

”Ei yhtä arkista kuin maksalaatikko.”

Kinky seksuaalisuus ja arki.

Turun yliopisto
Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
Kansatieteen pro gradu
Johanna Pohtinen
Maaliskuu 2012

TURUN YLIOPISTO

Historian-, kulttuurin- ja taiteidentutkimuksen laitos

POHTINEN, JOHANNA: ”Ei yhtä arkista kuin maksalaatikko.”
– Kinky seksuaalisuus ja arki.

Pro gradu, 98 s., 2 liites.

Kansatiede

Maaliskuu 2012

Työssäni käsittelen kinkyä seksuaalisuutta arkisena ilmiönä. Kinkyksi käsitän niin sadomasokismin, fetisismin, bondagen kuin muutkin outona tai tavallisesta poikkeavana pidetyt seksuaalisuudet. Tutkielmani kautta haluan hälventä kinkyyn kohdistuvia ennakkoluuloja ja vääriä käsityksiä. Tarkoituksena minulla on välittää yksilöiden henkilökohtaisia kokemuksia kinkystä seksuaalisuudesta, identiteetistä, yhteisön merkityksestä ja arjen kokemuksista.

Tutkimusaineistona minulla on 12 teemakirjoitusta, sekä viiden henkilön haastattelut. Teemakirjoituksista suurin osa on omaelämäkerta-tyyppisiä tekstejä ja osa puolestaan suoraviivaisempia vastauksia esittämiini kysymyksiin. Kirjoittajat ovat kotoisin ympäri Suomea ja iältään kahdestakymmenestä aina yli kuusikymmenvuotiaaseen. Haastattelut koskevat erityisesti kinky-bileitä, koska tein ne kandidaatintutkielmaani varten.

Tarkastelin aineistoani lähiluvun keinoin kulttuurianalyysin, feministisen- ja queer-teorian avulla. Näin pääsin aineistossani pintaa syvemmälle ja toisaalta sain kyseenalaistavan ja kriittisen lähestymistavan itselleni tuttuun aiheeseen. En myöskään pyrkinyt tekemään kattavaa yleistystä siitä, minkälainen henkilö on kinky, vaan pikemminkin yksittäisten ihmisten kautta saada tuntumaa siihen, miltä tuntuu olla kinky ja mitä se merkitsee yksilöille itselleen.

Informanttieni kertomusten perusteella kinky seksuaalisuus saattaa luoda tunteen siitä, että on yksin ja epänormaali. Yhteisön löytyminen Internetistä ja yhdistysten parista kuitenkin luo tunteen kotiin löytämisestä ja eheydestä. Informanttini tunsivat kuitenkin ylpeyttä kinkystä seksuaalisuudestaan. Myös parisuhde on tärkeä kinkyjen mieltymysten toteuttamisen kannalta. Yhteisöllisyyden näyttämönä toimivat kinky-bileet, jonne mennään näyttäytymään, katsomaan ja kokemaan, sekä tutustumaan muihin kinkyihin. Bileissä on mahdollista paeta arjesta, mutta kinky voi olla arjesta pakenemista myös kotioiloissa. Kinky seksuaalisuus halutaan pitää osittain piilossa, mutta sitä kohtaan halutaan lisätä ymmärrystä ja tietoa. Kuten eräs informantti totesi, kinky ei ole aivan yhtä arkista kuin maksalaatikko, mutta silti erityinen, tärkeä ja rikastuttava osa yksilöiden elämää.

Asiasanat

Ekshibitionismi, elämäkerrat, emansipaatio, erot, erottautuminen, feminismi, fetisismi, individualismi, Internet, karnevaalit, masokismi, näyttämöt, osakulttuurit, parisuhde, pukeutuminen, queer-tutkimus, roolit, ruumis, sadismi, sadomasokismi, seksuaalinen identiteetti, seksuaalinen käyttäytyminen, seksuaaliset poikkeavuudet, seksuaalisuus, sosiaaliset verkostot, sukupuolielämä, sukupuolisuus, vaatteet, vastakulttuurit, ruumiillisuus, yhteisöllisyys, yhteisöt, yksinäisyys.

Sisältö

1. JOHDANTO	3
Tutkimuksen taustaa.....	3
Tutkimuskysymykset	4
2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
Feminismi.....	6
Queer	7
Kulttuurianalyysi.....	9
3. TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT	10
Itsereflektio ja oma paikantuneisuus	11
Tutkimusetiikka.....	13
Tutkimusaineisto	17
Teemakirjoitukset.....	17
Muu aineisto.....	19
Tutkimusmenetelmät.....	20
Omaelämäkertatutkimus	20
Lähiluku	22
4. MITÄ ON KINKY?	23
Keskeisiä käsitteitä.....	23
Sadomasokismi	24
Bondage.....	26
Fetisismi	27
Ekshibitionismi, voyerismi	27
Muita termejä	29
Ilmiö vai kulttuuri?.....	30
5. YHTEISÖLLISYYS JA RYHMÄÄN KUULUMINEN	33
Moderni yhteisöllisyys, uusheimo	33
Laaja yhteisökäsitys	34
Paikallisen tason yhteisökäsitys	35
Bileet yhteisön näyttämönä	37
Yhteisön vieraus ja hankaluus päästä sinne sisälle	43
Internet yhteisönä	45
Vakava vapaa-ajanviettotapa	47
Erilaisuuden kokemukset	49
Limittyneet erot.....	50
Erilaisuuden kokemukset ryhmän sisällä	52
Individualismi	52

Alistuva mies.....	53
Yksilöllinen yhteisöllisyys	55
6. SEKSUAALISUUS JA SUKUPUOLI	56
Oman seksuaalisuuden kokeminen, identiteetti, emansipaatio	58
Kaappi ja emansipaatio	59
Identiteetti	63
Nainen ja sadomasokismi.....	64
Ruumiillisuus	67
Roolit.....	69
Asuvalinnat ja värit	70
7. MERKITYKSET ARJESSA.....	74
Arjen rajat.....	75
Yksinäisyydestä parisuhteeseen	76
Julkinen ja yksityinen kinky.....	78
Arjesta irtautuminen.....	82
Fetisisti	82
Bileet	83
8. KINKYN ARKISUUS	85
LÄHTEET.....	92

LIITTEET

1. JOHDANTO

Tutkimuksen taustaa

Kandidaatintutkielmassani *Piiskan läiskettä ja PVC:n kahinaa. Kinky-bileet yhteisöllisenä arjesta irtautumisen paikkana* (Pohtinen 2010) aloin jo tarkastella kinky-ilmiotä, josta ei ole Suomessa juurikaan tehty tutkimusta kulttuurintutkimuksellisesta näkökulmasta. Kinkyllä tarkoitan seksuaalisuuden muotoja, jotka koetaan tavallisesta poikkeaviksi tai oudoiksi. Toisinaan kinkystä voidaan myös käyttää nimitystä *pervo*. Paneudun tarkemmin näihin termeihin luvussa 4. Kinky on usein hyvin väärinymmärretty ilmiö ja herättää monessa ennakkoluuloja ja kenties jopa pelkoa, joka saattaa näyttäytyä vaikkapa pilkkana ja tekemisenä naurunalaiseksi. Tätä saattaa edesauttaa muun muassa se, että erilaiset fetisismien ja sadomasokismin muodot poistettiin Suomessa vasta vuonna 2011 virallisesta tautiluokituksesta (ICD) ja kenties osaltaan tästä sairaus-leimasta johtuen kinkyt ovatkin usein ”kaapissa” (www 5). Toisaalta aihe on samasta syystä myös ajankohtainen. Yleinen kuva kinkystä tai pervosta tuntuu yhäkin vain olevan keski-ikäinen bisnesmies, joka käyttää maksullisia dominapalveluja. Kun tarkastelee Suomessa toimivia kinky-yhdistyksiä voi kuitenkin huomata jäsenten monimuotoisuuden ja yksilötasolla kinkyn seksuaalisuuden arkisuuden.

Kinkyä käsittelevät tutkimukset keskittyvät lähinnä sadomasokismiin ja naispuolisiin ammattidominoihin sekä heidän palvelujaan käyttäviin miehiin tai homoseksuaaleihin (esim. Hekanaho 2007; Kaartinen ja Kippola 1990). Joissain tapauksissa sadomasokismi saatetaan tuomita myös patriarkaalisia valtarakenteita ylläpitäväksi instituutioksi (esim. LeMoncheck 1997) tai fetisismiä ja sadomasokismia pidetään vain miesten ominaisuuksina ja (hetero-) naiset unohdetaan tutkimuksista kokonaan. Vuonna 2009 julkaistu *Many Faces of Sadomasochistic Sex* (Nordling 2009) lähestyy aihetta psykologian ja osittain lääketieteen näkökulmasta. Tämäkin tutkimus koskee pääasiassa miehiä ja sen lähtökohtana on vertailla homoseksuaalien ja heteroiden kokemaa tai harrastamaa sadomasokismia. Sadomasokismin ja fetisismien mukaansa ottavat tutkimukset ovat lisäksi usein kvantitatiivisia ja perustuvat tilastolliseen materiaaliin, jolloin yksilöiden kokemukset ja tunteet ilmiöiden takana jäävät piiloon (esim. Nordling 2009; Haavio-Mannila ja Kontula 2001). Kansatieteessä seksuaalisuuteen on

paneuduttu esimerkiksi teoksessa *Den kultiverade människan* (Frykman ja Löfgren 1979), jossa kuitenkin painopiste on 1800-luvun ruotsalaisessa yhteiskunnassa ja varsin heteronormatiivisessa seksuaalisuuskäsityksessä. Kinky-ilmiötä koskevaa tutkimusta ei ole kansatieteessä aiemmin tehty ja perinteisessä kansatieteellisessä tutkimuksessa seksuaalisuus on suurimmilta osin poissaoleva ilmiö muiden kulttuurillisten piirteiden ollessa etusijalla.

Tutkimuskysymykset

Kandidaatintutkielmassani käsittelin kinkyä bileiden kautta näyttäytyvänä arjesta irtautumisen paikkana ja määritelmän termille tein sen kautta, mitä näin bileissä: kinky käsittää näin sadomasokismin, bondagen, fetisismin sekä jossain määrin sukupuolirooleilla leikkittelyn (Pohtinen 2010). Kinky on kuitenkin muutakin kuin pelkkiä bileitä ja haluan henkilöiden omakohtaisten kokemusten ja pohdintojen kautta saada näkökulmaa kinkyyn arkeen. Työssäni tarkastelen kinkyn merkityksiä sen kokijoille itselleen. Näin haluan tuoda esille tuoreen näkemyksen kinkystä henkilöstä ja rikkoa vallalla olevia ennakkoluuloja ja stereotypioita. Työssäni käsittelen kolmea pääteemaa: yhteisöllisyyttä, seksuaalisuutta ja arkea. Nämä teemat olivat esillä kirjoituskutsussani olleissa suuntaa-antavissa kysymyksissä (Liite 1) ja ne tulivat esille jo kandidaatintutkielmassani. Koen nämä tärkeiksi pääteemoiksi juuri kinkyn kohdalla, koska valtakulttuurista poikkeavassa marginaalisuudessaan se muodostaa omankaltaisensa yhteisön ja kokemukset tähän yhteisöön liittyen olivat aineistossa usein hyvin voimakkaita. Kinkyn seksuaalisuuden pohtiminen sen kokijoiden itsensä kautta on seikka, jota ei ole juurikaan käsitelty aiemmassa tutkimuksessa. Arjen haluan tuoda esille korostaakseni kinkyn normaaliutta seksuaalisuutena ja sitä, kuinka tavallinen osa arkea kinky monelle on. Toisaalta tarkastelen kinkyä myös arjesta irtautumisen kannalta.

Yhteisöllisyyttä tarkastelen modernin yhteisöllisyyden näkökulmasta, erityisesti uusheimon (Maffesoli 1996) ja kuviteltujen yhteisöjen (Anderson 2007) käsitteiden kautta. Näillä tarkoitan yhteisöllisyyden muotoja, jotka ovat rakentuneet nykypäivän vaatimusten ja toisaalta mahdollisuuksien puitteissa: yhteisö ei enää muodostu välttämättä niiden ihmisten kesken, jotka ovat fyysisesti lähellä toisiaan, vaan yhteisö voi olla olemassa ainoastaan esimerkiksi Internetissä tai hetkellisesti jonkin tapahtuman muodossa (Bennet ja Harris 2004, 164–165; Maffesoli 1996, 98;

Maffesoli 1995, 88). Lisäksi paneudun erilaisuuden kokemuksiin yhteisön sisällä. Pohdin sitä kuinka yksilöt kokevat kuuluvansa yhteisöön ja minkälaisia asioita yhteisö heille merkitsee. Onko yhteisö paikka, jossa ei tarvitse kokea itseään erilaiseksi, ja toisaalta kuinka omaa yksilöllisyyttä tuodaan esille sen sisällä. Aineistossani nousivat esille myös erilaisuuden kokemukset kinky-yhteisön ulkopuolisessa elämässä ja koenkin näin tärkeäksi tarkastella näitä intersektionaalisia eli limittyneitä ja toisiinsa vaikuttavia eroja työssäni (Valovirta 2010, 94).

Seksuaalisuden ja sukupuoliisuuden halusin ottaa esille siksi koska ne ovat käsitteitä, jotka usein saatetaan sekoittaa toisiinsa ja niistä puhutaan ristiin. Toisaalta ne kuitenkin limittyvät toisiinsa ja haluankin valottaa näitä eroja ja yhteneväisyyksiä, joita käsitteisiin liittyy. Tarkastelen myös sitä kuinka informanttini kokevat oman seksuaalisen identiteettinsä. Seksuaalisuutta pohdin kaapin käsitteen ja emansipaation kautta (Karkulehto 2011, 84; Koivunen 2004a, 77). Myös aineistossani kaapin käsite tuli esille sekä se, kuinka kinky on jotakin, mitä nykypäivän yhteiskunnassa ei ymmärretä. Siksi käsittelenkin myös sortoa (Koivunen 2004b, 35) ja sitä, miten informanttien mielestä kinkyyn seksuaalisuuteen tulisi yhteiskunnassa suhtautua. Sukupuolisuus tulee esiin puolestaan tarkastellessani kinkyä ruumiillisuutta sekä erilaisia rooleja. Roolien kautta tapahtuu myös rajan ylityksiä, esimerkiksi arkivaatteiden vaihtamisella fetissiasuun.

Rajanylitykset tulevat esille myös kinkyn arjen kuvauksissa, kun henkilön yksityinen ja julkinen elämäntapa saattavat poiketa hyvinkin paljon toisistaan. Tällöin tapahtuu siirtyminen, rajan ylitys, yksityisen ja julkisen tai arjen ja ei-arjen välillä. (Junkala 2000, 107–112.) Kinkyn ja arjen yhteen sovittelua pohdin arjen rajaamisen kautta: mikä kaikki koetan arjeksi, mitä piilotettuja arjen ilmiöitä informantit tuovat esille tiedostamattaan sekä parisuhdetta ja sen merkitystä yksilön kinkyyn elämään. Lopuksi otan vielä esille arjesta irtautumisen prosessit ja kuinka ne näkyvät kinkyn yhteydessä.

2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Feminismi

Feminismin teorioista puhuttaessa voidaan nähdä hyvinkin erilaisia feminismejä. Voidaan puhua vaikkapa feminismin aalloista, joilla tarkoitetaan eri aikakausien feministisiä painotuksia: toisinaan nainen on haluttu nostaa miehen rinnalle tasaveroiseen asemaan, toisinaan taas naisen erityisyyttä on haluttu korostaa. Toisaalta feminismi voidaan nähdä poliittisina nimikkeinä, kuten vaikkapa liberaali, radikaali ja postmoderni feminismi. Feminismiä voidaan määritellä myös suhteuttamalla se naiseuteen: naiseus voidaan nähdä biologisena tai toisaalta filosofisena oletuksena (essentialismi) ja toisaalta ”historiallisesti ja kulttuurisesti tuotettuna kategoriana”. (Koivunen ja Liljeström 2004a, 28.) Tämän työn yhteydessä voidaan puhua postmodernista feminismistä ja jälkistrukturalistisesta feminismistä. Postmodernilla feminismillä tarkoitetaan ajattelutapaa, jossa kritiikki kohdistuu tieteeseen itseensä ja ”ainoa totuus on, että totuutta ei ole”. Lisäksi halutaan purkaa binaarinen maailmankuva ja kieltä pidetään keskeisenä todellisuuden tuottamisen välineenä. Keskeistä postmodernille feminismille ovat purkamisen ja uudelleenrakentamisen prosessit sekä intersektionaalisuus eli ymmärrys erojen samanaikaisuudesta ja ristiriitaisuudesta. (Matero 2004, 259–261.) Jälkistrukturalistinen feminismi puolestaan kyseenalaistaa sukupuoli-identiteetin essentialistisen olemuksen: sukupuoli-identiteetti ei näin ollen ole pysyvä olotila, vaan muuttuva ja rakentuu eroista (Koivunen ja Liljeström 2004a, 28–29). Molemmat feminismit korostavatkin eron käsitteen merkitystä: naiseus ei ole vain yksi, vaan naiseuksia on monta. Samalla otetaan huomioon intersektionaalisuus eli kyse ei ole niinkään eroista ihmisten välillä tai eroista yhden ihmisen sisällä, vaan erojen samanaikainen moninaisuus ja ristiriitaisuus. Tällaisiksi eroiksi luetaan muun muassa etnisyyt, luokka ja ikä. (Rojola 2004, 171–172; Matero 2004, 260.)

Vaikka feministisessä teoriassa keskeisessä osassa onkin nainen ja naiseus, otan feminismin esiin työssäni siksi, koska se on pohja toiselle käyttämälleni teorialle, queer-tutkimukselle sekä käyttämälleni metodille, elämäkertatutkimukselle. Vaikka Anu Koivunen ja Marianne Liljeström (2004a, 14) kirjoittavatkin, että ”feministinen teoria on sitoutunut sosiaalisen muutoksen ja naisten vapauttamisen projekteihin”, voidaan mielestäni sosiaalisen muutoksen ja vapauttamisen projekteja toteuttaa myös

muissa vähän tutkituissa ryhmissä tai niiden joukossa, kenen on ollut vaikeaa saada oma äänensä kuuluviin. Jenny Kangasvuo mainitsee lisäksi, että feministinen tutkimus kyseenalaistaa vallalla olevia itsestäänselvyksinä pidettyjä dikotomioita eli kahtiajakoja,

joista perustavanlaatuisin on juuri Mies/Nainen-dikotomia ... mutta sukupuoli-järjestelmätutkimuksessa on pohdittu myös muita dikotomioita, kuten ruumis/mieli, ihminen/eläin, henkisyys/teknisyys tai luonto/kulttuuri. (Kangasvuo 2006, 12.)

Omassa työssäni dikotomioiden purkaminen ja kyseenalaistaminen näkyy etenkin sukupuolisuuden mies/nainen -dikotomian kautta, mutta myös seksuaalisuuden lähemmässä tarkastelussa ja sen määrittämisessä, missä kulkee kinkyn raja. Väittäisin, että nämä molemmat näyttäytyvät kinky-ilmion sisällä valtakulttuuria sumeampina ja laveampina käsitteinä. Feministinen tutkimus on siis kinkyä tutkittaessa hyvä lähtökohta, koska se kyseenalaistaa valtavirran käsityksistä poikkeavia seksuaalisuuksia ja sukupuolisuuksia ja antaa niille tilaa: ”Käy epävarmaksi ja epävakaaksi, mitä sukupuoli on, mitä sillä tarkoitetaan”. (Matero 2004, 161.) Tätä tilaa korostaa vielä voimakkaammin queer-teoria. Feministinen tutkimus on myös halunnut tuoda esiin yksilöiden kokemuksia, joten omaelämäkertatutkimus on noussut feministiseksi tutkimusentekotavaksi (Koivunen ja Liljeström 2004b, 280–281).

Queer

Siinä missä feministinen teoria keskittyy sukupuolittuneiden rakenteiden tarkasteluun, ottaa queer-teoria huomioon normeista poikkeavat seksuaalisuudet ja sukupuolisuudet. Queer-teoria, kuten feministinen teoriakin, pyrkii kyseenalaistamaan ja tarkastelemaan ilmiöitä kriittisesti. Siksi se on erinomainen väline marginaaleista lähtevää tutkimusta tehdessä: ”Queer-vivahteisilla teorioilla (--) on käytännöllinen, emansipatorinen, mutta myös ajattelun muutokseen tähtäävä dekonstruktiivinen, intressi” (Kaskisaari 2000, 12–13). Queer-teoria pyrkii siis purkamaan vallitsevia käsityksiä ja muokkaamaan niitä uudellaisiksi, lisäksi se antaa tutkittaville mahdollisuuden emansipoitumiseen antamalla niiden äänen kuuluu, jotka ovat marginaalissa. Marginaalilla tarkoitan tilaa, joka on valtakulttuurilta kokonaan

tai osittain piilossa ja jossa toimijat ovat omasta halustaan tai tahtomattaan jääneet ulkopuolelle.

Queer on muuntuva, ambivalentti termi, jolla ei ole tarkkaa määrittelyä. Annamarie Jagose (1996, 96) pohtii teoksessaan sitä, kuinka queeriä ei voi määritellä minkään tiettyjen kuvaavien piirteiden kautta ja kuinka queerillä ei voida sanoa olevan perustavanlaatuaista logiikkaa. Lisäksi hän puhuu epäluonnollistamisesta (”denaturalisation”), jolla hän viittaa siihen, kuinka queer-teoria kyseenalaistaa vallitsevat normit näin tehden luonnollisina pidetyistä asioista eriskummallisia. Tämä puolestaan saa eriskummalliset asiat näyttäytymään samanarvoisina, kuin luonnollisina pidetyt, mikä puolestaan mahdollistaa asioiden tarkastelun uudesta perspektiivistä. Queerin kautta kinky on yhtä lailla normaali tai epänormaali, kuin mikä tahansa muu seksuaalisuuden muoto. Jagose myös lisää, että queer on määritelmä, jonka sen kokijat antavat itselleen, eikä queer-nimikettä voi tarkastelemalla antaa kenellekään toiselle (Jagose 1996, 97). Koen termin queer mielekkääksi omassa työssäni, koska se ei aseta rajoja sille, mihin termillä viitataan. Queer koetaan tänä päivänä kenties osaksi homoseksuaalisuutta, mutta mielestäni queer antaa tilaa muillekin toiseuden muodoille, vaikkapa heteroseksuaaliselle fetisismille. Lisäksi queer on tullut siihen tarpeeseen, mihin essentialistinen tai konstruktivistinen näkemys ei pystynyt vastaamaan: queer ei oletta seksuaalisuuden olevan sisäsyntyistä tai sosiaalisesti rakentunutta, vaan kyseenalaistaa identiteetin rakentumisen ja tietynlaisten identiteettien yhtenäisyyden (Karjula 2010, 39). Näin kinky-identiteetikään ei ole yhtäläinen, vaan kinkyjä identiteettejä voidaan nähdä niin monta, kuin sen kokijoitakin. Kaskisaari (2000, 12–13) suomentaakin queerin ”kyseenalaiseksi subjektiksi”, mikä on mielestäni hyvä käänös queerin moniulotteisuuden ja omakohtaisuuden takia.

Toisaalta esimerkiksi Kangasvuo (2006, 35) pohtii queer-termin käyttöön liittyviä ongelmia. Hän toteaa, että termin kritisoijien mielestä queer on helposti tyhjä ja merkityksetön käsite eikä toimi käytännössä jäädessään turhan abstraktiksi. Lisäksi queer voidaan nähdä kulutusyhteiskunnan tuotteena, jossa kapitalismin valinnanmahdollisuus yhdistyy haluun ja jossa individualistisia identiteettejä tuotetaan kulutusvalinnoilla: valinnan mahdollisuudet kasvavat, mutta toisaalta ”yksilön haluja voidaan toteuttaa toisten ihmisten kustannuksella”. (Ibid.) Queer

nähdään näin eräänlaisena rusinat pullasta -käsitteenä, joka voi merkitä sitä, mitä sen kulloinkin halutaan merkitsevän. Pikemminkin kuin identiteettien määrittelyyn, näkisin queerin liittyvän yhteiskunnan normien sekä identiteettien kyseenalaistamiseen. Omassa työssäni en halua esittää yleistävää kuvaa kinkystä identiteetistä, vaan pohtia sen merkityksiä yksilöiden arjessa ja kyseenalaistaa ajattelun, jonka mukaan seksuaalinen identiteetti on pysyvä.

Kulttuurianalyysi

Kulttuurianalyysin avulla pyritään näkemään arkiset ja aivan tavallisina pidetyt asiat ikään kuin uudenlaisten silmälasien läpi. Se pyrkii analysoimaan kulttuurin niitä seikkoja, jotka usein jäävät niin arkielämässä kuin tutkimuksessakin huomaamatta. Kulttuurianalyttisessä tutkimuksessa kiinnostavia ovat erityisesti ne kulttuuriset merkitykset, joita ihmiset itse käyttävät todellisuutensa jäsentämiseen tai syvemmät merkitykset, joita he käyttävät tiedostamattaan. Merkitykset eivät ole olemassa itsessään, vaan ne ovat aina suhteessa ihmisiin ja ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Ehn ja Löfgren kirjoittavat teoksessaan *Kulturanalys. Ett etnologiskt perspektiv* (1982, 97), kuinka aineistossa pieninkin informantin kertoma seikka – tai kertomatta jättäminen – saattaa olla merkityksellinen kokonaisuuden kannalta ja antaa kuvan suuremmasta merkitysjärjestelmästä ja kollektiivisesta tietoisuudesta. Aineistoa siis tarkastellaan läheltä ja tarkkaan. Tavoitteena olisi aikaansaada ”tiheä kuvaus” tutkittavasta ilmiöstä eli löytää näkyvän ilmiön tai tapahtuman syvemmät ja päällekkäin kasautuneet merkitykset (Geertz 1973, 6–7). Ehn ja Löfgren listaavat kulttuurianalyttisiä tapoja tarkastella aineistoa. Näitä ovat mm. ilmiön tarkastelu vastakohtien kautta, ilmiöiden dramatisoiminen ja homologisoiminen, eli yhteneväisyyksien löytäminen, sekä erilaisten omien analyysitapojen kokeileminen. Kulttuurianalyysi ei ole mekaaninen metodi, jonka avulla siirrytään vaiheesta toiseen tutkimuksen edetessä, vaan pikemminkin se jättää tilaa ja antaa mahdollisuuksia tutkijalle löytää juuri tietyille aineistolle merkittävimmät seikat. Kulttuurianalyttinen tulkinta ei ole koskaan rutiininomainen tapahtuma, vaan joka kerta erilainen prosessi. (Ehn ja Löfgren 1982, 105–117.)

Kulttuurianalyysi sopii hyvin feministisen ja queer-tutkimuksen rinnalle, koska kaikki kolme antavat informanttien äänen tulla kuuluviin ja tilaa aineiston suhteellisen vapaalle analyysille ilman kehitteä, jonka mukaan edetä. Näille

teorioille on myös yhteistä aineiston lukemisen tapa: aineistoa tarkastellaan läheltä etsien syvempiä merkityksiä, symboleja ja yhtäläisyyksiä. Myös niin sanottu vastakarvaan lukeminen eli tekstin lukeminen vastoin vallitsevia oletuksia, esimerkiksi sukupuolistereotyyppien tiedostaminen tekstissä (esim. Montgomery et al. 2000, 278–280), sekä aineiston tarkasteleminen dikotomioiden kautta on mahdollista niin feministisessä, kuin kulttuurianalyttisessä tutkimuksessakin. Kulttuurianalyysiä tarvitsen kuitenkin vielä feministisen ja queer-tutkimuksen lisäksi, koska näin saan paremmin tuotua esille kulttuurintutkimuksellisen otteen. Ja vaikka feministinen ja queer ajattelutapa kulkevatkin mukana läpi tutkielmani, koen että kulttuurianalyysi tulee tarpeeseen erityisesti arkea käsittelevässä luvussa, kun taas feministinen ja queer-tutkimus tulevat enemmän esille seksuaalisuuteen ja identiteettiin liittyvässä pohdinnassa.

3. TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT

Minulle tärkeää tutkijan roolissa on lähestyä kinkyä sen sisältä päin. En halua olla tutkija joka tarkastelee eksoottisena pitämäänsä kulttuurista ilmiötä ylhäältäpäin, koska tämä loisi valta-asetelman, jossa minä olisin jollakin tapaa enemmän oikeassa, kuin tutkimani ilmiö. Aineiston hankkimisen tapojani voidaankin pohtia sen kautta kuinka ylipäänsä kulttuuri käsitetään. Kulttuuria puolestaan voidaan pohtia sen kautta miten kulttuurintutkija sitä tarkastelee. Kjell Hansen (2003) tekee kulttuurin määrittelynsä juuri näin. Usein tutkimuksissa ihmisten teot nähdään järjen sanelemina ja rationaalisina. Tällaiset teot ovat toki helposti selitettävissä ja tutkittavissa, koska kuka tahansa voi pukea ne sanoiksi. Tällöin on kuitenkin vaarana se, että unohdetaan ihmisten odotukset, ruumiilliset ja psyykkiset tuntemukset ja keskitytään tutkimaan syy–seuraus-suhdetta. Hansenin mukaan “‘kulttuuri’ tulisi nähdä odotuksena, tapana suunnitella ja ymmärtää omia ja muiden tekoja: se on loputon prosessi, joka muuttuu lakkaamatta” (Hansen 2003, 159–160; oma käänös). Kulttuurin tarkastelussa pitäisi siis huomioida ne prosessit, jotka eivät kenties näy päällepäin ja jotka ovat tiedostamattomia eli ne seikat, jotka ovat syvemmällä ja vaikeammin havaittavissa. Hansen ehdottaakin kenttätöiden tekemisen tavaksi osallistuvan havainnoinnin sijaan osallistuvaa *kokemista*, mikä toisi paremmin esille sen puolen kulttuurista, joka usein jää kenttätöissä pimentoon (ibid.). Kinky-ilmion

tarkastelussa Hansenin näkökulma on käyttökelpoinen koska usein saattaa olla hankalaa pukea sanoiksi sitä, miksi kinkyistä on viehättynyt tai minkälaisesta ilmiöstä on ylipäänsä kyse. Kinky-kulttuuri on tekoja, tunteita, tapahtumia ja merkityksiä, joita ei voi pelkästään katselemalla havainnoida. Lisäksi Marjut Anttonen ottaa esille sen, kuinka kulttuuri on alati muuttuva prosessi, ei yksi paikallaan oleva staattinen ilmiö: ”yhteisön ’kulttuurisuus’ ei ole yhtenäinen kokonaisuus, joka määrää jäsenten käyttäytymistä, vaan erilaisen ymmärtämisen ja odotusten sekoitus, joka liittyy erilaisiin toimintoihin” (Anttonen 1999, 205). Haluankin korostaa, että en työssäni kuvaa kinky-ilmiötä yhtenä kulttuurina tai erilaisia osakulttuureja sisältävänä ilmiönä: huomioin tämän yhteisön yksilöt ja heidän kokemusmaailmansa.

Itselfreflektio ja oma paikantuneisuus

Toimin itse järjestöaktiivina turkulaisessa kinky-yhdistyksessä, Turun Baletissa (viralliselta nimeltään Turun Bds-m-yhdistys ry). Olen ollut toiminnassa mukana joitakin vuosia ja nähnyt siis kinkyistä ainakin sen julkisen puolen: bileet ja muut tapahtumat yhdistystoimijan ja osallistujan roolien kautta. Lisäksi tarkastelin kinky-bileitä kandidaatintutkielmassani yhteisön löytämisen ja arjesta irtautumisen näkökulmasta (Pohtinen 2010, passim.). Haluan kuitenkin tietää enemmän kuin sen, mitä tapahtumissa näkee, etenkin koska olen itse ollut niissä sekä kenttätöitä tehdessäni havainnoijana, mutta myös täysivaltaisena kokijana. Lisäksi kinkyyn liittyy muutakin kuin vain bileet ja tapahtumat. Kuten eräs kandidaatin tutkielmaan haastattelemani henkilö sanoi kinky-ilmiöstä: ”se bilekuva on tietty iha eri ku mitä se oikee homma sit loppupeleis on (--) [bileet] näyttää sitä hirveen ilosta ja räikeätä puolta” (H3).

Omassa läheisessä suhteessa tutkittavaan ilmiöön on toki niin hyvät kuin huonotkin puolensa. Positiivisena näen seikan, josta myös Ilona Raunola mainitsee: informantit mieltävät minut pikemminkin osallistujaksi kuin tutkijaksi ja informanteilla saattaa tutkimukseen osallistumisen syynä olla vilpittömän halu auttaa (Raunola 2010, 297–298). Auttamisen halu voi syntyä siitä, että tutkija koetaan sisäpiiriläiseksi ja toisaalta siksi, että tutkija koetaan ystäväksi. Omaan kirjoituskutsuuni vastaajista usea toivotti minulle ”tsemppiä” ja jaksamista gradun kanssa, jotkut kertoivat olevansa iloisia siitä, että teen työtäni juuri tästä aiheesta. Lisäksi jotkut tarjoutuivat

antamaan lisätietoa ja ovat tulleet kysymään työni edistymisestä myös kasvatusten. Tällaisessa tilanteessa tutkijalle tulee tunne, että hänen työllään on merkitys, mikä puolestaan on voimavara työtä tehdessä. Toisaalta jos tutkija on liian lähellä tutkimaansa ilmiötä, voi hankaluutena olla sen näkeminen kokonaisuutena. Tällöin saatetaan takertua seikkoihin, jotka ovat ehkä eksoottisia, mutta eivät kokonaisuuden tai yleiskuvan kannalta niin merkittäviä. Esimerkiksi aiemmassa etnologisessa tutkimuksessa on saatettu perehtyä jouluun liittyvään saunomisen ja puhdistautumiseen, mutta unohdettu arjen yleiset peseytymistavat tyystin (Frykman ja Löfgren 1979, 162). On siis keskitytty eksoottiseen arkisen sijaan arjen ollessa niin tuttua, ettei sen olemassaoloa havaita.

Iiona Raunola (2010, 310) pohtii myös, voiko osallistuva havainnointi olla liian osallistuvaa ja miten tutkittavat suhtautuvat tähän: viekö se uskottavuutta tutkijana, jos eläytyy liiaksi tutkimuskohteeseensa. Voidaan puhua myös niin sanotusta *going native* -ajatuksesta, jonka on tuonut esille muun muassa Thomas Kuhn (1970). John Tresch (2001) on pohtinut Kuhnin näkemyksiä antropologian ja kulttuurintutkimuksen kannalta. *Going native* -ajatuksella Kuhn tarkoittaa metodologiaa, jossa tutkija ottaa aktiivisesti osaa tutkittavien elämään ja opettelee näiden elämäntavat. Tällainen osallistuvan havainnoinnin tapa kuitenkin menee pidemmälle siinä mielessä, että tutkija ei ainoastaan havainnoi, vaan myös kokee maailman samalla tavalla kuin tutkimuskohteensa. (Tresch 2001, 303.) Tresch (2001, 314) kuitenkin nostaa esille sen seikan, että Kuhn ei itse suinkaan ole toiminut näin, vaan on tarkastellut historian tutkijoiden tapaan tutkimaansa ilmiötä kauempaa. Treschin mukaan antropologeille *going native* kuitenkin olisi täysin mahdollista ja jopa tavoiteltavaa. Näin tutkijan olisi mahdollista olla niin analysoijan kuin informantinkin roolissa. (Ibid. 315.) Tresch huomioi kuitenkin myös tämän ajatuksen ongelmat: esimerkiksi hankaluuden päästä sisään yhteisöön ja tieteen objektiivisuuteen pyrkivän luonteen. (Ibid. 316–317.) Jos asiaa tarkastellaan kulttuurianalyysin kannalta, on *going native* -pyrkimys sekä mahdoton että jokseenkin tarpeeton.

Kulttuurianalyttisesti voidaan tarkastella ilmiötä osallistuvan havainnoinnin tai osallistuvan kokemuksellisuuden kautta (Hansen 2003, 160). Tällöin osallistuva havainnoija huomioi muutakin kuin ulkoiset tapahtumat – kuitenkin unohtamatta

sitä seikkaa, ettei koskaan ole natiivi. Kjell Hansen (2003, 161) korostaa tutkimusprosessin läpinäkyvyyttä: sitä, että vaikka tutkija antaa äänen tutkimuskohteelleen ja analysoi itselleen vierasta ilmiötä, täytyy tutkijan kuitenkin ottaa täysi vastuu työstään ja tuoda esille itsensä ja oma positionsa. Lisäksi Raunola toteaa, että kaikkea kokemaansa ei tarvitse tuoda esille (2011, 311). Myös Hansen korostaa, että itsereflektion täytyy liittyä laajempiin kokonaisuuksiin (2003, 162). Näin tutkija ikään kuin etäännyttää itsensä tutkimusaiheestaan, vaikka ammentaisikin omista kokemuksistaan. Raunola (2010, 311) huomioi, että tärkeintä on se, mitä seikkoja tuo julki reflektiossaan. Tärkeää on, että tutkimuksessa julki tuodussa reflektiossakin voi nähdä ”erilaisia syvyytstasoja tutkimukseen tuovina työvälineinä, kun niitä ei käytetä pelkästään itsekorostusmerkityksessä”. (2010, 311.) Reflektion merkitys siis on antaa työlle jotakin uutta, pikemmin kuin kertoa työn tekijästä. Yksi itsereflektioonkin liittyvä menetelmä on autoetnografia, jota suunnittelin käyttäväni työssäni. Tällöin tutkija on itse myös tutkimuskohde ja tämän omat kokemukset ovat myös aineistoa (Uotinen 2010, 179). Totesin kuitenkin, että aiheen henkilökohtaisuuden ja toisaalta aineistoni monipuolisuuden vuoksi autoetnografia ei ole tarpeellista. Toisaalta itsereflektio näkyy työssäni ja voidaankin pohtia, missä menee reflektion ja autoetnografian raja.

Tutkimusetiikka

Sinikka Vakimo (2010, 79–80, 86–91) toteaa keskustelun tutkimusetiikasta jäävän turhan usein teoreettiselle ja yleiselle tasolle: useinkaan pohdinnat etiikasta eivät kohtaa tutkimuksen todellisia eettisiä ongelmia. Toisaalta eettisestä pohdinnasta saattaa tulla niin suuri osa tutkimusta, että se ”sivuuttaa teoreettisten ja metodisten ongelmien tarkastelun” (ibid. 85). Vakimo toteaaakin, että tämänkaltaista tutkimusta on kutsuttu ”eetismiksi” (ibid.). Tutkimusetiikka voidaan karkeasti tiivistää kolmeen pääkohtaan. Näitä ovat eettinen vastuu tutkimusyhteisölle tai tieteelle, vastuu tutkimuskohteelle sekä lain noudattaminen. Toisaalta myös vallankäyttö on hyvä huomioida eettisiä kysymyksiä pohdittaessa. (Olsson 2005, 281, 283; Vakimo 2010, 83.) Vakimo tuo esille tutkimusetiikan kaksi tasoa, jotka ovat läsnä tutkimuksen kaikissa vaiheissa: tutkimuksen tekeminen ja toisaalta tutkimuksen esittäminen. Ensimmäisellä tasolla on enemmän kyse muun muassa tutkijan ja tutkimukseen osallistuvien suhteesta, kun taas toisella tasolla kyse on tiedeyhteisön vakuuttamisesta tutkimukseen liittyvien eettisten kysymysten kautta. (Vakimo 2010,

82.) Tutkimusetiikan tarkastelussa on lisäksi hyvä huomioida ”mm. toiseuden, marginaalisuuden ja tutkittavien haavoittuvuuden kysymykset sekä tutkimuksen esittämisen politiikka ja valta” (ibid. 81) sekä tutkijan rooli moraalisenä yksilönä. Tutkija ei enää ole hahmo tutkimuksen taustalla, vaan ”monin tavoin tutkimusprosessiin kietoutunut subjekti” (ibid. 85–86).

Omassa tutkimusprosessissani kysymykset tutkittavien anonymiteetistä sekä omasta paikantumisestani olivat alusta saakka mukana. Seksuaalisuus on aiheena hyvin henkilökohtainen ja arka aihe, etenkin kun kyse on marginaalisesta seksuaalisuudesta. Toisaalta itse olen kaksoisroolissa: osa tutkimukseni kohteena olevaa yhteisöä sekä tutkijana. Nämäkin seikat asettivat omat haasteensa, sekä erityisen tarpeen tutkimusetiikan pohtimiselle. Vakimo toteaa, että tutkimusetiikka voidaan nähdä osana tutkijan persoonaa, jolloin tutkimuskohteesta välittäminen perustuu tutkijan arvoihin, jotka ovat rakentuneet jo ennen tutkimuksen tekemistä (Vakimo 2010, 93). Tämä on totta myös oman työni kohdalla: koska tunnen tutkimani ilmiön, minulla on ennakkokäsitys siitä, kuinka aihetta kannattaa lähestyä ja mitkä tutkimuseettiset seikat kannattaa ottaa huomioon. Tämän vuoksi päädyinkin haastattelujen sijaan teemakirjoituksiin. Koin että haastattelutilanteessa, jossa ollaan informantin kanssa kasvotusten, en pääsisi niin lähelle henkilön yksityistä aluetta, kuin mitä tutkimuskysymykseni edellyttää. Teemakirjoituksessa informantti saa olla niin anonyymi kuin haluaa. Pohdin myös omaa anonymiteettiäni niin informanttieni kuin tutkimuksen esittämisenkin kannalta: haluanko kertoa olevani sisällä yhteisössä vai ulkopuolelta tuleva tutkija. Kandidaatintyössäni (Pohtinen 2010) otin etäisemmän tutkijan roolin, joskin hankin haastateltavani kinky-bileistä, jolloin informanttini tiesivät minun olevan osa yhteisöä. Pro graduni kohdalla totesin kuitenkin, että minun on parempi olla julkisesti osa yhteisöä: niin tutkimuksen tekemisen kannalta kuin myös informanttien luottamuksen saamisen vuoksi. Kirjoituskutsussa kerroinkin olevani osa yhteisöä, mikä saattoi luoda luottamusta siihen, että käsittelen aihetta todella informanttien näkökulmasta, enkä ylhäältä päin tulevana tutkijana joka määrittelee mitä kinky on.

Informanttien anonymiteetistä huolehdin alusta alkaen. Tämä on mielestäni ensiarvoisen tärkeää, koska kirjoittajat ovat kertoneet minulle hyvin henkilökohtaisia asioita elämästään ja tunteistaan. Saadessani vastauksia kirjoituskutsuun

sähköpostiini, tallensin kirjoitukset heti omiksi tiedostoikseen, joissa tunnisteina toimivat vain kirjoittajan sukupuoli ja ikä. Näin pystyin suojaamaan haastateltavien anonymiteetin myös itselleni, koska osa sähköpostiosoitteiden nimistä oli tuttuja. En halunnut, että omat ennakkokäsitykseni jostakin henkilöstä vaikuttaisivat tapaan, jolla luen aineistoa. En halua myöskään tilannetta, jossa vastaajille minut kohdatessaan tulee tunne, että ovat ehkä paljastaneet minulle liikaa. Nämä ovat kuitenkin seikkoja, joita ei täydellisesti pysty välttämään. Informanttini, jotka tuntevat minut henkilökohtaisesti, olivat kuitenkin useimmin niitä, jotka kehottivat kysymään lisätietoa, jos jokin seikka jäi epäselväksi ja toivottivat onnea työni teossa. Näin voisinkin olettaa, ettei heitä jää vaivaamaan kirjoituksensa sisältö ja se, että tiedän heistä kenties enemmän kuin moni muu. En myöskään voi täysin sulkea pois omia ennakkokäsityksiäni tuntemistani informanteista. Tässä näkyikin Vakimon ajatus siitä, että tutkija on subjektina aina läsnä tutkimuksen teossa (Vakimo 2010, 85–86). Minulle entuudestaan tuttuja informanteja aineistossani oli kuitenkin vain neljä, mikä ei kata suurta osaa teemakirjoituksista, enkä näin ollen usko sen vaikuttavan aineiston käsittelytapoihini.

Tutkimuseettisiä kysymyksiä pohdin myös määrittellessäni termejä. Mitä on kinky? Entä ekshibitionismi? En pysty määrittelemään termejä yleismaailmallisen kattavasti. Määrittelyni perustuvat siihen, miten itse ne tämän työn puitteissa koen, mitä havainnoidessani olen nähnyt ja mitä informanttini kertovat. Jätin pois niin lääketieteellisen kuin historiallisenkin lähestymistavan monen termin kohdalla, koska ne eivät tuntuneet relevanteilta tämän työn puitteissa. Toisaalta uskon myös että jokaisella kinkyllä on oma määritelmänsä itsestään ja omista kiinnostuksenkohteistaan. Vakimo toteaaakin, että

jälkmodernille yhteiskunnalle ominainen individualisoituminen ja autonomisen, erillisen yksilön korostaminen on selvästikin suunnannut viime vuosikymmenten tutkimusetiikkaa vastuun ottamiseen ennen kaikkea niistä yksilöistä, jotka tutkimukseen tavalla tai toisella osallistuvat (Vakimo 2010, 84).

Itse koen yksilöä korostavan tutkimusetiikan läheiseksi ja tärkeäksi ajatukseksi, koska näin tulen huomioineeksi sen seikan, että en tee yleistyksiä teemakirjoitusten pohjalta vaan keskityn yksilöihin.

Kinky-yhteisö on Suomessa suhteellisen pieni. Vaikka kaikki informanttini eivät olleetkaan mukana yhteisöjen toiminnassa, on tällaisessa tapauksessa silti tärkeää, että jokaisen vastaajan anonymiteetti säilyy. Toisaalta joidenkin informanttien tekstejä lukeissani koin, ettei heitä häittäisi kertoa tarinaansa vaikka julkisestikin. Hyvä tieteellinen käytäntö sekä oma tutkijan moraalini kuitenkin edellyttävät informanttien identiteetin suojaamista. Tämä näkyy työssäni esimerkiksi siinä, että en halunnut paljastaa vastaajien sukupuolta tai syntymävuotta. En myöskään pyytänyt kertomaan kotipaikkakuntaa, ainoastaan paikkakunnan koon. Muutama informantti kertoi lisäksi sen kaltaisista tapahtumista elämässään (esimerkiksi sairaudesta), että en käyttänyt suoria lainauksia, vaan muunsin kertomukset yleisempään muotoon. Tällaisissa tapauksissa saatoinkin todeta informantin olevan vaikkapa sairas, mutta en tarkemmin sitä, mistä sairaudesta oli kyse. Kuitenkin tulee muistaa, että vaikka haluan saada informanttien oman äänen kuuluviin, olen silti tutkijan roolissa teemakirjoitusten tulkitsija. Aineisto ja tutkija ovat vuorovaikutuksessa keskenään: tutkija tekee omia tulkintojaan oman paikantumisensa perusteella. (Vakimo 2010, 93, 100.)

Kirjoituskutsuun vastanneista enemmistö oli nuoria naisia. Toisaalta ikähaarukka oli 20-vuotiaasta 56-vuotiaiseen. Informanttini tulivat eri puolilta Suomea ja edustivat erilaisia kinkyjä mieltymyksiä. Tämä sai minut uskomaan, että aineistoni edustaa juuri sitä kinkyn monipuolisuutta, mitä halusin tuoda esille. Pelkäsin että kirjoituskutsu ei tavoita kaikkia tai kaikenlaisia kinkyjä, mutta mielestäni informanttien erilaisuus osoittaa tämän pelon vääräksi. Toisaalta kirjoituskutsuni tavoitti luultavimmin ne, jotka seuraavat aktiivisesti Internetin keskustelufoorumeita tai ovat kinky-yhdistysten sähköpostilistoilla. Näin aineistostani jäivät pois ne, jotka eivät ole missään muotoa tekemisissä kinky-yhteisön kanssa. Joidenkin informanttien kohdalla puolestaan jouduin pohtimaan sitä, kuinka totuudenmukaisesti he kertovat asioita tai onko kertomus peräti kokonaan fantasiaa. Tämä johtui muun muassa siitä, että joidenkin kirjoittajien kokemukset olivat niin rajuja tai toisaalta kuulostivat liioitelluilta. Olisin tämä perusteella voinut jättää joitain saamiani kirjoituksia myös aineiston ulkopuolelle. Päätin kuitenkin luottaa ihmisten kertomuksiin ja sisällytin kaikki saamani kirjoitukset tutkimusaineistooni. Teemakirjoitus voidaan nähdä joka

tapauksessa vain tulkintana eräästä hetkellisestä todellisuudesta – ei todellisuutena itsessään (Helsti 2005, 154).

Tutkimusaineisto

Teemakirjoitukset

Teemakirjoitus on ikään kuin haastattelu kirjoitetussa muodossa. Se on samankaltaista informaatiota, kuin vaikkapa muistitieto, omaelämäkerta ja suullinen historia. Tieteen positivistisen tradition mukaan on aiemmin myös puhuttu perinteen keräämisestä. Mitään tutkimusmateriaalia ei kuitenkaan sanan varsinaisessa merkityksessä voi kerätä, sillä tämä tarkoittaisi sitä, että materiaali on olemassa jossakin vain odottamassa ottajaansa. (Helsti 2005, 149–150.) Tämä puolestaan luo vanhanaikaisen valta-asetelman, jossa tutkija tarkastelee tutkimuskohdettaan ylhäältäpäin. Tarkoitukseni kuitenkin on luoda ymmärrys kirjoittajien kokemuksista ja käsityksistä, ja näin teemakirjoitusten avulla voinkin lähestyä aihetta sen sisältä käsin. Näin aineistoa ei kerätä vaan se pikemminkin luodaan yhdessä informanttien kanssa. Tutkija antaa puitteet joiden mukaan informantti toimii oman käsityksensä mukaisesti: näin molemmat osapuolet vaikuttavat aineiston muodostumiseen. (Helsti 2005, 150.)

Teemakirjoitus on lähellä haastattelua: kirjoittaja saa vapaasti kertoa omista kokemuksistaan ja tuntemuksistaan, mutta hänen ei tarvitse vastata tiettyihin kysymyksiin tietyssä järjestyksessä. Teemakirjoittaminen toki eroaa haastattelusta muun muassa siinä, ettei haastattelijalla voi kysyä jatkokysymyksiä ja näin jotkin seikat saattavat jäädä epäselviksi. Valitsin kuitenkin teemakirjoittamisen haastattelun sijaan, koska seksuaalisuus aiheena on niin henkilökohtainen, että oletin ihmisten mieluummin kertovan asioista kirjoittamalla kuin kasvotusten. (Helsti 2005, 151.) Pelkäsin myös haastattelua seuraavia tilanteita, joissa kohtaisin haastateltavani, joka juuri on kertonut minulle hyvin henkilökohtaisia asioita, vaikkapa kinky-bileissä. Lisäksi monikaan ei halua julkisesti identifioitua kinkyksi, joten anonyymiteetin säilyttäminen onnistui mielestäni paremmin kirjoittamisen kautta.

Teemakirjoituskutsun (Liite 1) laitoin ensin näkyville Turun Baletin foorumille (www1) julkiseen osioon, jonka lisäksi kutsu lähetettiin myös Turun Baletin

sähköpostilistalle. Koska en kokenut saavani tarpeeksi vastauksia näin, lisäsin kirjoitusohjeet Tuntematon maa -sivuston foorumille (www4), joka on valtakunnallinen kinkyjen kohtaupaikka Internetissä, sekä tamperelaisen ja jyvaskyläläisen kinky-järjestön sähköpostilistoille. Minulla ei ole tietoa laittoivatko postilistan ylläpitäjät viestiäni kuitenkaan eteenpäin Tampereella, mutta ainakin Jyväskylästä sain kannustavaa palautetta tutkimuksestani. Kirjoituskutsun yhteydessä kerroin olevani Turun yliopiston kansatieteen opiskelija, mutta myös sen, että olen sisällä kinky-yhteisössä. Tämä saattoi osaltaan herättää luottamusta ja innostaa vastaamaan. Ensimmäiseen lähettämäni sähköpostiin en tätä tietoa lisännyt ja sainkin sähköpostiin kyselyn siitä, kuka oikein olen ja millä asialla liikun. Näin siis tapahtui, vaikka kerroin tekeväni pro gradu -työtä yliopistoon. Uskon siis sisäpiiriläisyyden olleen minulle etu. Vaikka saamani palaute oli osittain erittäin kannustavaa ja hyväksyvää, toiset eivät innostuneet osallistumisesta. Tuntemattoman maan ja Turun Baletin keskustelufoorumeille muodostuikin viestiketjuja, jossa kritisoitiin niin lyhyttä vastausaikaa kuin anonymiteetin menettämisen pelkoakin. Pyrin vastaamaan kaikkiin kommentteihin ja selventämään ihmisille motiivejani ja työtapojani. Uskoisin että yhteisön sisällä tunnetut henkilöt eivät uskaltaneet siltikään vastata nimenomaan anonymiteetin menettämisen pelon takia, toiset saattoivat puolestaan kokea alemmuutta tutkimuskohteen asemassa olemisesta.

Haluan korostaa, että käyttämäni aineisto käsittää suhteellisen pienen osan Suomen kinkyistä. En edes pyri tässä työssä kertomaan sitä, minkälaisia ihmisiä kinkyt yleensä ovat: pystyn sanomaan sen vain informanttieni ja heidän kirjoittamiensa kertomusten osalta. Tekemäni päätelmät ovat havainnoiteja juuri tähän aineistoon, sekä omiin kokemuksiini pohjautuen. Aineistoni on mielestäni riittävän laadukas ja monipuolinen juuri tätä tutkielmaa varten. Teemakirjoitukseeni vastaajat edustavat kinkyn eri osa-alueita, ovat eri-ikäisiä ja erilaisista elämäntilanteista. Laadullisessa tutkimuksessa ei välttämättä tarvita suurta määrää informanteja, eivätkä tilastojen luomiseen tähtäävät laajaotantaiset tutkimuksetkaan toisaalta aina kerro totuutta. Eskola ja Suoranta (2000, 61) toteavatkin, että ”[k]valitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan pyritään kuvaamaan jotakin tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jostakin ilmiöstä”. Lisäksi kysymys on siitä, mitä tutkimuksella halutaan saavuttaa, mikä on tutkimuskysymys, näkökulma ja tutkimuksen tarve. Laadullisessa tutkimuksessa ei

myöskään ole tarkoitus ainoastaan kertoa aineistosta, vaan saada sen pohjalta rakennetuksi teoreettisia näkökulmia ilmiöön. (ibid. 61-62) Näin aineistona voisikin olla vaikka vain yhtä henkilöä koskevaa materiaalia. Tarkoituksena ei ole tehdä yleistystä tai kattavaa kuvailua jostakin tietyistä ilmiöistä, vaan pikemminkin pyrkiä ymmärtämään sitä yhden kokemuksen kautta. Aineiston riittävyys perustuu siihen, mitä aineistoltaan haluaa (Eskola ja Suoranta 2000, 63).

Teemakirjoitusten avulla haluan päästä lähemmäksi kinky-ilmiötä yksilöiden kautta. Tarkoituksena ei ole luoda kattavaa kuvaa Suomen kaikista kinkyistä näin päätyen yleistäviin johtopäätöksiin. Aineistoni käsittää 12 teemakirjoitusta, joiden kirjoittajat ovat iältään 20–56 -vuotiaita ja joista itsensä identifioi mieheksi neljä, naiseksi seitsemän ja androgyyniksi yksi vastaaja. Kirjoittajat mainitsivat asuinpaikoikseen erikokoisia kuntia ympäri Suomea. En kuitenkaan kysynyt paikkakuntaa sen tarkemmin, kuin koon perusteella. Näin en osaa sijoittaa kaikkia vastaajia kartalle, mutta se ei toisaalta tutkimukseni kannalta ole edes oleellista. Vastaajista puolet on alle 30-vuotiaita. Tarkoitukseni on siis näiden kirjoitusten avulla luoda kuva kahdentoista henkilön omakohtaisista kokemuksista kinkyinä. Vastausten laajuus on vaihteleva: mukana on vastaajia, jotka vastasivat muutamalla sanalla esittämiini kysymyksiin ja toisaalta henkilöitä, jotka pohtivat kinkyyttään elämäkerrallisesti, välittämättä liikaa avuksi antamistani kysymyksistä. Toisilla on tieteellistä taustaa pohdinnoilleen, osa on ollut mukana tapahtumissa tai järjestämässä niitä ja joillekin puolestaan kinky on vain kotioloissa neljän seinän sisällä tapahtuvaa toimintaa. Näinkin pienellä informanttien joukkiolla skaala erilaisia kinkyjä on laaja. Yhteistä miltei kaikille kirjoituksille oli tietynlainen emansipatorisuus ja tunnustuksellisuus.

Muu aineisto

Teemakirjoitusten lisäksi minulla on kandidaatintutkielmaani varten tekemiäni haastatteluja, jotka koskevat erityisesti kinky-bileitä, mutta joissain määrin ne ovat myös käyttökelpoisia tämän työn puitteissa. Haastattelin yhteensä viittä henkilöä kolmessa eri haastattelussa: kaksi näistä oli parihaastatteluja. Informantit löysin Turun Baletin Fetish Club bileistä loppuvuodesta 2009 ja he olivat iältään 20–30-vuotiaita. (H1-H5.)

Tutkimusmenetelmät

Omaelämäkertatutkimus

Marja Kaskisaari luonnehtii omaelämäkertaan diskurssiksi, joka antaa paikan subjektille. Omaelämäkerta korostaa yksilöä ja hänen henkilökohtaista kokemustaan. Yksilö saa näin itse rakentaa elämänsä merkitykset. Omaelämäkerta voi muodostua hyvinkin emansipatoriseksi, vapauttavaksi kokemukseksi, koska sen oleellisena piirteenä on tunnustuksellisuus. Toisaalta tutkimuskäyttöön tarkoitettu omaelämäkertakirjoitus on aihepiiriltään kontrolloitu ja tarkoitushakuinen, joten tunnustukset ja salaisuuksien paljastaminen on siis rajoitettu tiettyyn aihepiiriin. Omaelämäkerta tutkimusaineistona vaatii aktiivista toimijuutta myös lukijaltaan: tunnustuksien esiintuominen ei vielä riitä, vaan lisäksi tarvitaan tulkintaa siitä, mitä tunnustuksessa on sanottu. Lukijan ja tulkitsijan rooli on näin tärkeä ja tulkinta riippuu diskursseista, joiden kautta omaelämäkerta tarkastellaan. Tällaisia diskursseja ovat esimerkiksi se, miten minuus määritellään, minkälainen on ”minän” elämä nyt, menneisyydessä ja tulevaisuudessa, sekä se kuva, representaatio, jonka kertoja tai kirjoittaja omasta elämästään itse tuotetussa kertomuksessa antaa. (Kaskisaari 2000, 5–8.)

Omassa kirjoituskutsussani pyysin ihmisiä joko vastaamaan antamiini kysymyksiin tai kirjoittamaan vapaamuotoisen kinky-elämäkerran. Suurin osa vastauksista voidaan nähdä juuri elämäkertatyyppeinä tunnustuksellisina teksteinä, minkä vuoksi elämäkertatutkimuksellinen ote sopii työhöni. Näin pääsen myös lähemmäs yksilön ajatus- ja kokemusmaailmaa, ja tutkimusta tehdään ilmiön sisältäpäin, emic-lähtöisesti. Toisaalta elämäkertatekstejä lukiessa täytyy ottaa huomioon se, mitä kirjoittajat ovat päättäneet sisällyttää tarinaansa tai jättää siitä pois. Kehys on yksilön kinky elämä, mutta se, kuinka kirjoittajat sen käsittävät, saattaa vaihdella suuresti. Kuten jo edellä mainitsin Kaskisaaren esiin nostamista elämäkertojen tarkastelutavoista (Kaskisaari 2000, 5–8), voidaan kinky-elämäkertoissakin huomioida samoja seikkoja: kuinka kinky minuus rakentuu; miten pitkälle ajanjaksolle elämäntarinan katsotaan rakentuvan; miten tarina kerrotaan. Elämäntarina voidaan kertoa hyvinkin kaukaa menneisyydestä alkaen aina nykypäivään saakka, kun taas toisaalta kinky-elämäkerta voidaan käsittää nykyisyyttä koskevaksi omaksi tämän hetken kokemukseksi siitä. Toiset vetävät

yhteyden lapsuuden tapahtumien ja nykyisen kinky-minän välille, kun taas toisille se on ehkä merkityksettömämpi. Huomioitava elämäkertoja lukiessa on myös se, jätetäänkö jotakin kertomatta tai yritetäänkö jotakin kertoa kaunistellen tai toisaalta kauhistellen. Näin saattaa löytyä piilotettuja merkityksiä ja itsestänselvyyksinä pidettyjä seikkoja, jotka kuitenkin on hyvä tuoda esille tulkinna.

Koivunen ja Liljeström mainitsevat omaelämäkertatutkimuksen yhteydestä subjektiksi tulemisen kysymyksiin: ”Tällöin keskustellaan naissubjektuudesta, sen tuottamisesta, sen kuvittelemisesta, sen rajoituksista ja sen mahdollistamasta toimijuudesta” (Koivunen & Liljeström 2004, 281). Subjekti on yksinkertaisimman filosofisen määrittelyn mukaan ”toimiva, tajuava tai ajatteleva olento”, se ei enää merkitse pysyvää minää, vaan subjekti voidaan luoda omien kokemusten esittämisen kautta omalla kielellä (Kosonen 2004, 179–180). Feministisessä tutkimuksessa, jota Koivunen ja Liljeström sekä Kosonen edustavat, naissubjektuus ja sen luominen naisten itsensä ehdoilla on heille keskiössä. Kuitenkin myös kinkyä voidaan tarkastella samalla tavoin: kyse on vähän tutkitusta ilmiöstä, jossa kinkyille itselleen halutaan antaa valta luoda oma subjektiutensa ja pohtia ja rakentaa sitä omalla tavallaan ja kielellään. Karjula (2010, 48) huomioi, että subjektiuden tuottamisessa on kyse myös identiteetin luomisesta. Yksilö tuottaa identiteettiään kertomuksellaan mainitsemalla ne asiat, jotka haluaa identiteettiinsä sisällyttää tai jotka kokee tärkeiksi oman subjektiudensa muotoutumiselle. Näin identiteetti ja omaelämäkerta ovat jossain määrin yhteen kietoutuneita käsitteitä. Omaelämäkerta ei myöskään kerro absoluuttista totuutta eikä sitä voida pitää tarkkana selontekona yksilön identiteetistä ja kuten jo edellä totesin, ei identiteettiä voida nähdä yhtenä selkeänä muuttumattomana kokonaisuutena. Pikemminkin omaelämäkerta kertoo yksilön kirjoitushetken elämäntilanteesta tutkimuskysymyksen rajaamissa puitteissa. (Kaskisaari 2000, 8–9.) Kuten Karjula (2010, 48) asian esittää, on aineisto sen hetkinen versio tutkittavien elämäkertomuksista.

Omassa työssäni omaelämäkertatutkimus näkyy tavassa, jolla suhtaudun aineistooni. Se antaa vain hetkellisen kuvan kirjoittajien elämästä eikä ole kattava kuva yksilöiden identiteeteistä. Omaelämäkertatutkimus tulee esille etenkin identiteettiä käsittelevässä alaluvussa, jossa on erityisen tärkeää ottaa huomioon identiteetin

määritelmä ja se, mitkä seikat identiteetin muodostavat juuri tämän työn yhteydessä ja tässä käytetyn aineiston puitteissa.

Lähiluku

Aineistoa täytyy lähestyä tietyllä tavalla, että siitä saa vastaukset niihin kysymyksiin, joita sille on esittänyt. Huomasin lähiluvun olevan hyvä keino teemakirjoitusvastausten tulkitsemiseen. Lähiluvulla tarkoitetaan tekstin tarkastelemista eri tasojen kautta: sanojen merkityksestä lausetason ja tekstin kokonaisrakenteen tulkintaan (Pöysä 2010, 342–343). Tärkeässä osassa on myös näkökulma, josta tekstiä tarkastellaan. Tämä voi olla vaikkapa teoria, joka toimii ohjenuorana tekstin tulkitsemisessa. (Ibid. 344.) Itselläni teorian ja lähiluvun yhdistäminen tapahtuikin vaivattomasti, koska lähiluvun menetelmä on hyvin samankaltainen kuin mitä kulttuurianalyyseissä ja feministisessä teoriassa yleensä käytetään. Lähiluvulle ominaista on tekstin lukeminen useaan kertaan. Lukukerrat eroavat kuitenkin toisistaan joko siinä, miten luetaan, tai siinä, mitä tekstiltä kysytään. Vaikka ensimmäinen lukukerta on yleensä vähemmän tiedostava, kuin mitä sen jälkeen tulevat lukukerrat ovat, on jo ensimmäisessä luennassa mukana ennako-odotuksia esimerkiksi tekstin genrestä ja sisällöstä. (Ibid. 338–389.) Lähiluvussa siis tarkastellaan tekstiä syvällisesti ja läheltä tietty tarkoitus mielessä. Aineiston lukeminen on näin ollen päämäärän tähtäävää toimintaa ja aktiivista vastausten hakemista tutkimuskysymyksiin.

Lähettämäni kirjoituspyynnön (Liite 1) perusteella en voinut olla varma tulisiko käyttämäni metodi olemaan nimenomaan lähiluku. Kirjoituspyynnössä annoin vastaajille vaihtoehtoiksi kirjoittaa hyvinkin vapaamuotoinen kinky-elämäkerta tai vaihtoehtoisesti vastata esittämiini kysymyksiin. Vastaukset eivät kuitenkaan jakautuneet näihin kahteen tyyppiin, vaan moni kirjoittajista oli yhdistellyt omaa elämäkerta-tyyppistä kerrontaa ja suoraa kysymyksiin vastaamista. Tuntui hankalalta saada niinkin moninaisesta materiaalista irti jotakin yhtenäistä. Huomasin kuitenkin lähiluvun keinojen olevan avain mitä erilaisimpien tekstien tulkintaan. Luin ensin tekstit pintapuolisesti läpi, että sain käsityksen minkä tyyppisiä ne olivat. Itku ja nauru eivät olleet kaukana lukiessani – niin koskettavia tarinoita informantit kertoivat. Seuraavilla lukukerroilla keskityin etsimään teksteistä vastauksia antamiini kysymyksiin ja seikkoja, jotka esiintyivät tekstistä toiseen. Oli yllättävää huomata,

kuinka pintapuolisesti täysin toisistaan poikkeavissa teksteissä olikin huomattavia yhteisiä piirteitä. Merkitsin erivärisillä kynillä eri teemoihin kuuluvia kommentteja. Myöhemmillä lukukerroilla kuitenkin huomasin, että nämä merkinnät eivät ehkä olleetkaan kovin hyödyllisiä – niissä näkyi siltikin vain pinnalliset vastaukset esittämiini kysymyksiin. Menin siis syvemmälle tekstiin ja etsin vastauksia, joissa kirjoittajat eivät välttämättä olleet huomanneet vastanneensa esittämiini kysymyksiin. Kirjoittajien käyttämän kielen kautta voi myös selvittää erilaisia arvostuksia ja merkityksiä, jotka ovat ikään kuin symboleina piilossa tekstin sisällä, eivät eksplisiittisesti ilmaistuina vastauksina esitettyihin kysymyksiin.

4. MITÄ ON KINKY?

Keskeisiä käsitteitä

Tässä työssä käytän termiä *kinky* kuvaamaan niitä seksuaalisuuden muotoja, joita pidetään jotenkin kummallisina tai ”normaalista” poikkeavina. Läheisin synonyymi kinkylle on *pervo* tai *perverssi*, mutta sanaan liitetään usein negatiivisia mielle yhtymiä, joten pidän *kinkyä* parempana. Hekanaho (2007) käyttää kuitenkin *perverzio*-termiä ja määrittelee tämän normista pois kääntymiseksi. Hekanaho tekee selväksi myös sen, ettei tarkoita *perversiolla* ”patologisen tai moraalisesti kyseenalaisen toiminnan merkityksiä, vaan käsite viittaa yhteen mahdolliseen halun rakenteeseen ja nautintoa tuottaviin tekoihin, jotka eivät noudata genitaalikeskeisen heteroseksuaalisen toiminnan normeja” (s. 120–121). Itse valitsen kuitenkin käyttää termiä *kinky perverssin* negatiivisten konnotaatioiden vuoksi ja siksi, koska *kinky* on termi, jota ihmiset tämän alakulttuurin sisällä itsestään käyttävät. Pervoudesta sitä vastoin saatetaan puhua lähinnä huumorimielessä. Tämän määritelmän tein jo kandidaatintyössäni (Pohtinen 2010), jonka puitteissa olin havainnoimassa *kinky*-bileitä ja määrittelin *kinkyn* siellä näkemäni perusteella. *Kinky* sisältää näin sadomasokismin, bondagen, fetisismin ja sukupuolirooleilla sekä iällä leikittelyn (*gender play* ja *age play*). Transsukupuolisuus tai androgyyniys sen sijaan eivät itsessään sisälly *kinkyn* määritelmään, sillä niitä ei voida rinnastaa fetisseihin: kyse ei ole seksuaalisuudesta (ts. seksuaalisista mieltymyksistä), vaan sukupuolisuudesta. *Kinky*-yhteisössä näkyy sensijaan trans- tai ristiinpukeutumista, mikä voidaan nähdä myös fetisistisenä *gender playna* ja näin ollen seksuaalisuuden osana.

Kinkyn voisi niputtaa myös queer-termin alaisuuteen. Queerillä tarkoitetaan usein homo- ja lesboyhteisöä, mutta toisaalta queerillä voidaan nähdä olevan myös mahdollisuuksia antaa tilaa muillekin seksuaalisuuden tai sukupuolisuuden muodoille. Siinä missä juuri sanoin kinkyn edustavan ennemminkin seksuaalisuutta kuin sukupuolisuutta, voisi queer tai kyseenalainen subjektiuks merkitä jollain tapaa näitä molempia. Työssäni tulen kuitenkin puhumaan niin sadomasokismista, fetisismistä kuin bondagestakin, joten on paikallaan selittää näitä termejä hiukan tarkemmin. Kinkyn tutkimus painottuu suurelta osin sadomasokismiin, joten sen saralta minulla on tilastoihin perustuvaa tietoa, kun taas fetisismi ja bondage ovat usein jääneet tilastoivissa tutkimuksissa vähemmälle huomiolle tai niitä on pidetty sadomasokismin alalajeina. Lisäksi koska haluan kuvata kinky-ilmion monipuolisuutta, käsittelem erilaisina kinkyn muotoina myös ekshibitionismia sekä voyeurismia.

Sadomasokismi

Termi sadomasokismi on yhdistelmä termeistä *sadisti* ja *masokisti*. Nämä puolestaan juontavat juurensa kirjailijoihin Markiisi de Sade (1740–1814) ja Leopold von Sacher-Masoch (1836–1895), jotka aikanaan julkaisivat sadomasokistisia kirjoituksia. De Saden tunnetuimpiin teoksiin lukeutuvat kenties *Sodoman 120 päivää* (1785) ja *Justine* (1787), Sacher-Masochin tunnetuin teos lienee *Venus turkiksissa* (1870). Teoksissaan molemmat kuvasivat kidutusta, alistamista ja dominointia, jotka tuottavat seksuaalista mielihyvää. (Bäsén ja Långström 2006, 150.) Sadismilla tarkoitetaan nautinnon saamista toisen henkilön alistamisesta tai kivun tuottamisesta tälle, kun taas masokismi on mielihyvän saamista alistumisen tai kivun kautta. Molempia termejä käytetään usein myös arkikielessä kuvaamaan tietyn tyyppisiä henkilöitä tai heidän tekojaan – joilla ei ole mitään tekemistä seksuaalisuuden kanssa. Anna Bäsén ja Niklas Långström (ibid. 151) erottelevatkin toisistaan psyykkisen ja seksuaalisen masokismin ja mielestäni samankaltaista lähestymistapaa voidaan käyttää myös sadismin yhteydessä: tässä työssä puhun siis ainoastaan sadismista ja masokismista seksuaalisina mieltymyksinä, en psyykkisinä prosesseina, joissa arkielämän tilanteissa jonkun voidaan sanoa olevan sadisti (käyttää valta-asemaansa väärin) tai masokisti (henkilö joka tuntuu haluavan ikäviä kokemuksia tai on niin sanotusti tossun alla). Haluan vielä erityisesti korostaa, että

sadomasokismi tässä kontekstissa on aktina konsensuaalista eli mikään osapuoli ei ole pakotettu tilanteeseen eikä ole siinä vasten tahtoaan. Seksuaalisessa sadomasokismissa tarkoitus on nimenomaan saada mielihyvää: sadistille mielihyvää tuottaa se, kun hän täyttää masokistin toiveen tulla vaikkapa piiskatuksi. Näin siis ainakin toivotussa tilanteessa, toki hyväksikäyttöäkin saattaa esiintyä, ja ajoittain saattaa olla ongelmallista määritellä, mikä kuuluu terveen seksielämän sadomasokistiseen leikkiin ja missä vaiheessa on kyse toisen systemaattisesta hyväksikäytöstä. Tässä työssä en kuitenkaan paneudu tähän aiheeseen sen enempää, vaikka se tärkeä onkin: fokuksena on kinky seksuaalisuutena, ei kinky patologiana.

Sadomasokismia on tutkittu melko paljon verrattuna muuhun kinky-ilmiöön. Muun muassa Elina Haavio-Mannila ja Osmo Kontula esittävät tilastoja suomalaisten seksitavoista ja heidän mukaansa sadomasokismia olisi kokeillut kuusi prosenttia miehistä ja kaksi prosenttia naisista (2001, 234). Sadomasokismista ja bondagesta kysyttiin tutkimuksessa, joka on tehty vuonna 1999, ja siinä oli mukana 1496 iältään 18–81-vuotiasta suomalaista (ibid. 36–37). Voi kuitenkin olla, että todellinen prosenttimäärä on suurempi, koska leimautuminen sadomasokismin harrastajaksi voi estää ihmisiä vastaamasta totuudenmukaisesti. Sadomasokismi kuitenkin kantaa edelleen epämääräistä leimaa jostakin huonosta ja pelottavasta. Toisaalta sadomasokismi-aiheista kuvastoa on voitu nähdä jo 1980-luvulta saakka populaarikulttuurissa ja erityisesti musiikkivideoissa – kappaleiden sanoituksissa jo kauemminkin (Pääkkölä 2011, 69–71). Sadomasokismista kuvastoa voidaan nähdä muuallakin kuin rock-yhtyeiden nahka- ja niittiasusteissa ja maskuliinista valtaa huokuvissa lyriikoissa. Erityisesti Madonna ja myöhemmin Lady Gaga ovat tuoneet naisen seksuaalisuutta julkisuuteen nimenomaan sadomasokismin kautta (Pääkkölä 2011). Viimeaikojen eksplisiittisin sadomasokismia esille tuonut pop-kappale lienee kuitenkin Rihannan *S/M*. Kappaleessa niin sanoitus kuin musiikkivideokin ovat avoimen sadomasokistisia (joskin musiikkivideon värimaailma on pastellisävyinen tavallisemman mustan sijaan). Haavio-Mannilan ja Kontulan tutkimuksen mukaan sadomasokismi ja bondage ovat erityisesti nuoremman ikäpolven suosiossa (ibid. 233). Pääkkölä puolestaan toteaa Madonna ja Lady Gagan kaltaisten vahvasti seksuaalisuuttaan esiin tuovien naisartistien olevan suosittuja nimenomaan teini-tyttöjen keskuudessa (2011, 67). Kenties populaarikulttuurin trendien kautta

sadomasokismi pikkuhiljaa vapautuu yhdeksi normaaliksi seksuaalisuuden muodoksi, jolla ei enää olekaan musiikkivideoiden tavoittelemaa shokkiarvoa.

Bondage

Suomessa bondagesta saatetaan joskus käyttää myös termiä ”sitomisleikki” (esim. Kontula 2008). Kyse on siis ihmisen – itsen tai toisen – sitomisesta kokonaan tai osittain. Tarkoituksena on hallita sidotun henkilön liikkuvuutta ja rajoittaa sitä. Itse haluaisin kuitenkin erottaa sitomisleikit varsinaisesta *bondagesta*: siinä missä sitomisleikeissä voi käyttää käsirautoja tai muunlaisia kahleita, kuuluu bondageen olennaisena sitomisen esteettisyys ja sen tekeminen köysillä. Esteettisyyteen panostetaan etenkin Japanissa, josta bondagen voidaan katsoa syntyneen. *Shibari* (”sitoa”) tai *kinbaku* (”sitoa tiukkaan”) on kehittynyt Japanissa eroottisen sidonnan taidemuodoksi ja se on tätä nykyä suosittua Euroopassakin (www 1). Haavio-Mannilan ja Kontulan (2001, 234) tutkimuksen mukaan suomalaisista 18–34-vuotiaista nuorista 15% myöntää harrastaneensa bondagea ja tästä korkein osuus on 20–24-vuotiailla naisilla (19%). Keski-ikäisillä ja sitä vanhemmilla prosenttimäärät olivat jo huomattavasti pienemmät.

Bondage saatetaan lisäksi kytkeä yhdeksi sadomasokismin alalajiksi. Yhteneväisyyksiä on, mutta itse näkisin sen erillisenä kinkyn muotona: Siinä missä sadomasokismi on kivulla leikittelyä, on bondage pikemminkin alistamista ja alistumista ilman kipua. Sadomasokismissa toki myös leikitellään valta-asetelmilla, mutta bondageessa tämä tapahtuu kenties hienovaraisemmin. Englannin kielessä käytetty termi *restraint* kuvaa mielestäni hyvin bondagea. *Restraint* kääntyy suomeksi pidättyväisyydeksi, siteeksi tai maltiksi, siis joksikin sellaiseksi, jossa normaali ruumiin liikkuvuus on estetty. Se tekee ihmisen näin hyvinkin avuttomaksi ja jättää sidotun toisen armoille. Usein sanotaankin, että sidottu ruumis vapauttaa mielen ja että fyysinen hetkellinen liikuntakyvyttömyys on psykologisesti rentouttavaa (esim. Brame et al. 1997, 210–211). Bondagen itsenäisen aseman ja sadomasokismista erottautumisen puolesta puhuu myös se, että bondagen juuret löytyvät Kiinasta ja Japanista. Kiinassa kuitenkin konfutselaisuuden myötä bondage miltei katosi, mutta Japanissa se jatkoi kehittymistään. Euroopasta on löytynyt todisteita bondagen olemassaolosta jo aiemminkin, vaikka kristinuskon on pyrkinyt seksuaalisuuden rajoittamiseen kautta aikojen. Kuitenkin Rooman valtakunnan

aikaisista teksteistä voi päätellä bondagen, tai sitomisen eroottisessa mielessä, olleen olemassa jo silloin. Mitään varmuutta asiasta ei kuitenkaan ole. (Brame et al. 1997, 207.) Bondage on kuitenkin hyvin vanha ilmiö verrattuna sadomasokismiin.

Fetisismi

Termi fetisismi tulee portugalilaisesta sanasta *fetico*, jokin joka kiehtoo, ja latinan sanasta *facititius*, keinotekoinen. Uskontotieteessä fetissi on puolestaan jotakin, millä on yliluonnollista voimaa. (Bäsén ja Långström 2006, 81) Näin voidaan ajatella fetissin olevan jotakin, joka saa henkilön ikään kuin valtaansa ilman järkevää syytä. Fetissit eivät useinkaan ole järkeistettävissä ja jostakin viehättymiselle ei löydy mitään varsinaista syytä. Pia Livia Hekanaho (2007, 121) tuo tämän myös esille: ”Oma halumme on perimmiltään meille outo, vieras, ja kätkeyty”. Näin saattaakin olla hankalaa määrittellä mikä asia missäkin tapauksessa määrittyy fetissiksi ja mikä mieltymykseksi. Fetissi voi olla jokin esine, materiaali tai vaikkapa ruumiinosa. Fetisismi ei ole tarkkarajainen määritelmä jollekin tietylle kiehtovalle ja haluttavalle asialle. Se on pikemminkin jotakin, mikä ulottuu aina mieltymyksestä johonkin, mitä ilman ei voi saada seksuaalista mielihyvää (Bäsén ja Långström 2006, 81). Fetissiksi määrittymisen skaala on siis hyvin laaja. Hekanaho (2007, 132) esittääkin fetissin määritelmäksi jotakin epänormaalia ja hämmentävää, jotakin, mitä vaikkapa pornossa ei voida pitää valtavirtaan kuuluvana. Fetisismi voidaankin myös määrittellä ”tapahtumaksi, jossa yksilön seksuaalinen mielenkiinto ja energia suuntautuu voimakkaasti johonkin kiihottavaksi koettuun objektiin tai tuo objekti voimistaa merkittävästi seksuaalista mielihyvää” (Huuska et al. 2010). Fetisismissä voidaan nähdä myös tietynlaisia trendejä – fetisistikin seuraa aikaansa, sillä siinä missä 1800-luvulla fetisoitiin nainen turkiksissa, saattavatkin nykypäivänä urheiluvaatteet ja lenkkikossut olla se kuumin juttu (Bäsén ja Långström 2006, 86). Eikä fetisismillä suinkaan tarkoiteta pelkästään miesten kiinnostuksenkohteita. Fetissejä on yhtälailla niin naisilla kuin miehilläkin, vaikka Freud tästä eri mieltä olikin (Hekanaho 2007, 143).

Ekshibitionismi, voyerismi

Kinkyn alalajeja voidaan varmasti erotella niin paljon, kuin on kinkyjä ihmisiäkin. Haluan kuitenkin tuoda esille myös ekshibitionismin, sekä voyerismin. Näitä saatetaan virheellisesti pitää toistensa vastakappaleina tai kolikon kääntöpuolina,

mutta kyse on kuitenkin toisistaan irrallisista ilmiöistä. Tähän työhön liittyvien omien kiinnostuksenkohteideni puitteissa määrittelen molemmat käsitteet myös suhteessa kinky-tapahtumiin, mikä on kenties vastoin yleisiä määrittelytapoja. *Ekshibitionistilla* tarkoitetaan yleensä henkilöä, joka saa seksuaalista mielihyvää itsensä ja erityisesti sukuelintensä paljastamisesta julkisesti, mielellään yllätyksellisissä tilanteissa sellaisten henkilöiden edessä, jotka eivät osaa odottaa näkemäänsä tai eivät mahdollisesti pidä siitä. Ekshibitionismia pidetään huonolla tavalla pervona ja usein näkeekin uutisia niin sanotuista vilauttelijoista ja itsensäpaljastelijoista. (Www2.) Itse näkisin ekshibitionisteinä myös useimmat kinky-tapahtumiin tulijat, jotka pitävät pukeutumisesta erilaisiin fetissi-asuihin ja näin paljastavat itsestään erilaisia seksuaalisuutensa puolia tai ruumiinosia enemmän kuin arkipukeutumisessaan. Ylitsevuotavan seksuaalinen pukeutuminen siis voitaisiin näin nähdä myös ekshibitionistisena tekona. Näin myös ekshibitionismin epämääräinen ja huonolla tavalla pervo luonne muuttuu positiiviseksi ja samalla ekshibitionismia toteutetaan paikassa, jossa paikallaolijoita se ei haittaa ja jotka haluavatkin nähdä. Ekshibitionismi voi olla siis myös aivan sallittu ja positiivinen muoto esittää omaa seksuaalisuutta, eikä siitä ole haittaa ympärillä oleville ihmisille.

Siinä missä ekshibitionisti saa mielihyvää itsensä paljastamisesta, on *voyeristin* kiinnostuksenkohteena katselu. Nämä eivät kuitenkaan ole toisistaan riippuvaisia: ekshibitionistille suurinta mielihyvää saattaa tuottaa tieto siitä, että katsoja ei nauti tilanteesta. Voyeristi puolestaan saattaa nauttia vain tilanteesta, jossa kukaan ei huomaa hänen toimintaansa. Näin ekshibitionismi ja voyerismi ovat toisistaan irrallisia, eikä toisen olemassaolo edellytä toista. Samalla tavalla kuin vilauttelu nähdään paheksuttavana, voidaan ”tirkistelijääkin” pitää samoin huonolla tavalla pervona. Voyeristi kiihottuu katsomastaan kohteesta samalla tavalla kuin ekshibitionisti esillä olost: ”Voyerismiin kuuluu yleisimmin seksuaalinen kiihottuminen viehättävien henkilöiden katselemisesta” (Bäsén ja Långström 2006, 28; oma käännös). Usein tähän liitetään myös erityisesti alastomien tai riisuutuvien henkilöiden katselu, ja Bäsénin ja Långströmin mukaan voyerismi on yleisempää miesten kuin naisten keskuudessa (ibid.). Tämä voi kuitenkin liittyä viktoriaaniseen myyttiin miehen seksuaalisuudesta, joka oli eläimen kaltainen ja vietteihin perustuva luonnonvoima. Mies oli synnynnäinen voyeristi, jonka katseelta naisen tuli suojaautua. (Frykman ja Löfgren 1979, 200–201.) Miesten yliseksualisoimisen ja

naisten seksuaalisuuden aliarvioimisen sijaan määrittelin kuitenkin voyeristiksi ainakin yhtä monta kinky-tapahtumissa kävijää, kuin mitä ekshibitionistejakin on. Aineistonikin perusteella moni tulee kinky-bileisiin nimenomaan katselemaan ja seuraamaan tapahtumia (esim. H1, H3, H5). Olivatpa kiinnostuksenkohteena sitten toisten piiskausleikit tai monipuoliset, tavallisuudesta poikkeavat asut, katseltavaa riittää mitä erilaisimmille tirkistelijöille. Voyerismi ei myöskään aina liity välttämättä seksuaalisiin tilanteisiin, vaan voi fetisismin tavoin tuottaa kokijalleen mielihyvää ilman seksuaalista aktia (kuten esimerkiksi masturbatiota). Voyerismikaan ei ole välttämättä huonolla tavalla pervoa, vaan hyväksytyä ja jopa itsestäänselvää: kinky-tapahtumissa leikkivät ja fetissi-asuihin pukeutuvat tietävät olevansa katseiden kohteina ja kenties myös pitävät siitä. Ihmisiä on tietenkin monenlaisia, eikä tämäkään välttämättä ole yleispätevä määritelmä.

Muita termejä

Tässä työssä esiintyy myös muita kinky-kulttuuriin liittyviä termejä. *Bdsm* on termi, jota usein käytetään virallisemmissa yhteyksissä tarkoittamaan jotakuinkin samaa kuin kinky. Kirjainyhdistelmä tulee sanoista *bondage*, *discipline*, *sadism* ja *masochism* (esim. Nordling 2009, 11). Tästä kuitenkin on erilaisia variaatioita. Itse koen bdsm-termin kuitenkin turhan kapeaksi ja tiukaksi omaan tarkoitukseeni. Haluan käsitellä kinkyä laajempänä ilmiönä, kuin mihin käsite *bdsm* antaa tilaa. Haluan esimerkiksi ottaa mukaan myös erilaiset fetisismin muodot ja bondagen, joihin ei välttämättä liity mitään bdsm:n osa-alueista.

Leikkimisellä tai *sessioimisella* tarkoitetaan osallistumista kinkyyn aktiin esimerkiksi bileissä tai kotona. Tämä voi olla vaikkapa piiskausta, sitomista tai alistamista ja kuritusta. Leikkimisessä ovat läsnä siis psyykinen sekä fyysinen aspekti: alistaminen ja orjaleikki voivat olla sessio, jossa ei tapahdu mitään fyysistä, mutta toisaalta fyysistä toimintaa voi tapahtua sessiossa, jossa ei ole sen kummempaa alistamisleikkiä mukana. Sessioissa puolestaan on yleensä jonkinlainen roolijako. Useimmiten tämä on jako alistavaan ja alistuvaan osapuoleen. Alistuvaa osapuolta kutsutaan tilanteesta riippuen *bottomiksi*, *subiksi* tai *orjaksi*. Alistavista rooleista, eli niistä, jotka sessiossa saattavat suorittaa näennäisen sadistisia tekoja, kutsutaan termeillä *top* (sukupuolineutraali), *domina*, eli *domme* (nainen); *master* tai *isäntä* (mies). Usein orja kutsuu valtiastaan myös nimellä *Herra* tai *Rouva*. Sessiointiin ei

välttämättä kuulu toisen osapuolen fyysinen satuttaminen ja esimerkiksi orja saattaa olla roolissaan isäntänsä tai emäntänsä palvelija, tällainen leikki saattaa kestää hyvinkin pitkiä aikoja, toisaalta subin rooli saattaa olla vain yhden piiskaussession mittainen. Top ja bottom -termejä voidaan käyttää myös pelkästään seksiaktiin liittyen, mutta toisinaan myös bdsm-session osapuolista. Sessiossa edetään aina alistuvan osapuolen ehdoilla. Session turvallisuudesta huolehtiminen on jokaisen siihen osallistuvan vastuulla, ja yleensä turvallisuusriskit ovat hyvin tiedossa (esimerkiksi pyörtyminen on mahdollista, jos henkilö kärsii vaikkapa alhaisesta verenpaineesta ja joutuu sidottuna olemaan pää alaspäin tai liikkumatta).

Bileet jotka nousevat tässä työssä esille usein, on tapahtuma, joka on Suomessa useimmiten jonkin bdsm-yhdistyksen järjestämä tilaisuus esimerkiksi jonkin baarin tiloissa. Karkeasti bileitä voidaan katsoa olevan kahdenlaisia: pukukoodittomia bileitä, jonne kuka tahansa on tervetullut tutustumaan, ja pukukoodillisia niin sanottuja isoja bileitä, jonne sisäänpääsy vaatii asianmukaisen asun, sekä mahdollisesti myös jonkin kinky-järjestön jäsenyyden. Bileet ovat yksi tärkeimmistä kohtaamispaikoista ja siellä voi muiden kinkyjen tapaamisen lisäksi sessioida erilaisissa *laitteissa*. Nämä ovat esimerkiksi keskiaikaisista kidutus- ja rangaistusvälineistä ideansa saaneita turvallisia välineitä, joihin ihminen voidaan yleensä kiinnittää erilaisiin asentoihin vaikkapa piiskauksen ajaksi. Erilaiset laitteet mahdollistavat erilaiset sessioinnit aina pienimuotoisesta alistamisesta rajuun piiskausleikkiin asti. Yleisesti puhekielessä käytetty termi on myös *skene*, jolla viitataan kinky-yhteisöön laajemmin: kinky-skene tulee usein esille puheessa ja sillä käsitetään kaikki kinkyt erilaajuisissa mittakaavoissa. Esimerkiksi voidaan puhua turkulaisesta kinky-skenestä tai Suomen ja Saksan kinky-skenejen eroista.

Lisäksi käytän joissain yhteyksissä termiä *vanilja* viittaamaan ei-kinkyyn seksuaalisuuteen. Tämä ilmaus esiintyi teemakirjoitusaineistossani ja sitä käytetään yleisesti kinkyjen keskuudessa.

Ilmiö vai kulttuuri?

Kinkystä voidaan puhua ilmiönä tai kulttuurina, tai se voidaan määritellä ala- tai osakulttuuriksi. Toisaalta kinky-ilmiön sisältä itsestään voidaan löytää erilaisia osaluokkia, joita voidaan siis pitää ilmiön sisäisinä osakulttuureina. Käsitettä ”kulttuuri”

käytetään nykyään mitä moninaisimmissa yhteyksissä, voidaan puhua niin ruokakulttuurista kuin päiväkotikulttuuristakin, ja Ulf Hannerz mainitsee jopa ”jäätelökulttuurin” ja ”sänkykulttuurin” (Hannerz 1996, 30). Tämä on johtanut siihen, että termi kulttuuri on kokenut hienoisen inflaation: kaikki on kulttuuria. Yleensä toisistaan erotellaan myös taiteet käsittävä kulttuuri ja kulttuurintutkijoiden ”omistama” kulttuurikäsite, jossa on kuitenkin myös omat ongelmansa (ibid.). Ikään kuin kulttuurintutkija ei kykenisi näkemään mitään esteettisesti. Kulttuurin käsite voi olla myös väline, jolla luodaan toiseutta. Näin kulttuurin käsite näyttäytyy kolonialistisena välineenä, jolla tarkastellaan muita ylhäältäpäin. (Hannerz 1996, 31–32.) Nykyisessä etnologiassa lähtökohtana kuitenkin on, että tutkija on samalla tasolla tutkittavien kanssa, eikä pyrkimyksenä välttämättä edes ole objektiivista kuvan antaminen tutkimuskohteesta: tutkimustapa saattaa olla hyvinkin intuitiivinen ja subjektiivinen. Näin etnologi ei luo toiseuttavaa ilmiön kuvausta, vaan löytää ilmiön takaa ihmisen, jota pyrkii ymmärtämään. (Lehtonen 2005, 14–16.) Samalla myös kulttuurin käsite tulee kyseenalaiseksi. Etnologi Orvar Löfgren puolestaan määrittelee kulttuurin termiksi, jota käytämme kuvaillessamme niitä tietoja, taitoja, tuntemuksia sekä arvostuksia, jotka jokin ihmisryhmä jakaa keskenään. Tätä yhteisöllistä tietoisuutta ei kuitenkaan voida tutkia tai selittää huomioimatta sen sosiaalista kontekstia. (Frykman & Löfgren 1979, 15.) Nämä määritelmät sopivat myös kinky-ilmion ajatukseen: en halua tarkastella kinkyä ylhäältä päin tulevan antropologin silmin, joka haluaa ottaa kulttuurin haltuunsa kuin kolonialisti primitiivisenä pitämänsä kansan maat. Sen sijaan tarkastelen kinkyä sen sisältä itse järjestötoimijana ja aineistoni kautta yksittäisten ihmisten tarinoina. Tämä kulttuurin käsittämisen tapa näkyikin aineistossani ja kenttätöissäni, joista kerroin jo luvussa 3.

Kinky-ilmiotä voidaan tarkastella myös alakulttuurina tai osakulttuurina. Alakulttuuri voidaan määrittellä vaikkapa näin: ”Alakulttuurinen ryhmä erottaa itsensä valtakulttuurista erilaisen asenteensa ja elämäntapansa kautta, mutta liittyy valtakulttuuriin laajempien prosessien kautta” (Huq 2006, 18; oma käännös). Kinky haluaa selkeästi erottautua muusta ympäröivästä kulttuurista, mutta sen on kuitenkin toimittava valtakulttuurin asettamien normien sisällä. Bileet ovat paikka, jossa omaa yhteistä, valtavirrasta poikkeavaa alakulttuuria voidaan juhlia, mutta tietyissä määrin kuitenkin valtakulttuurin ehdoilla. Valtakulttuuri on muun muassa määrittänyt erilaiset kinkyn muodot sairauksiksi. Vasta vuonna 2010 laadittiin esitys muun

muassa transvestismin, sadomasokismin ja fetisismin poistamiseksi ICD - tautiluokitukselta (Huuska et al. 2010). Tämä saattaa vaikuttaa vähäpätöiseltä teolta ja jäädä huomaamattomaksi, mutta ICD, eli kansainvälinen tautiluokitus, on kuitenkin auktoriteettiasemassa ja luo valta-asetelman terveen ja sairaan välille. Tämä puolestaan luo epätasa-arvoisuutta ja piilotettuja valta-asetelmia. Kinky on kuitenkin elänyt ja voinut hyvin Suomessa jo kymmenisen vuotta virallisten yhdistysten muodossa huolimatta valtakulttuurin mielipiteistä. Tuntuu kuitenkin, että viime vuosina kinky on tullut yhä enemmän ulos kaapista ja asenteet saattavat olla muuttumassa suvaitsevammiksi. Tämän puolesta puhuu myös se, että transvestismi, sadomasokismi ja fetisismi poistuivat ICD-luokitukselta vuonna 2011 edellisenä vuonna tehdyn esityksen myötä (www5).

Alakulttuuria saatetaan kuitenkin pitää alentavana käsitteenä, joka luo valta-asetelman, jossa alakulttuuri on jollakin tapaa alempiarvoinen kuin valtakulttuuri. Alakulttuuri luo assosiaation korkea-arvoisemman yläkulttuurin olemassaolosta. Alakulttuurin sijaan voidaan puhua osakulttuurista. Tästä käsitteestä ei ole mahdollista alentavaa arvolatausta ja kulttuurinen yksikkö nähdään samalla tasolla muiden kulttuuristen yksikköjen kanssa. Toisaalta alakulttuurin käsite on mielestäni käyttökelpoinen, koska siihen on mahdollista sisällyttää osakulttuureita. Kinkyä voitaisiinkin näin ajatella valtakulttuurista poikkeavana alakulttuurina, jonka sisältä voidaan löytää erilaisia osakulttuureita, kuten vaikkapa domina-naiset, joilla esimerkiksi San Fransiscossa on omia yhdistyksiään ja tapahtumia oman yhteisön kesken (Moser et al. 1999, 183).

Lisäksi voidaan pohtia myös vastakulttuurin käsitettä. Heiskanen ja Mitchell (1985, 31–32) määrittelevät vastakulttuurin toiminnaksi, jossa tietoisesti asetetaan vastustamaan valtakulttuurin arvoja. He myös jakavat vastakulttuurit kahteen ryhmään: radikaaleihin yhteiskunnalliseksi vastakulttuureihin ja älyllisiin käänteiskulttuureihin. Näistä ensimmäiset näkevät valtakulttuurin korruptoituneena ja haluavat sen uudistumista. Jälkimmäinen puolestaan näyttäytyy useimmiten tietoisena ulosjättäytymiskulttuurina (*drop out* -kulttuuri). En määrittäisi kinkyä varsinaisesti vastakulttuuriksi, mutta tietynlaisia tietoisuuden ulosjättäytymisen piirteitä voidaan löytää. Kinky-yhteisö ei pääsääntöisesti vastusta valtakulttuurin normeja, mutta osittain jättäytyy niiden ulkopuolelle. Esimerkiksi seuranhakuun ei lähdetä

kenties tavallisiin baareihin, vaan kumppania etsitään yhteisön sisältä. Kuitenkin aineistostani voi huomata, kuinka pyrkimys olisi ensisijaisesti tulla hyväksytyksi pikemmin kuin vastustaa asioiden vallitsevaa tilaa. Lisäksi Heiskanen ja Mitchell (ibid.) toteavat, että vastakulttuureissa kysymys on pikemminkin aatteista ja arvoista, kuin elämänmuodoista ja tyyleistä. Kinky ei ole mikään yhtenäinen arvomaailma, vaan pikemminkin kyse on nimenomaan elämänmuodoista ja tyyleistä. Näin kinky siis Heiskasta ja Mitchelliä soveltaen sijoittuisi pikemminkin alakulttuurin kategoriaan, kuin vastakulttuuriksi. Toisaalta voidaan myös pohtia sitä, onko jako ala- ja valtakulttuureihin enää nykypäivänä ylipäänsä tarpeellista, koska ”niin sanottu valtakulttuuri on jakautunut moninaisiin elämäntapamieltymyksiin” (Chaney 2004, 47; oma käännös).

5. YHTEISÖLLISYYS JA RYHMÄÄN KUULUMINEN

Moderni yhteisöllisyys, uusheimo

Michel Maffesoli on esitellyt heimon, sekä uusheimon käsitteet teoksessaan *The Time of the Tribes* (1996). Hän kuvailee kuinka modernit yhteisöt muodostuvat ja mitkä ovat niitä seikkoja, jotka liittävät ihmiset toisiinsa. Benedict Anderson puolestaan tuo esille *kuviteltujen yhteisöjen* ajatuksen, jonka mukaan ”kaikki kasvokkaskontakteihin perustuneita varhaisimpia kyliä suuremmat yhteisöt (ja ehkäpä myös nämä kylät) – ovat kuviteltuja” (Anderson 2007, 39). Yhtäältä yhteisön voi muodostaa joukko ihmisiä, jotka asuvat samassa paikassa tai joilla on yhteinen elinkeino (esim. Ruotsala 2002), toisaalta on yhä enemmän siirrytty individualismia korostavaan aikaan, jolloin yhteisöllisyys ei enää ole niin itsestään selvää ja ihmiset tuntevat yhteenkuuluvuutta muiden seikkojen takia. Moderni yhteisö voi muodostua vaikkapa Internetin keskustelupalstalle (esim. Bennet ja Harris 2004, 164–165). Niin Maffesoli (1996) kuin Andersonkin (2007) osaltaan purkavat vakiintuneita käsityksiä yhteisöstä: siinä missä Andersonin näkökulma on nationalistinen ja kansakuntiin perustuva, on Maffesoli keskittynyt niihin pienempiin ryhmiin, jotka sisältyvät kansakunnan muodostamaan massaan.

Kinky voidaan yhteisönä nähdä kahdenlaisena, mikä näkyy myös aineistossani, kun kirjoittajat pohdiskelevat suhdettaan yhteisöön kuulumiseen. Ensinnäkin kinky-

yhteisön voidaan katsoa olevan laaja kaikki kinkyt käsittävä verkosto, joka ei ole tarkemmin paikantunut mihinkään, mutta johon voi identifioitua ja tuntea yhteenkuuluvuutta. Toisaalta kinky-yhteisö voidaan nähdä paikallisina tiiviimpinä yhteisöinä, jotka toimivat tai kommunikoivat yhdessä joko Internetin välityksellä tai kasvotusten. Myös Emilia Karjula (2010, 87) näkee yhteisön ”viittaavan yhtäältä pienimuotoisiin paikallisiin seurapiireihin tai toisaalta kansainväliseen, jonkinasteisen keskinäisen solidaarisuuden ja tiedonkulun väljästi yhdistämään joukkoon”. Myös teemakirjoituksissa tämä kahtiajako nousi esille, kuten eräs informantti kirjoittaa: ”Tunnen ehdottomasti kuuluvani kinky-yhteisöön”, jonka jälkeen jatkaa: ”Elävien ihmisten kinky-yhteisö on minulle vieras” (T6). Tässä informantti erottelee toisistaan laajan kinky-yhteisön paikallisesta harrastusporukkamaisesta yhteisöstä. Seuraavaksi pohdin tarkemmin yhteenkuuluvuuden tunnetta ensinnäkin laajaan ja sen jälkeen paikalliseen kinky-yhteisöön.

Laaja yhteisökäsitys

Laajassa käsityksessään kinky yhteisö on Andersonin (2007) kuvitellun yhteisön kaltainen: sen kaikki jäsenet eivät ole nähneet toisiaan tai edes kommunikoineet keskenään. Kuitenkin, vaikka yhteisö on tässä mielessä kuvitteellinen, on sen olemassaolo silti tärkeä tiedostaa – etenkin yksilöiden kannalta. Maffesoli (1996, 10; oma käännös) toteaa, että ”siinä missä individualistinen logiikka perustuu omavaraiseen identiteettiin, *persona* voi löytää täyttymyksensä vain suhteidensa kautta muihin ihmisiin”. Personan käsitteellä Maffesoli tarkoittaa ihmistä sen mukaan muuntautuvana, missä yhteisössä yksilö kulloinkin on läsnä. Hän puhuu naamioista, joita yksilö vaihtelee yllään erilaisten tilanteiden vaatimusten mukaan. (ibid.) Kinky-yhteisö sen laajimmassa merkityksessä siis voidaan nähdä tärkeäksi yksilöiden kannalta, vaikka se ei tarkoittaisikaan tiivistä kanssakäymistä heidän välillään. *Persona* kuitenkin tarvitsee yhteisön tunteakseen täyttymystä, vaikka se ei olisikaan fyysisesti läsnäoleva. Useimmiten ensikosketus löytyy Internetistä selaillessa kenties ulkomaisia sivuja, jotka liittyvät omiin kiinnostuksenkohteisiin. Yksi informanteista kuvaa hetkeä, jona oli löytänyt Internet-sivuja omista kiinnostuksenkohteistaan: ”Aluksi olin kuin hurmoksessa, oli niin upeaa löytää itsensä” (T11).

Kulttuurianalyttisesti on kiinnostavaa, kuinka moni kirjoittaja kertoo nimenomaan löytäneensä itsensä löydettyään kinky-yhteisön. Tätä voidaan pitää avainteemana kinkyn identiteetin muodostumisen kertomuksissa ja samantyyppisiä kertomuksia voisikin kutsua kotiin löytämisen kertomuksiksi. Näihin palaan vielä seuraavassa kappaleessa. Identiteettiä puolestaan pohdin lisää seuraavassa luvussa, mutta itsen löytymisessä tärkeää on myös yhteisön merkitys. Useassa kirjoituksessa korostuu se, kuinka helpottavaa on saada kokemus siitä, ettei ole yksin kiinnostuksenkohteidensa kanssa:

On todella tärkeää voida jakaa näitä asioita toisten samankaltaisten kanssa ja tietää, että meitä on paljon. Vaikka en tapaa em. ihmisiä luonnossa, tunnen kuitenkin saavani heiltä paljon. Tunnen olevani osa tätä alakulttuuria ja yhteisöä psykologisella tasolla. (--) Jos näitä yhteyksiä muihin ei olisi, kokisin varmasti itseni eristäytyneeksi kummajaiseksi, liian yksinäiseksi. (T11)

Kirjoittaja kokee sen psykologisesti tärkeäksi, että tuntee kuuluvansa yhteisöön ja tietää, että muita samankaltaisia on ylipäättään olemassa. Hän tuntee olevansa psyykkisellä tasolla eheämpi, kun ei tunne olevansa yksin. Kulttuurianalyttisesti tarkasteltuna tämä tuo esiin itsen löytämisen symboliikan: tunne siitä, että löytää itsensä tai oman seksuaalisuutensa, on psykologisesti tyydyttävä kokemus. Lisäksi tunne siitä, että on muitakin, jotka ajattelevat ja kokevat samoin, lisää tätä vaikutusta. Symboleilla voidaan lisätä kollektiivisen identiteetin tuntua. (Ehn, Löfgren 2001, 10, 15.) Näin kollektiivisen identiteetin on mahdollista toteutua, vaikka tunteen siitä luo pääasiassa kuvitteellinen oletus yhteisöstä tai jopa aineistossani esiin tulleesta kodista. Tämä Andersonin ajatus perustuu siihen, etteivät kaikki tämän yhteisön jäsenet koskaan voi tuntea tai tavata toisiaan, ”tai edes kuulla heistä, vaikka kaikkien mielissä elää kuva heidän jakamastaan yhteydestä”. (Anderson 2007, 39.)

Paikallisen tason yhteisökäsitys

Paikallisemman tason yhteisö tarjoaa samankaltaisia eheyden ja yhteenkuuluvuuden tunteita, kuin mitä kinky-yhteisö laajemmassa käsityksessäänkin, mutta kenties kokemukset ovat intensiivisempiä, kun kyse on kohtaamisista kasvotusten. Usein teemakirjoituksissa puhutaankin kotiin tulemisesta. Tällaiset kotiin löytämisen kertomukset tuovat esille myös Charles Moser ja JJ Madeson teoksessaan, jossa

äänen saa kinkyä identiteettiään pohdiskeleva nainen, joka kertoo ensimmäisestä kerrastaan bileissä näin:

Koin heti voimakkaan ‘Oi kyllä, olen tullut kotiin!’ -tunteen. Se oli vahva ja varma tunne. Se oli ensimmäinen kerta, mutta ei missään tapauksessa viimeinen, kun koin olevani niin sinut valitsemani elämäntyylin kanssa; ensimmäistä kertaa olin niin varma itsestäni osana tätä maailmaa. (Moser & Madeson 1999, 49; oma käännös.)

Hyvin samankaltaisia kertomuksia löytyy myös omasta aineistostani ja nämä limittyvät edellä mainitsemieni itsensä löytämisen kertomusten kanssa. Varsinkin ensimmäinen kerta kinky-bileissä on monelle vaikuttava kokemus. Bileet korostuvat aineistossani, koska laatimassani kirjoituskutsussa (Liite 1) pyysin kertomaan bileistä ja niiden merkityksistä, sekä kokemuksista siellä. Lisäksi kandidaatintutkielmaani varten tekemieni haastattelujen teema oli työni mukaan bileet. Yksi informantti kirjoittaa: ”ensimmäinen bilekokemukseni oli kyllä tosi vaikuttava: vapauttava, lämmin, me-henkinen. Tunsin olevani ’omien joukossa’, hyväksyty, osa yhteisöä” (T11). Sama kirjoittaja myös mainitsee, etteivät bileet ole kuitenkaan mitenkään tärkeä asia hänelle eikä hän käy niissä säännöllisesti. Kuitenkin ensimmäinen kerta samoin identifioituvien ihmisten kanssa ja sen näkeminen ja kokeminen konkreettisesti saattaa olla ikimuistoinen tapahtuma. Myös yksi haastateltavistani kertoi ensimmäisestä bilekokemuksestaan hyvin samankaltaisin sanoin: ”Et se on niinku, vähän niinku tulis kotiin, tai siis et siel on niin rento ja hyväksyvä se ilmapiiri et sitä ei oo missään muualla” (H3). Seuraavassa alaluvussa tarkastelen bileitä lähemmin.

Paikallinen yhteisö voidaan nähdä Michel Maffesolin ajatuksia mukaillen heimona. Maffesoli toteaa, että samalla tavoin kuin televisio saa nykyaikana ihmiset kokemaan suuria tunteita yhdessä (esimerkiksi kuninkaalliset häät, kansanväliset ja kansalliset muistojuhlat ynnä muut), myös arkiset juhlatilaisuudet luovat tunteen yhteisöllisyydestä.

Näiden kokoontumisten eri osanottajia yhdistää mystinen side. ”Sielujen yhteisö” toteutuu säännöllisesti, vaikkakin tilapäisenä ja sattumanvaraisena. ... jokin laumavietin kaltainen ajaa etsimään toista,

koskettamaan häntä, yllyttää sulautumaan massaansa laajempaan kokonaisuutena (Maffesoli 1995, 89).

Maffesolin mukaan yksilö ei ole mitään ilman yhteisöä (ibid. 44). Yksilö siis ikään kuin vietinomaisesti etsii yhteisöä, tai heimoa, johon samaistua. Tämä samaistuminen ei ole kuitenkaan luonteeltaan pysyvää, joskin se saattaa olla säännöllistä. Kinky-yhteisöjen toiminta on hyvin pitkälti juuri tämänkaltaista. Yhdistysten kokoukset sekä muu järjestetty toiminta on jokseenkin säännöllistä ja pysyvää, mutta ei vaadi mukanaolijoilta yleensä sen suurempaa sitoutumista kuin juuri senkertaisen toiminnan. Yksilö voi tulla mukaan yhteen kokoukseen, mutta olla tulematta seuraavaan. Hän voi valita tuleeko bileisiin tai haluaako tämän ryhmän kanssa mennä vaikkapa teatteriin. Maffesoli puhuikin perättäisten identifikaatioiden sarjasta sen sijaan, että näkisi esimerkiksi seksuaalisen identiteetin olevan ainutkertainen (ibid. 88). Näin yksilö voi kulloinkin valita mihin heimoon samaistuu ja minkä ryhmän kanssa osallistuu mihinkin toimintaan.

Sari Jurvansuu (2002, 23) toteaa, että tällaista jälkimodernia yhteisöllisyyttä luodaan pikemminkin symboleilla ja kulutusvalinnoilla, kuin kokoaikaisella yhdessäololla. Tällaisia symboleita voivat olla vaikkapa ”yhteisöjen logoilla varustetut T-paidat, pinssit ja rintanapit” (ibid.). Esimerkiksi Turun Baletilla on myynnissä niin T-paitoja kuin rintanapkejakin, joissa on yhdistyksen logo. Lisäksi bileissä seinillä on suuria muoveja, joissa logo esiintyy, sekä valkokankaalla pyörivä diashow, jossa vuorottelee valokuva- ja sarjakuvataide sekä Turun Baletin tapahtumamainokset. Tällaiset symbolit luovat edelleen yhteisöllisyyden tunnetta ja tässä tapauksessa erityisesti paikallisyhteisön yhteenkuuluvuutta. Myös kulttuurianalyttisesti tarkasteltuna voidaan kiinnittää huomio symboleihin ja toisaalta luoda vastakkainasetteluja tai rinnastuksia (Ehn, Löfgren 2001, 156–157). Näin voidaan huomata, kuinka Turun Baletin käyttämät symbolit saavat aikaan voimakkaamman me-hengen ja jaon meidän ja muiden välille. Näin erottaudutaan niin ei-kinkyistä kuin muista kinky-yhdistyksistäkin.

Bileet yhteisön näyttämönä

Vaikka olin käynyt kinky-bileissä jo useaan otteeseen, päätin mennä sinne kuitenkin varta vasten kenttätöihin. Minulla oli siis esitietoa aiheesta ja ollessani bileissä

vuonna 2009, havainnoidessani tarkastelin sitä, mikä luo usein mainitun erityisen ilmapiirin ja onko se jotakin näkyvää tai käsinkosketeltavaa. Otin kulttuurianalyttisen näkökulman havainnointiin ja pidin niin sanotusti kaikki aistit auki: katselemisen lisäksi suljin välillä silmät ja kuuntelin. Lisäksi eksotisoin mielessäni sen, mitä ympärilläni tapahtui. Näin pystyin katselemaan tuttua ilmiötä kuin uusin silmin. Kuulin DJ:n soittaman musiikin läpi piiskan läiskettä, PVC-vaatteiden kahinaa sekä ihmisten keskustelua ja naurua. Näin kuinka bileissä ihmiset olivat pukeutuneita korsetteihin, kumiin, nahkaan, PVC:hen ja muihin fetisistisiin vaatteisiin ja materiaaleihin. Ihmisillä oli mukanaan piiskoja, kahleita ja talutushihnoja. Siellä täällä oli laitteita, joissa halukkaat pääsivät leikkimään. Esiintymislavalla juontaja kertoi illan aikana muutaman kerran bileiden etiketistä, eli säännöistä, jotka tekevät bileissä olijoiden kokemuksesta turvallisen ja miellyttävän (näitä olivat esimerkiksi bileissä vallitseva kuvauskielto ja se, ettei ketään saa koskea ilman lupaa).

Haastatteluissa kysyin bileisiin tulemisen syistä ja sitä, miksi sinne halutaan aina palata uudelleen. Vastauksena oli usein erityinen ja hieno tunnelma: ”ne ei oo mulle mitää tavallisia baari-illoja, et vaa nauttii siitä tunnelmasta” (H2), ”isot bileet, ni niissä on eniten semmosta tunnelmaa aina” (H1), ”kyl niis parasta on se tunnelma” (H3). Kysyin myös mistä tämä tunnelma syntyy. Tällaisiksi syiksi haastatteluissani nousivat ensinnäkin laitteet, joita kodeista harvemmin löytyy sekä niiden mahdollistama leikkiminen. Toiseksi tärkeä bileisiin ihmisiä tuova tekijä on tuttujen näkeminen ja uusiin ihmisiin tutustuminen. Kolmanneksi mainittiin usein pukeutuminen, muiden katseleminen ja esillä olo. Nämä seikat luovat tunteen yhteenkuuluvuudesta, vaikka kaikki eivät olekaan kiinnostuneita täsmälleen samoista asioista (esimerkiksi kaikki eivät ole sadomasokisteja, eivätkä kaikki pidä fetissipukeutumista tärkeänä asiana). Geoff Mains tarkastelee nahkaan miellytyneiden homoseksuaalien alakulttuuria teoksessaan *Urban Aborigines* (2002, 46) ja toteaa hyvin Maffesolin ajatusten kaltaisesti, että yhteiset jaetut tiedot ja taidot luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja voimakkaita sosiaalisia ja henkisiä merkityksiä. Bileet ovat siksi monelle niin voimakas kokemus, koska siellä konkretisoituvat ne tavat ja käytännöt, joiden kanssa yksilö on kenties siihen saakka ollut yksin tai tekemisissä ainoastaan virtuaalimaailmassa. Sen huomaaminen että muut haluavat

samoja asioita ja toteuttavat niitä käytännössä saa aikaan voimakkaan tunnereaktion ja assosiaation kotiin löytämisestä (H3, T11; Moser & Madson 1999, 49).

Itse muistan myös ajatelleeni löytäneeni kotiin ensimmäisissä kinky-bileissäni, jonne menin vuonna 2007. En niinkään samaistunut paikallaolijoihin yksittäisten kiinnostuksenkohteiden kautta – olin paikalla lähinnä mielenkiinnosta ja tutustumassa erilaiseen alakulttuuriin, josta en tiennyt juuri mitään, mutta joka jollakin tavalla kiehtoi. Minulla ei siis ollut taustalla laajaa itsetutkiskelua Internetin keskustelupalstoilla ja yhdistysten nettisivuilla. Lähinnä halusin kokeilla ja katsoa, olisiko kinky-yhteisöllä minulle jotakin tarjottavaa. Yllätykseni olikin suuri, kun bileissä koin samankaltaisen elämyksen kuin mistä haastateltavanikin myöhemmin minulle kertoi. Ilmapiiri todella tuntui rennolta ja hyväksyvältä, jokainen ikään, sukupuoleen tai ruumiinrakenteeseen katsomatta sai näyttää juuri siltä, mikä tuntui hyvältä, sai olla juuri niin provosoiva kuin halusi ja käyttäytyä itse parhaaksi katsomallaan tavalla kenenkään tuomitsematta. Ketään ei pakotettu mihinkään, mihinkään ei ollut pakko osallistua, eivätkä kaikki olleet kiinnostuneita piiskoista. Ihmiset olivat kuten missä tahansa viettämässä iltaa ja pitämässä hauskaa – mutta kenties varustettuna tunteella, erästä informanttiani lainaten, ”syntisen seksikkäistä olosta” (T6). Minulle kuten monelle muullekin yhteisön löytyminen oli siis merkittävä tapahtuma.

Informanttieni mainitsema kinky-bileiden ainutlaatuinen tunnelma aikaansaadaan esimerkiksi pukeutumisella, joka on näkyvä tapa osoittaa, että kaikki paikallaolijat kuuluvat samaan ryhmään. Maffesoli on tarkastellut yhteisöllisiä tyylejä ja toteaa:

Näin siis esteettinen tyyli kiinnittää huomion asioiden kokonaisuuteen, tämän kokonaisuuden eri elementtien käännettävyyteen sekä materiaalisen ja immateriaalisen yhtymiseen; se suosii yhdessä olemista, joka ei hae saavutettavaa päämäärää eikä ole suuntautunut tulevaisuuteen, vaan pyrkii vain yksinkertaisesti nauttimaan tämän maailman rikkauksista, vaalimaan sitä mitä Michael Foucault kutsui ”itsestä huolehtimiseksi” ja ”nautintojen käytöksi”, kohtaamaan toisen heimojen rajoitetuissa puitteissa ja jakamaan hänen kanssaan joitakin yhteisiä mielenliikutuksia ja tunteita. (Maffesoli 1995, 62–63.)

Tässä lainauksessa tulee esille kinkyn näkyvä ja pinnallinen puoli: se mikä on esillä juuri bileissä. Pukeutumisella haetaan tietynlaista esteettisyyttä ja se saattaa poiketa siitä estetiikasta, mitä yleensä nähdään, mutta kontekstissaan kyse on estetiikasta. Tämä esteettinen tyyli luo kuvan kokonaisuudesta, siis tunteen yhtenäisestä ryhmästä ja yhteisöstä, joka kinky-bileissä hetkellisesti toteutuu. Lisäksi bileissä olijoilla ei ole välttämättä sen ihmeellisempää päämäärää kuin viettää nautinnollinen ilta. Toisen kohtaaminen ja Maffesolin (ibid.) mainitsemien ”yhteisten mielenliikutusten ja tunteiden” jakaminen toteutuu haastatteluissa esille tulleessa erityisen tunnelman tunteessa bileissä. Informantit eivät kuitenkaan osanneet selittää tunnelmaa tarkemmin (H1, H2, H3, H4). Yksi informanteista kuitenkin ehdotti tunnelman luomisessa tärkeäksi nimenomaan ihmisiä bileissä (H3). Maffesoli toteaaakin, ettei tunne yhteenkuuluvuudesta välttämättä ole rationaalinen tai selitettävissä, kyse on ainoastaan halusta olla muiden samankaltaisten seurassa (Maffesoli 1995, 63). Samankaltaisuus toisaalta korostuu juuri pukeutumisen kautta.

Bileet esittäytyvät myös ikään kuin näyttämönä, jonne tullaan esiintymään. Arkisimmillaan näyttämölle asettuminen voidaan nähdä yksilön vuorovaikutuksena toisen kanssa: se kuinka yksilö esittäytyy ja minkä kuvan antaa toiselle. Näin yksilö ohjaa muille itsestään antamaansa kuvaa siihen suuntaan, minkä kulloinkin kokee merkittäväksi. Teatterin näyttämöllä on kolme vaikuttavaa elementtiä: näyttelijä, joka esiintyy, muut näyttelijät roolihahmoissaan sekä yleisö, joka tätä tapahtumaa seuraa. Tosielämässä puolestaan tämä voidaan nähdä tiivistyneemmässä muodossa: yksilö mukautuu toisten esittämiin osiin samalla, kun nuo toiset toimivat myös yleisön roolissa. (Goffman 1971, 9.) Erving Goffman tarkastelee tämän näyttämön käsitteen kautta esimerkiksi alokkaita, sairaalamaailmaa ja pientilallisia (ibid. 30, 38, 39), eli niitä elämän osa-alueita, joita voidaan pitää tavallisina ja arkisina. Tärkeää on se, kuinka ihmiset tuovat itsensä esiin tai esiintyvät näyttämöllä ja kuinka luovat tietynlaisen vaikutelman yleisölle tai vastaanäyttelijöille. Oleellista on myös se kuinka todelliseksi esiintyjä roolinsa kokee. Hän voi joko eläytyä siihen täydellisesti ja esittää näin todellisuuttaan muiden uskoessa tähän esitykseen tai sitten hän ei itsekään usko esitykseensä. Jälkimmäisessä tapauksessa tosin on mahdollista, että muut kuitenkin pitävät henkilön esitystä todenmukaisena ja esiintyjä saa toiminnastaan nautintoa. Kumpikaan ei siis ole suoraan toista parempi tai oikeampi tapa. (Ibid. 27–28.)

Goffman määrittelee käsitteen esitys tarkoittavan ”yksilön kaikkea toimintaa sinä aikavälinä, minkä hän jatkuvasti on tiettyjen havainnoijien piirissä, sikäli kuin se jotenkin vaikuttaa havainnoijiin” (Goffman 1971, 32). Tämänkaltaisessa esityksessä ei siis ole yleisöä, vaan muut esityksessä mukanaolijat toimivat kaksoisroolissa yleisönä ja vastaanäyttelijöinä. Vaatevalinnat ja käyttäytyminen luovat roolin, joka voi olla esittäjälle hyvin todellinen tai toisaalta liioiteltu. Bileissä on lisäksi puitteet, jotka toimivat ikään kuin lavasteina tälle esitykselle. ”Lavastus” on kiinteä osa esitystä eikä siirry paikasta toiseen esiintyjien mukana, jolloin esiintyjien on mentävä lavasteiden luo mahdollistaakseen esityksensä (ibid.). Kinky-bileet ovat tietyssä paikassa, tietyssä yökerhossa tai tilassa, jonne saavutaan esittämään tiettyä roolia. Lavastuksen toinen puoli on ”henkilökohtainen julkisivu”, joka seuraa henkilöä kaikkialle (ibid. 33–34). Näin henkilökohtainen julkisivu muuntuu lavastuksen myötä julkiseksi esitykseksi, kun kinky-bileisiin osallistuja saapuu bilepaikkaan ja vaihtaa vaatteensa esittämänsä roolin mukaiseksi. Kandidaatin tutkielmassani otin esiin sen, kuinka henkilön rooli ja status saattavat muuttua täysin bileisiin tultaessa ”kun narikassa talvitakin alta paljastuukin nahkainen korsetti ja vyöllä roikkuvat piiskat” (Pohtinen 2010, 17). Erityisesti haastatteluissa tuli ilmi se, kuinka informantit tiedostivat sen, kuinka bileisiin mennään niin katselemaan muita kuin myös itse näyttätymään: ”must se on kiva katella kaikennäköisiä ihmisiä siellä ja sitte käyä tavallaan myös iteki näyttätymässä” (H5). Vaatteiden merkitystä ja esillä olemista bileissä pohdin enemmän alaluvuissa *Yksilöllinen yhteisöllisyys* ja *Asuvalinnat ja värit*.

Toisenlaista esiintymistä tai esityksellisyttä kinkyn suhteen on tarkastellut J. Tuomas Harviainen (2011), joka vertaa kinkyä, tai pikemminkin sadomasokistista aktia, live-roolipelaamiseen. Harviaisen lähestymistapa kinkyyn on pelitutkimuksellinen ja hän toteaaakin, ettei ota huomioon kinkyn merkityksiä yksilöille (Harviainen 2011, 60). Harviaisen mukaan sadomasokistisessa roolileikissä on aina live-roolipelaamisen piirteitä. Vaikka bileissä on mukana muitakin, kuin sadomasokisteja eikä bileiden tarkoituksena välttämättä ole muu, kuin illan viettäminen yhdessä, voidaan myös bileissä ajatella toteutuvan tietynlaisen live-roolipelin: peliin osallistujat tulevat paikalle tietyssä roolissa ja käyttäytyvät sen mukaisesti. Rooli on pysyvä ainakin yhden illan ajan, kenties kauemminkin. Bileitä

puolestaan on tarkastellut myös Charles Moser (1998) joka on ammatiltaan lääkäri ja näin ollen tarkastelee väistämättä kinkyä tietystä määrin patologiana. Bileet Moserille on sosiaalinen konstruktio, jossa fokuksessa on seksuaalinen kanssakäyminen. Kenties kyseessä on ero suomalaisten ja Moserin tutkimien amerikkalaisten bileiden välillä, koska omat informanttini eivät tuoneet esille seksuaalisen kanssakäymisen tärkeyttä bile-tilanteessa lainkaan. Suomessa kinky-bileet ovat pikemminkin paikka jossa saa viettää aikaa ja jossa ”uskaltaa olla just semmone miten kaikki nyt sinne tulee” (H3). Toisinaan saattaa kuitenkin kuulla kinky-bileitä luultavan orgioiksi tai nimenomaan seksiaktiin keskittyneeksi tapahtumaksi (H5). Tämä luulo on kuitenkin useimmissa tapauksissa väärä ja bileet toimivatkin pikemminkin esileikkinä, kuin seksuaalisen kanssakäymisen paikkana.

Bileissä näkyy myös Maffesolin (1995, 56) mainitsema solidaarisuus joka näyttäytyy anteliaisuuden eri muotoina ja vaikkapa vapaaehtoistyönä. Kandidaatin tutkielmassani tarkastelemani ja itselleni läheisin kinky-yhdistys, Turun Baletti, on rekisteröity yhdistys, joka toimii vapaaehtoisvoimin. Yhdistyksen hallitus koostuu vapaaehtoisista toimijoista ja tapahtumat järjestetään talkoilla. Olen ollut mukana järjestämässä muun muassa isoja *dress code* -bileitä, joka on yhdistyksen vuoden suurin tapahtuma alkukesällä ja mittava myös valtakunnallisesti. Tapahtuma on vuosina 2010 ja 2011 tuotettu vanhaan tehdashalliin, jonne on itse rakennettu kaikki elementit väliseinistä esiintymislavaan unohtamatta sisustusta ja koristelua. Koska olen ollut mukana luomassa tätä tapahtumaa, tiedän että paikan rakentaminen juhlaan vie useita tunteja ja vaatii monenlaista työvoimaa. Kasausta edeltää lisäksi kuukausien suunnittelu. Usein myös ohjelma on ainakin osittain itse tuotettu vapaaehtoisten amatöörien voimin. Tämänkaltaisen solidaarisuus luo yhteishengen, joka uskoakseni (toivoakseni!) välittyy myös niihin, jotka saapuvat valmiiseen juhlapaikkaan juhlimaan. Eri kaupungeissa järjestettäviin isoihin *dress code* -bileisiin tullaan usein kauempaakin. Näin on myös turkulaisten bileiden kohdalla. Yhdistyksessä mukana toimiessani olen huomannut, että eri yhdistysten bileillä on kaikilla omailemainen ote tapahtumiin: esimerkiksi siinä, missä Jyväskylän Bizarre Clubin bileet keskittyvät laitteisiin ja sadomasokistiseen toimintaan, on Turussa keskitytty tuottamaan juhluvieraille tapahtuma esiintyjineen ja bilepaikan koristeluineen. Luonnollisesti molemmilla on kysyntää, eikä yksi tapa järjestää tapahtuma ole toista parempi.

Näkisin että solidaarisuus tulee esille bileiden yhteydessä kuitenkin myös pienempinä tekoina. Jo kenttätöissä 2009 panin merkille, että bileissä on tapana kehua tuttujen ja tuntemattomienkin asuja ja asusteita. Vastaavaan ei törmää vaikkapa normaalina baari-iltana yökerhossa. Kinky-bileissä kehujen antaminen ja saaminen on kuitenkin tavallista, mikä varmasti myös vaikuttaa osaltaan tunnelman luomiseen. Tällainen solidaarisuus luo yhteenkuuluvuuden tunnetta ja palkitsee yksilön. Maffesoli mainitsee solidaarisuudeksi myös anteliaisuuden ja arjen pienet teot (1995, 56). Turun Baletin bileissä on aina tarjolla naposteltavaa ilmaiseksi. *Dress code* -bileissä, joita itsekkin olin järjestämässä, tarjottiin lisäksi vieraille kahvia ja pullaa yhdistyksen kymmenvuotisjuhlan kunniaksi. Tämänkaltaiset seikat saattavat vaikuttaa pieniltä ja vähäpätöisiltä, mutta pienistä seikoista kasvaa usein suuri kokonaisuus, joka näyttäytyy nimenomaan hyvän tunnelman luomisena. Jo pienikin solidaarinen ele riittää luomaan yhteenkuuluvuuden tunteen. Tavallisesti Turun Baletin bileissä käy noin sata vierasta illassa, isoissa *dress code* -bileissä puolestaan määrä on useampia satoja. Tämän lisäksi yhdistys tarjoaa jäsenilleen pienempiä tapahtumia (esimerkiksi saunailtoja), jotka ovat usein ilmaisia tai niihin sisältyy maksu, jolla kustannetaan vaikkapa ruokailu. Lisäksi Turun Baletti on järjestänyt jäsenilleen yhteisiä teatterivierailuja, baari-illanviettoja sekä sählyvuoron Turun seudun Setan kanssa. (Www3.)

Yhteisön vieraus ja hankaluus päästä sinne sisälle

Joillekin kirjoituskutsuun vastanneista paikallistason yhdistykset olivat jääneet vieraisiksi. He kokivat niiden olemassaolon hyväksi ja tärkeäksi, mutta eivät henkilökohtaisesti merkittäväksi. Kuitenkin yhdistysten olemassaolo ja niiden järjestämä toiminta koettiin hyväksi.

Olen kinky ja master (--) ja näihin ryhmiin koen kuuluvani. Mutta en tunne olevani osa mitään aiheeseen liittyvää tietyistä ihmisistä koostuvaa porukkaa. Yhdistykseenkin kuulun lähinnä yleisestä solidaarisuudesta. (T5)

Kirjoittaja toteaa kuuluvansa laajempiin yhteisöihin, mutta paikallisemman tason yhteisöön hän ei tunne kuuluvansa. Toinen informantti puolestaan pohdiskelee yhteisöön kuulumistaan näin:

Tavallaan tunnen kuuluvani ryhmään, tavallaan en. Kinkynä oleminen on minulle ensisijaisesti oma henkilökohtainen juttuni, enkä koe varsinaisesti mitään tarvetta olla ryhmässä mukana. Toki arvostan järjestöjä, kun järjestetyt bileet yms toiminta on hyvä ja ”helppo” tapa löytää samanhenkisiä tyyppisiä. Lähinnä se helpottaa minun elämää; harrastaisin yhtä paljon samoja asioita ilman järjestöjä. Eli kinkyporukka on minulle lähinnä järjestö + netissä tapahtuva keskustelu. (T1)

Järjestöjä arvostetaan, koska ne järjestävät tapahtumia ja esimerkiksi pitävät yllä Internet-sivuja ja keskustelufoorumeita, jotka tuovat ihmisiä lähemmäs toisiaan ja näin on mahdollista tutustua toisiin kinkyyhin. Kuitenkin kirjoittajille itselleen järjestötoiminta on turhaa, kenties koska heillä on jo omat ihmissuhteensa eikä uusien ihmisten kohtaaminen ole näin ollen niin tärkeää. Eräs informantti myös toteaa, että ”Piireissä, joissa ainoa yhdistävä tekijä on tiettyjen mieltymysten suosiminen, tai joidenkin kohdalla sietäminen, väistämättä kohtaa myös ihmisiä joista ei pidä” (T8). Sama kirjoittaja lisää, ettei hakeudu näiden ihmisten seuraan vapaa-ajallaan ”ainakaan siksi että jokin teoreettinen ”kinkyys” muka yhdistäisi meitä enemmän kuin luonteenpiirteet erottavat” (T8). Kinky näyttäytyy näin siis kuviteltuna yhteisönä, jossa yhteisöllisyyden tunnetta pitää yllä oletus siitä, että kinkyys on totaalisen yhdistävä tekijä, joka peittoaa yksilöiden luonteenpiirteet. Näin on toisaalta varmasti muissakin yhteisöissä, jotka ovat keskittyneet yhden asian ympärille. Kaksi informanteista myös kertoi vaikeuksistaan tulla osaksi ryhmää. Molemmat olivat miehiä ja epäilivät tätä syyksi kokemilleen hankaluuksille. Toinen kirjoittaa: ”Huomasin kuitenkin pian, että minua vierastettiin niissä kuvioissa – kokematon mies joka vain katselee on aina epäilyttävä” (T8). Toinen kuvailee kokemuksiaan ensimmäisissä käymissään bileissä: ”Oikein kukaan ei piitannut minusta. Ihmiset vain juttelivat tutuilleen. (--) suhtautuminen yksinäiseen mieheen oli suorastaan nuivaa” (T7). Kaikille yhteisö ei siis näyttäyty vapautumisen ja avoimuuden paikkana. Yhteisöä mennään usein etsimään juuri bileistä, kun jossain vaiheessa halutaan kosketus muihin ihmisiin myös Internetin ulkopuolella. Tunne voi olla siis hyvinkin ahdistava, jos oletus yhteisön löytymisestä ei toteudukaan. Toisaalta yksi haastateltavistani kertoi oman kokemuksensa ensimmäisistä bileistä, mikä ei ollut niin suurien tunteiden siivittäjä kuin monella muulla:

[I]hmiset oli tosi ystävällisiä ja vastaanottavaisia. Silleen että tuli juttelee ja oli helppo jutella ja, no sitä varmaan edisti se, että oli tullu kaverin kanssa joka tuns ihmisiä ja sit taas sitä kautta tuli iteki juteltuu ja tota, mul ei ollu niinku erityisen sellai niinku sykehdyttävä se kokemus, et siellä nyt oli ihmisiä tekemäs mitä teki ja niinku must se oli kiva, et ihmiset oli siel semmosiin asuihin pukeutuneena ku halus (--)
Tai sit täs voi olla myös se, et nyt ku on käyny niin paljon, ni ei enää tunnu oikee mikää miltää, eikä muistu et ois ekalla kerrallakaa tuntunu, mut niinku en muista et siin ois ollu mitää, ihmeempiä. (H5)

Sama informantti pohtii sitä, kuinka helpoiten pääsee yhteisön jäseneksi ja tulee ikään kuin hyväksytyksi ja huomatuksi. Hän huomioi myös sukupuolen vaikutuksen yhteisöön sopeutumiseen liittyen:

[Y]hityksessä jos rupee aktiiviseks ja on semmonen niinku mm, noh, seki riittää oikeestaa ku rupee aktiiviseks mut myös, jos on niinku näkyvä ja kuuluva persoona ni kyl siin niinku huomataan uuet ihmiset. Ja jälleen kerran taas tää et niinku bileissä, nuoret naiset, kyllä varmasti saa aina huomiota ja niinku tietysti jos nyt aatellaan et nuoret miehetki ni voi olla koska ne on vähä niinku yleensä vanhempia miekkosia. (H5)

Hän mainitsee tärkeiksi tekijöiksi henkilön persoonan: näkyvä ja kuuluva henkilö tulee helpommin huomatuksi. Lisäksi haastateltava toteaa nuorten naisten saavan yleensä helpommin huomiota osakseen, kenties omien kokemustensa kautta, koska on ensimmäisiin bileisiin mennessään ollut parikymppinen nainen. Toisaalta hän uskoo myös nuorten miesten tulevan huomatuiksi, koska yleensä bileissä näkee hiukan vanhempia miehiä. Aikaisemmin mainitsemani miesinformantit kuitenkin ovat nimenomaan nuoria miehiä, jotka ovat kokeneet hankalaksi päästä yhteisöön sisään ja saada haluamaansa huomiota.

Internet yhteisönä

Internet mainitaan usein tärkeäksi yhteisölliseksi elementiksi kirjoittajien arjessa. Sieltä haetaan neuvoja ja jaetaan kokemuksia. Verkostot saattavat tällöin ulottua hyvinkin laajasti ympäri maailmaa. Tämä voidaankin nähdä uusheimoon kuulumisen piirteenä: ihmiset muodostavat yhteisöllisyyden siteen ilman järjestäytymistä ja organisaatioita, pikemminkin on kyse mielentilasta ja kollektiivisesta tiedostamattomasta ("collective unconscious") (Maffesoli 1996, 98). Kollektiivisella tiedostamattomuudella Maffesoli viittaa niihin jaettuihin riitteihin, jotka uusheimon

jäsenille ovat yhteisiä (ibid.). Kinkyille näitä jaettuja riittejä voivat olla vaikkapa sidontasessio tai tiettyyn fetissiin liittyvä toiminta. Internetin keskustelupalstoilla koetaan yhteenkuuluvuutta, vaikka toisia keskusteluun osallistujia ei ole välttämättä koskaan tavattu. Kuitenkin kaikkia mukanaolijoita yhdistää tiedostamaton oletus samankaltaisista kokemuksista. Uusheimoon kuulumiselle oleellista on myös siihen kuuluminen vain hetkellisesti ilman pidempiaikaisia sitoumuksia. Maffesoli vertaa uusheimolaisuutta nykypäivän suurkaupunkien katukuvaan, jossa lenkkeilijät, punkkarit, katutaiteilijat sekä retromuoti ja konservatiiviset tyyliä luovat ikään kuin alati kiertävän näytöksen kadulle (”travelling road show”). (Ibid. 76.) Tässä näytöksessä mikään ei ole pysyvää tai organisoitua. Samalla tavoin kinky-yhteisö on uusheimo joka on olemassa koko ajan, mutta johon halutaan kuulua ilman sitoumuksia tai varsinaista järjestäytymistä ajankohtana, joka sopii itselle.

Myös Andy Bennet toteaa, että Internetissä voidaan saavuttaa tunne mukana olemisesta ja yhteenkuuluvuudesta erikoistietämyksen kautta (Bennet 2004, 61). Toisin sanoen ne, jotka tietävät samasta aiheesta ja jakavat näitä tietoja, voivat tuntea kuuluvansa ikään kuin sisäpiiriin. Bennet mainitsee myös, kuinka kasvotusten tapahtuva kanssakäyminen ja Internetissä tapahtuva kanssakäyminen on ollut tapana erottaa täysin omiksi alueikseen, kun tosiasiaa nämä kaksi ovat pikemminkin päällekkäisiä ja toisiaan tukevia sosiaalisen elämän alueita (ibid. 265). Myöskään kinky-yhteisöä ei voi jakaa täysin Internetin yhteisöihin ja kasvokkaskontakteihin perustuviin yhteisöihin. Usein bileissä saatetaankin tavata tuttuja Internetin keskustelupalstoilta tai chateista, tai toisaalta bileissä tutuksi tulneiden ihmisten kanssa yhteydenpitoa jatketaan Internetin välityksellä (H1, H2, H3, T9). Bileisiin ja muuhun yhdistysten toimintaan on usein myös tultu mukaan Internetin kautta. Eräs informantti kertoo:

Päätin vähän aikaa sitten raottaa kaapin ovea ja liittyä kinky-yhteisöön sekä kinkyfoorumeihin. Olen päässyt vaihtamaan paljon kuulumisia samanhenkisten ihmisten kanssa, mikä on hieman helpottanut oloani sekä vahvistanut itsetuntoani. En ole vielä käynyt kinky-bileissä, van muutamassa tapaamisessa. Odotan innolla ensimmäisiä bileitani ja toivon löytäväni uusia ystäviä, joiden kanssa vaihtaa kuulumisia niistä näistä asioista. (T6)

Internet on yhteisö, joka linkittyy vahvasti elävään kasvokkaskontakteihin perustuvaan yhteisöön. Toisaalta kinkyn kohdalla Internet on siinä mielessä tärkeä yhteisön muodostumisen paikka, että sinne on pääsy periaatteessa kaikilla – niilläkin, jotka eivät syystä tai toisesta pääse tai halua tulla mukaan yhdistysten järjestämään toimintaan. Yksi informantti muun muassa kertoo, kuinka häntä ei kiinnosta mennä bileisiin, mutta kuitenkin kertoo aktiivisuudestaan Internetin keskustelufoorumeilla ja kuinka on löytänyt sieltä itselleen Masterin (T9). Toinen informantti toteaa, etteivät bileet tarjoa hänelle juuri mitään ja että hänen kinky-yhteisöllisyytensä tapahtuu ”aiheeseen liittyvällä irc-kanavalla” (T5). Vaikka kukaan informanteistani ei sitä varsinaisesti maininnutkaan, olen itse huomionut, kuinka usein kasvokkain tapahtuvassa kanssakäymisessä käytetään Internetissä käytössä olevia nimimerkkejä oikeiden nimien sijaan tai niiden ohella. Myös Turun Baletin kokouksissa osallistujat kirjataan pöytäkirjaan nimimerkin perusteella (Www3). Internetin ja tosielämän yhteisöllisyydet kulkevat siis erottamattomasti rinnan.

Vakava vapaa-ajanviettotapa

Olen määritellyt kinkyn uusheimoksi ja moderniksi yhteisöksi. Toisaalta kinky-yhteisö tai kinky elämäntapa voidaan määritellä myös toisin. Staci Newmahr (2011) tarkastelee erityisesti sadomasokismia ja määrittelee sen Robert A. Stebbinsin (1992) mukailleen *vakavaksi vapaa-ajanviettotavaksi* (”serious leisure”), joka erotetaan satunnaisesta, keveämmästä vapaa-ajanvieton tavasta (”casual leisure”). Vakavuus yhdistetään usein työelämään, joten sen liittäminen vapaa-aikaan voi tuntua vieraalta. Kuitenkin vapaa-ajanviettotavat voivat olla muutakin, kuin hedonistista nautiskelua. Stebbins ottaa tästä esimerkiksi puutarhanhoidon ja vapaaehtoistyön. Tällainen vapaa-ajanvietto on palkitsevaa samankaltaisesti kuin työ, siinä voi olla hyötynäkökohtia ja se voi vaatia omistautumista ja jopa erityisiä taitoja. Vapaa-ajan tarkoitus on muuttunut työtuntien vähenemisen myötä ja aiemmin työstä saadut merkitykset ovat siirtyneet vapaa-ajan viettoon. Vapaa-aika nähdään nyt keinona vahvistaa identiteettiä sekä löytää henkilökohtaista täyttymystä ja itseilmaisun muotoja, jotka olisivat kenties aiemmin olleet merkityksiä, joita halutaan löytää työelämästä ja omasta ammatista. Stebbins määrittelee vakavan vapaa-ajan käsitteen lyhyesti toiminnaksi, joka on amatöörimäistä, harrastelijamaista ja vapaaehtoista, mutta joka on tarpeeksi mielenkiintoista sen suhteen, että koetaan tarpeelliseksi opetella erityisiä taitoja tai hankkia erityistä tietämystä aiheesta. (Stebbins 1992, 1–

3.) Newmahr lisää, että vakava vapaa-ajanvietto lisäksi palkitsee niin henkilökohtaisella, sosiaalisella kuin psykologisellakin tasolla. Lisäksi yhteisöön kuulutaan pitkiä aikoja kerrallaan eikä siellä olla vain kävämässä. (Newmahr 2011, 83, 84, 98.)

Newmahrin mukaan tämän kaltainen määrittely asettaa sadomasokismin (tai tämän työn tapauksessa laajemmin kinky) myös sellaiseen valoon, jossa sitä voidaan tarkastella sosiaalisena käyttäytymisenä ja näin laajemmin kuin ainoastaan poikkeavana seksuaalisuuden muotona. (Newmahr 2011, 102.) Informanttieni perusteella kinky voidaan luokitella vakavaksi vapaa-ajanvietoksi, koska suurin osa kirjoittajista kertoi ottaneensa selvää asioista ja tarkoituksella hakeneensa tietoa. Kaksi miespuolista informanttia nimeää itsensä masteriksi, eli dominoivaksi osapuoleksi. Molemmat kertoivat varta vasten opetelleensa roolin: toinen siksi, koska ei tuntenut haluavansa alistua tai olevansa masokisti (T8), toinen siksi, koska tämän puoliso nautti alistumisesta (T10). Myös ne kirjoittajat, jotka ilmoittavat olevansa kiinnostuneita sitomisesta, eli bondagesta, ovat mitä luultavimmin perehtyneet alaan ja opetelleet sitomistekniikoita tai sidottuna olemiseen liittyviä seikkoja, vaikka eivät sitä suoraan ilmaisekaan (T3, T12). Bondage on kuitenkin monimutkainen ja taitoa ja perehtymistä vaativa laji, jossa myös turvallisuusseikat on otettava huomioon. Yksi informantti puolestaan pahoitteli sitä, ettei omaan fetissiin liittyvää kirjallisuutta tahdo löytää, vaikka haluaisi sitä lukea (T6). Hänelläkin oli taustalla halu oppia uutta.

Vakavan vapaa-ajanvieton piirre tulee esille siinä, että sen harrastaminen ei ole spontaania ja hetkellistä, yksi informantti toteaa: ”olen kinky koko ajan” (T9). Tämä saattaa vaikuttaa ristiriitaiselta juuri esittelemäni uusheimolaisuuden hetkellisyyden kanssa. Kuitenkin tarkasteltaessa kinkyä vakavana vapaa-ajanviettotapana eroaa se Maffesolin uusheimolaisuudesta siten, että se ei niinkään tarkastele kinkyä yhteisönä, vaan pikemminkin yksilöiden sosiaalisena käyttäytymisenä. Yhteisössä mukana olo on tietysti määrin valinta, kun taas yksilön seksuaalisuus ei sitä ole. Yksilöllä kuitenkin on mahdollisuus luoda identiteettiään vapaa-aikansa aktiviteettien valinnoilla. Vakavan vapaa-ajanvieton ajatuksessa yksilö etsii henkilökohtaista täyttymystä ja ilmaisee itseään näiden aktiviteettien kautta. Vapaa-ajan toiminta on siis tärkeää yksilön identiteetin kannalta. Se ei ole vain puuhastelua tai harrastamista, vaan vakavampaa toimintaa jonka eteen ollaan

valmiita myös näkemään vaivaa. Uusheimoon kuulumisen puolestaan on tai voi olla vakava vapaa-ajanviettotapa. Vakava vapaa-ajanvietto voidaan käsittää laajan yhteisön näkökulmasta, kun taas uusheimolla tarkoitetaan pikemminkin paikallisen tason yhteisöä. Maffesolin ja Newmahrin teoriat eivät ole ristiriidassa keskenään, vaan pikemminkin tukevat toisiaan ja käsittelevät ilmiötä eri näkökulmista. ”Koko ajan itsensä kinkyksi tunteva” (T9) henkilö kuuluu uusheimoon silloin kun se hänelle parhaiten sopii, mutta vakava vapaa-ajan vietto voi koskea muutakin elämää kuin sen, joka koetaan yhteisöön kuuluvaksi.

Erilaisuuden kokemukset

Vaikka moni informanteista kertoo tuntevansa kuuluvansa yhteisöön ja kokee yhteisön tärkeäksi, erotetaan tästä kuitenkin yksilöllisyys merkittäväksi seikaksi. Oma yksilöllisyys ja erilaisuus sekä niiden tärkeys ja korostaminen niin yhteisön sisällä kuin sen ulkopuolellakin tulee kirjoituksissa ilmi. Usea informantti kertoo tunteneensa itsensä jollakin tapaa omituiseksi ja erilaiseksi kuin muut jo ennen huomattuaan olevansa kinky tai ennen yhteisön löytymistä. Yksi informantti kirjoittaa:

(--) olen kokenut hyvin varhaisesta nuoruudesta asti olevani valtavirrasta poikkeava, aina jollakin tavalla pervo. (--) Olin siis salaa erilainen kuin muut ystäväni (--) Pukeuduin myös eri tavalla, kuin yläasteikäiset yleensä, enkä edes itse sitä tiedostanut ennenkuin ystäväni antoivat siitä palautetta. (T3)

Tämän naiskirjoittajan erilaisuuden kokemukset perustuvat siihen, että hän oli yläasteikäisenä huomannut ihastuvansa myös tyttöihin ja että hänen ulkoasunsa erosi muista samanikäisistä. Hän kertoo saaneensa kuulla pukeutuneensa ”aikuismaisemmin” kuin muut tytöt. Myös läheisten ystävyys-suhteiden tai poikaystävän hankkiminen tuottivat pienessä kristillisessä yhteisössä hankaluuksia. Kirjoittaja myös toteaa, ettei ole ”perinteisellä tavalla kaunis”, ja joukosta erottuminen oli nuorempana vaikea hyväksyä. (T3.) Myös muut kirjoittajat kuvailevat samankaltaisia tilanteita erilaisuuden kokemuksistaan. Nämä kokemukset eivät välttämättä liity suoraan henkilön kinkyyn puoleen, mutta silti kirjoittajat ovat pitäneet niitä niin tärkeinä seikkoina, että ovat halunneet niistä kertoa, vaikka en aiheesta erityisemmin kysynytäkään. Moni kertoo erilaisuuden kokemuksistaan ikään

kuin taustatietona. Joillakin kirjoittajista on diagnosoitu sairaus (T9, T10), mikä on vaikuttanut elämään ja luonut tunteen erilaisuudesta. Se on myös saattanut vaikuttaa henkilön seksuaalisuuteen, kuten eräs kirjoittaja kertoo elämästään ”sairauden kanssa, joka heittelee ääripäästä toiseen päivittäin” ja vie välillä osittain liikuntakyvynkin. Hän toteaa kuitenkin sairauden vaikuttaneen myös seksuaalisuuteensa: [elämä sairauden kanssa ei] ”ylläpitänyt seksuaalisuuttani ja vielä vähemmän kinkiyttäni” (T9). Kaksi kirjoittajista kertoi elämäänsä liittyneen itsensä satuttamista tai toisten itselle tekemää väkivaltaa (T1, T4). Nämä kahden nuoren naisen tarinat olivat hyvin toistensa kaltaisia, vaikka henkilöiden kokemukset olivatkin aivan erilaiset. Toinen kirjoittajista toteaa: ”minulla on vaikea mielenterveysongelmarikas tausta, ja olen hyvin nuoresta (~4v) asti satuttanut itseäni” (T1). Toinen puolestaan kirjoittaa väkivaltaisista suhteistaan miehiin ja tulleen hyväksikäytetyksi ja pahoinpidellyksi (T4). Kertomuksille kuitenkin on yhteistä se että molemmat kirjoittajat ovat lopulta päätyneet tasapainoiseen ihmissuhteeseen, jossa ovat huomanneen ”kivun olevan kaunis ja hieno asia” (T1) ja että erilaiset seksin harrastamisen tavat voivat olla ”luonnollisia, kauniita, nautiskeltavia asioita” (T4) ja että kivun ei tarvitse olla itsetuhoista.

Limittyneet erot

Feministisessä teoriassa on puhuttu intersektionaalisuudesta, jolla tarkoitetaan erojen yhteen kietoutumista ja niiden vaikutuksia toisiinsa. Termi syntyi 1990–2000-lukujen vaihteessa, kun feministisessä erojen politiikassa alettiin kiinnittää enemmän huomiota rodun ja sukupuolen kokemusten samanaikaisuuteen ja merkityksiin. Nimi oli uusi, mutta asia oli puhuttanut feministejä jo 150 vuoden ajan. Yleensä huomioon otetaan etnisen taustan lisäksi ikä, sukupuoli, seksuaalisuus ja sosiaalinen asema. ”Intersektionaalisuus voi toimia työkaluna, jonka avulla ymmärtää erojen *suhteita*”. (Valovirta 2010, 94.) Henkilö ei siis ole esimerkiksi vain aasialainen, vaan keski-ikäinen aasialainen hyvin toimeentuleva nainen. Nämä samanaikaiset erot vaikuttavat toisiinsa ja luovat merkitysten verkon erojen kautta. Samoin kukaan ei ole ainoastaan kinky. Yksi informanttini toteaa: ”elämässäni on valtavan paljon muitakin sisältöjä, en koe kinkyilyä sinä suurimpana eteenpäin ajavana voimana” (T3). Kinkyn lisäksi henkilö siis lisäksi saattaisi olla esimerkiksi parikymppinen biseksuaali nainen sekä opiskelija ja avovaimo. Nämä luovat yhdessä merkityksiä,

jotka tulee ottaa huomioon vaikka tarkastelun kohteena olisi vain yksi näistä henkilöä kuvaavista ominaisuuksista.

Aineistossani kokemukset erilaisuudesta limittyvät intersektionaalisesti kinkyn luoman erilaisuuden tunteen kanssa. Newmahr tuo esiin ajatuksen, että ne jotka ovat hakeutuneet kinky-yhteisöön, eivät ole niinkään löytäneet sitä sadomasokististen mieltymystensä takia, vaan pikemminkin siksi, koska tuntevat itsensä jo muutenkin erilaisiksi. ”Tämän yhteisön jäsenet kertovat, että ovat liittyneet yhteisöön siksi, koska he tunsivat itsensä erilaisiksi – eivät siksi, että kokivat olevansa sadisteja tai masokisteja” (Newmahr 2011, 54; oma käänös). Ihmisestä ei kuitenkaan tule sadistia tai masokistia sen takia, että kokee olevansa ulkopuolinen ja erilainen, vaan Newmahrin mukaan pikemminkin erilaiset marginaaliset identiteetit näyttäytyvät intersektionaalisesti yksilön elämässä (Newmahr 2011, 55). Tulee muistaa, että Newmahrin tutkimus perustuu nimenomaan vain sadomasokistisiin yhteisöihin ja henkilöihin. Kuitenkin näen hänen puhuvan hyvin samankaltaisesta ilmiöstä kuin mistä itse olen työssäni kiinnostunut ja näin ollen Newmahrin ajatukset ovat sovellettavissa laajempaan käyttämäni määritelmään kinkystä. Kinky puoli on kuitenkin vain yksi osa ihmisen identiteettiä ja Newmahrin mukaan sadomasokistiseen tai tämän työn tapauksessa kinky-yhteisöön, löytävät usein tiensä ne, jotka muutenkin ovat marginaalissa. Edellä esittelemieni erilaisuutta kokeneiden kirjoittajien lisäksi informanteistani löytyykin rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä, polyamorisia, biseksuaaleja ja intersukupuolinen androgyyni. Lisäksi etenkin bileissä näkyy trans-pukeutumista. Vaikka edellä mainittuja seikkoja ei voikaan sinällään rinnastaa toisiinsa, ovat ne kaikki enemmän tai vähemmän marginaalisina pidettyjä ilmiöitä, kun normina on heteronormatiivisuuden, monogamian, cis-sukupuolen¹ ja ei-kinkyn yhteenliittymä. Newmahrin ajatus intersektionaalisista marginaalisuuksista näkyy siis aineistossani. Yhteisön löytäminen, oli se sitten Internetissä tai järjestöissä, onkin ollut monelle kokemus yhteenkuuluvuudesta ja indentifioitumisesta ryhmään, sekä luonut tunteen siitä, ettei ole yksin tai epänormaali.

¹Mies tai nainen, joka ei koe itseään transihmiseksi, ei ole intersukupuolinen ja ilmaisee sukupuoltaan pääosin omalle synnynnäiselle sukupuolelleen ominaisesti. (<http://www.seta.fi/index.php?k=17509> 6.7.2011)

Erilaisuuden kokemukset ryhmän sisällä

Myös ryhmän sisällä voi kokea itsensä erilaiseksi. Eräs informantti kirjoittaakin:

Koen kuitenkin olevani yksilö ryhmäni sisällä, en tunne minkäänlaista joukkosieluisuutta muiden kinkyjen keskellä. Suhtaudun heihin kuten muihinkin ihmisiin ainoastaan voin olla luontevampi puhuessani omasta seksuaalisuudestani heidän kanssaan kuin ns. vanilja ihmisten kanssa puhuessani. (T9)

Myös toinen informantti toteaa, ettei kinkyjen kanssa muuta yhteistä välttämättä ole kuin kinky (T7). Moser ja Madeson (1999, 40) toteavatkin, että usein etenkin nuorille kinky-yhteisöön mukaan tuleminen saattaa olla hetkellinen ilmiö. Heidän mukaansa parikymppiset helposti huomaavat, ettei muiden kinkyjen kanssa ole juuri muuta yhteistä kuin kinky. Tämä ei ole tarpeeksi pitämään heidän mielenkiintoaan yllä ja heidän yhteisössä viettämänsä aika saattaa näin jäädä lyhyeksi. Kuitenkin he saattavat tulla vanhempina takaisin, kun ovat ensin kypsyneet vähän. Moserin ja Madesonin mukaan näin tapahtuu useimpien elämäntyyllisten valintojen kanssa nuorena, kun erilaisia tyylejä vasta kokeillaan. (ibid.) Kuitenkin näkisin tämän turhan yksinkertaistavana ja nuoria aliarvioivana näkemyksenä. Pikemminkin uskoisin kyseessä olevan ihmisen henkilökohtaiset mieltymykset: toiselle kinky on riittävä syy viettää aikaa muiden kanssa, kun taas henkilö, joka kokee yhteenkuuluvuutta myös muiden yhteisöjen kanssa sietää kenties heikommin kinky-yhteisön yksipuolisuutta. Toisaalta mitä kauemmin ryhmään kuuluu ja mitä paremmin ihmisiin siellä tutustuu, todennäköisesti myös puheenaiheiden kirjo laajenee ja löydetään muitakin yhteisiä kiinnostuksenkohteita kuin seksuaalisuus. Esimerkiksi Turun BDSM-yhdistys ry:llä, eli Turun Baletilla, on avoimesti seksuaalisuuden ympärille keskittyneiden bileiden lisäksi baari-, sauna- ja grilli-iltoja sekä liikunnallista toimintaa. Lisäksi Turun Baletin Internetin keskustelufoorumilla keskustellaan niin tulevien tapahtumien järjestämisestä kuin jaetaan uutisia perheenisäyksestäkin. (Www3.) Toiminta voi siis ulottua muuallekin kuin kinkyn piiriin, vaikka kinky on se seikka joka tuo ihmiset yhteen.

Individualismi

Informanttieni vastauksista voi huomata, että vaikka yhteenkuuluvuuden tunnetta haetaan, halutaan kuitenkin erottua joukosta yksilöinä ja korostaa sitä, että oma

kokemus on kollektiivista tärkeämpi. Kaikkia ei myöskään aktiivinen yhteisössä mukana ole kiinnosta. Tämä voidaan toisaalta nähdä yhtenä uusheimon piirteinä: oma itse nostetaan kaikkein tärkeimmäksi ja yhteisöön kuulutaan vain silloin, kun se katsotaan sopivaksi itselle (Maffesoli 1996).

Omaa yksityiselämässä saatua kokemusta korostetaan ja pidetään tärkeämpänä, kuin yhteisön parissa saatua kokemusta. Omaa erikoisuutta tai harvinaisuutta suhteessa ei-kinkyihin tai muihin kinkyihin saatetaan korostaa ylpeilevään sävyyn. Yksi informantti kertoo: ”Olen siis harvinainen kinky siinä kohtaa että minulla on tavallaan kaksi masteria samaan aikaan” (T9). Tämänkaltainen toteamus kertoo siitä, että kirjoittajalla on tarve tehdä ero muiden ja itsensä välille. Kirjoittaja korostaa sitä, että hänen kinkyytensä on aivan jotakin omanlaatuista, ehkä jopa hienompaa kuin muilla. Toinen informantti puolestaan nostaa itse kinkyyden ylpeydenaiheeksi: ”[tunnen] suorastaan ylpeyttä siitä, että en ole pelkkä ’tavis vanilia’” (T7). Myös toinen informantti ilmaisee kinky-ylpeytensä, joskin epäsuoremmin: ”Ystävissäni on avarakatseisia ihmisiä, vaikka he eivät yhtä pervoja olekaan. Moni haluaisi olla, ja ovat sen minulle kertoneetkin” (T3). Tässä toteamuksessa taustalla on oletus että kinkyys, tai ”pervous”, kuten informantti sanoo, on jotakin haluttavaa ja jopa tavoiteltavaa. Hän myös käyttää ilmaisua ”yhtä pervo”, jolla luo vaikutelman pervouden erilaisista asteista: joku voi olla enemmän tai vähemmän kinky kuin toinen. Kirjoittaja on hiukan yli 20-vuotias ja hän kertoo olevansa avoimesti pervo. Kenties nuorempien keskuudessa kinky on sallitumpaa: hiukan salamyhkäistä, kiellettyä ja jännittävää.

Alistuva mies

Yksi informantti tekee eron itsen ja muiden välille kertomalla omasta kyvystään sietää kovaakin kipua. Hänelle kivun vastaanottaminen on kuin miehuusriitti, jolla todistetaan, ettei alistuva osapuoli ole mikään nössö:

kovan kivun kestäminen on kuin jostain miehisuus riitistä. (--) Kyllä se tietysti jonkinlaista ylpeyttä tuottaa, että tässä suhteessa pesen suurimman osan muista subeista. (T7)

Näin halutaan erottautua muista ja korostaa omaa yksilöllistä kyvykkyyttä kinky-yhteisössä. Informantti kertoo urheudestaan ja kestävyystään miehenä: hän kestää enemmän kipua kuin muut. Kivun sietäminen on sankariteko. Kirjoittaja saa toisaalta kivun sietämisen kuulostamaan kilpailulta: se joka kestää eniten, on paras sub². Tämä on toki absurdia siinä mielessä, että kyse on kuitenkin hyvin henkilökohtaisista mieltymyksistä joilla ei oikeastaan edes voi – tai ainakaan pitäisi – kilpailla. Kirjoittaja myös mainitsee useaan otteeseen haluavansa näyttää rohkeutensa ja kestävyytensä, sekä mahdollisuudesta ”näyttää kyntensä” subina. Hän myös lisää: ”En koe subiuteni takia olevani mikään pehmomies” (T7). Vastaavia kivun miehekkäästi kestäminen kokemuksia eivät muut kirjoittajat jakaneet. Aineistossani kyseinen informantti on toisaalta ainoa miespuolinen subiksi itsensä identifioiva kirjoittaja.

Voisi kuvitella, että kivun kestäminen kuin mies on ilmiö, joka nimenomaan miehille on tärkeä todistaa itselleen. Marlon B. Ross toteaa, että väkivallan katsotaan kuuluvan oikeaan miehuuteen, väkivallan teot symboloivat maskuliinista ylivaltaa. Samalla tos mies ei myöskään pelkää sitä, että joutuisi tekemään väkivaltaa jotakin toista henkilöä kohtaan. (Ross 2002, 315.) Näin on ymmärrettävää, että miehellä joka tietoisesti ottaa sen roolin, jossa on ikään kuin väkivallan kohteena – ja heteromiehenä tulee vieläpä naisen alistamaksi – on tarve todistella maskuliinisuuttaan ja kestävyyttään nimenomaan miehenä. Toisaalta Jorma Hänninen pohtii, kuinka seksi ja etenkin siitä kertovat tarinat pitävät miehistä julkisivua yllä. Hänninen on tutkinut miesten kirjoittamia omaelämäkertoja. Hän toteaa että seksi, etenkin ensimmäinen kerta, on maskuliinisuuteen vihkiytymisen riitti, jossa partneri ”on pelkkä pinta, johon miehuus heijastetaan” (Hänninen 1994, 127). Seksistä kertovilla tarinoilla pidetään yllä maskuliinista julkisivua (ibid. 131). Jos seksuaalisuus ei välttämättä käsitäkään penetraatiota ja maskuliinisen vallan käyttämistä, tulee seksitarinasta maskuliinisuuden vastakohta. Näin miehuuden todistaminen muilla keinoin nousee tärkeäksi. Informanttini kohdalla miehuus todistetaan kivun kestämisellä – kuin mies.

² Valtapeliin perustuvan suhteen tai leikin alistuva osapuoli.

Yksilöllinen yhteisöllisyys

Yksi tärkeä yhteenkuuluvuuden tunteen luomisen paikka ovat bileet. Bileissä yhteenkuuluvuuden tunne luodaan muun muassa pukeutumisella. Kuitenkin moni haluaa erottua muista juuri omalla pukeutumisellaan. Kandidaatintutkielmassani kirjoitin:

Bileissä olijat eivät kenties kuitenkaan itse myöntäisi pukeutuvansa yhteisöllisyyden takia, vaan pikemminkin omaa persoonaansa korostaakseen. (--) Samalla kertaa siis tuotetaan yksilöllistä minäkuvaa sekä kollektiivista yhteisöllisyyttä (Pohtinen 2010, 16).

Tämä näkyi myös pro graduani varten keräämässäni aineistossa. Moni informantti kertoi pyrkivänsä pukeutumaan omien fetissiensä mukaan ja mieluummin vaikka yliampuvasti kuin tylsän arkisesti (T1, T3, T11). Etenkin naiset mainitsevat kirjoituksissaan meikkaavansa ja laittautuvansa enemmän kinky-bileisiin, kuin normaalisti juhlimaan lähtiessään, yksi informantti toteaaakin, että ”maksulliselta näyttäminen on tavoitteeni”, ja että pukeutuu bileisiin ”yleensä horahtavasti” (T2).

Kukaan ei suoraan mainitse haluavansa erottautua joukosta. Kuitenkin bileissä tämä näkyy mielestäni selvästi. Asuja katsellaan ja kehutaan, tällöin onkin loogista, että nämä seikat huomioidaan myös laittautuessa: halutaan erottua massasta. Bileasua suunniteltaessa ollaan tietoisia siitä, että mennään näytille katseltavaksi ja jossain määrin arvioitavaksi. Kirjoituksissa tuli myös esille vaatteisiin liittyvä ”tuskastuminen ennen bileitä” (T3), kun uutta päälle pantavaa pitäisi keksiä. Kinky-bileissä yksilöllisyyden tavoittelu näkyykin hiukan kuten palkintogaalan punaisella matolla: jokainen haluaa säväyttää ja tuoda esille palasen omaa itseään. Samalla keskenään erilaiset asut luovat kollektiivisen joukon, jossa kaikki ovat pukeutuneet samaa tilaisuutta varten. Yhteisöllisyys säilyy, mutta yksilöä korostaen. Myös Tuija Nykyri, joka on tarkastellut nuorten naisten yökerhokokemuksia (1996, 32), toteaa että pukeutumisella halutaan samalla sulautua massaan sekä erottautua siitä. Mainitsemani punainen matto -ilmiö ei siis ole ominainen ainoastaan kinky-bileiden yhteydessä, vaan myös aivan tavallisissa yökerhoissa. Nykyrin informantit kertovat myös, kuinka näkevät vaivaa ja miettivät pukeutumistaan. Myös yökerho-kontekstissa halutaan näyttää seksikkäämmältä kuin arkena Nykyrin mukaan kuitenkin yökerhoseksikkyydellä on rajansa: ei saa pukeutua liian paljastavasti tai

meikata liian räikeästi. (Nykyri 1996, 31–33.) Kinky-bileissä yksilöllisyyden korostaminen on myös suuressa roolissa, mutta vastaavia rajoja ei ole. Kinky-bileissä ei yksinkertaisesti voi olla liian räikeä tai liian paljastavasti pukeutunut.

6. SEKSUAALISUUS JA SUKUPUOLI

Seksuaalisuus ja sukupuoli ovat käsitteitä, joista puhutaan helposti päällekkäin. Niiden käsitetään usein tarkoittavan samaa asiaa. Kun käsitteitä katsoo tarkemmin, voi huomata, että näin ei kuitenkaan ole ja kysymyksessä on kaksi erillistä ilmiötä. Sanna Karkulehto (2011, 60) pohtii myös näiden termien käyttöä ja toteaa: ”Seksuaalisuus ja sukupuoli eivät mitenkään ole sama asia. Seksuaalisuus, sukupuoli ja niihin monesti liitetty sana seksi ovat käsitteellisesti hankalia merkitysjakaumia, minkä vuoksi niiden käsitteellinen määrittely on jatkuvasti ajankohtaista”. Onkin syytä paneutua näiden käsitteiden merkityksiin tarkemmin. Sukupuolen käsitteellä on feministisessä tutkimuksessa pitkä historia. Feministinen tutkimus teoretisoi sukupuolen ja teki jaon sen biologisen ja kulttuurisen rakentumisen välille *sex-gender* -käsitteillä. (Ibid. 61.) Tähän kahtiajakoon liittyy myös keskustelu essentialistisesta ja konstruktiiivisesta sukupuolinäkemyksestä.

On kiistelty, ovatko sukupuolet biologiseen ruumiiseen olemuksellisesti perustuvia, sisäsyntyisiä ja universaaleja (essentialismi) vai diskursiivisesti ja historiallisesti rakennettuja ja tuotettuja kategorioita (konstruktionismi) (Karkulehto 2011, 61).

Lisäksi sukupuolta on selitetty muun muassa psykoanalyttisen teorian avulla. Nykyisin kuitenkin voidaan puhua postmodernista sukupuolentutkimuksesta, joka on saanut alkunsa 1980–1990-lukujen vaihteessa. Tämä näkemys on jatkumoa konstruktionistiselle näkemykselle, mutta siihen liitetään pysyvien ja kiinteiden identiteettien kyseenalaistaminen. Lisäksi Judith Butlerin luoma *performatiivisuuden* käsite nostaa esiin sukupuolen esityksellisyyden: kuinka sukupuolta tuotetaan ja toistetaan. Butlerin postfeministinen teoria pyrkii ”ylittämään sukupuolen biologisten, sosiaalisten ja psykologisten selitysten rajoitukset”. (Karkulehto 2011, 61–62.) Nämä kaikki teoriat ovat vaikuttaneet siihen, kuinka sukupuoli tänä päivänä käsitetään:

Sukupuolta ei sidota yksinomaan biologiaan, fysiologiaan tai anatomiaan, mutta sitä ei pidetä myöskään vapaasti valittavissa olevana identiteettinä tai roolina. Sen ajatellaan siis olevan yhtä aikaa sekä ruumiillinen, henkilökohtainen ja kokemuksellinen että yhteiskunnallisten ja kulttuuristen käytänteiden sekä normien määrittämä ja sosiaalisesti tuotettu (Karkulehto 2011, 62).

Sukupuolen teorisointi liittyy myös seksuaalisuuden käsitteen syntyyn. Se nosti esiin naiseuden vaietun puolen: seksuaalisuuden. Tabuna pidetty seksuaalisuus nousi 1900–2000-lukujen vaihteessa tärkeäksi kysymykseksi naisen oikeudesta toimijuuteen ja aktiivisuuteen ja edelleen kysymykseksi kaikkien oikeudesta muuhunkin kuin heteronormatiiviseen ja muuten normien mukaiseen seksuaalisuuteen. Tämän aiheen ajankohtaisuus näkyy miltei päivittäin eri medioissa: niin populaarikulttuurissa kuin uutisissa ja taiteessakin sekä lainsäädännössä. Karkulehto toteaa: ”Aiemmin yksityiseksi ja jopa tabuksi mielletystä seksuaalisuudesta on tullut 1900–2000-luvun vaihteessa näkyvästi julkista ja poliittista”. (Karkulehto 2011, 63–64.) Seksuaalisuutta oli toki politisoitu aiemminkin ja siitä oli ollut julkista keskustelua, mutta kyseessä oli aina ollut puhe heteroseksuaalisuudesta. Lisäksi heteroseksuaalisuuden läsnäoloa tai sitä, että sekini on seksuaalisuus ja siitä puhuminen seksuaalipolitiikkaa, ei ole edes tiedostettu.

Yhteiskunnan heteronormatiivinen hegemonia tulee esiin siinä, kuinka huomaamatta sitä tuotetaan tuomalla ilmi avioliitot, lasten hankkimiset sekä aviomiehet- ja vaimot. Karkulehto kuitenkin huomauttaa, ettei ilmiön hegemonisuus tee siitä yhtään sen epäpoliittisempaa, ”kuin vaikkapa keskustelu lesbo- ja homoparien adoptio-oikeudesta on”. Itse asiassa heteronormatiivisuuden huomaamattomuus tekee siitä merkittävästi tehokkaamman vaikuttamisen keinon, kuin mitä tietoisella vaikuttamisella koskaan voitaisiin saada aikaan. Karkulehto toteaa lisäksi, että ”yhteiskunta on heteronormatiivisuudesta ja normatiivisesta heteroseksuaalisuudesta eroavien seksuaalisuuksien näkyvyyden ja olemassaolon kannalta murrosvaiheessa, joka näyttäisi vastaavan vaikutuksiltaan edellisen vuosisadan vaihteen sukupuolimurrosta”. (Karkulehto 2011, 63–64.) Tämä murrosvaihe näkyy myös

kinkyjen seksuaalisuuksien esiintulona kenties hyväksyttävämpinä kuin ennen ja siksi pidän tärkeänä seksuaalisuuden esille tuomista omana aiheenaan myös tämän työn yhteydessä. Kinky on ei-normatiivinen queer seksuaalisuus, joka kaikesta huolimatta yhä edelleen usein halutaan piilottaa. Sukupuolen ja sukupuolisuuden käsitteet halusin ottaa mukaan juuri niiden ambivalentin suhteen takia: toisaalta ne ovat linkittyneitä käsitteitä, toisaalta ne ovat kaksi aivan eri asiaa. Tämän työn puitteissa tarkastelen sitä, kuinka yksilöt kokevat sukupuolisuuden tulevan esille yhteisössä ja toisaalta, kuinka he kokevat itse kinkyn seksuaalisuutensa.

Oman seksuaalisuuden kokeminen, identiteetti, emansipaatio

Minulle kinkiyys on täysin omana itseni olemista, se on minulle luonnollinen tapa olla ja ajatella. En osaa ajatella että se olisi hirveästi poikkeavampaa kuin moni muukaan seksuaalisuus nykypäivänä on. Olen kinky koko ajan, minulla ei ole taukoja jolloin en koe olevani kinky vaan tavallinen. Koen olevani tavallinen jatkuvasti koska kinkiyys on osa minua jonka hyväksyn osaksi itseäni. (T9)

Näin pohdiskelen kinkyä seksuaalisuuttaan ja seksuaali-identiteettiään yksi informanteista. Tämä reilu nelikymppinen heteronainen myös kertoo, kuinka haluaisi tuoda vapaammin julki ”oman suuntautumisen ihan samalla tavalla, kuin vaniljaa harrastavatkin”. Kirjoittajalle oma seksuaalinen suuntautuminen ei ole ongelma, pikemminkin hän näkee sen olevan ongelma ympäröivälle maailmalle, joka ”ei ole valmis ymmärtämään tätä seksuaalisuudensuuntaa yhä vielääkään” (N5). Hän puhuu seksuaalisuudestaan hyvin samankaltaisen diskurssin keinoin, kuin miten homoseksuaalisuudesta on puhuttu ja osittain puhutaan yhä edelleen. Kirjoittaja tuo esille sen, että nyky-yhteiskunta on hyvin heteronormatiivinen ja, voisiko sanoa, seksuaalinormatiivinen ja että se ei anna tilaa tästä normista poikkeaville seksuaalisuuksille. Heteronormatiivisuuden hegemoninen asema näkyy siinä, että se on kaikessa näkymättömyydessään koko ajan läsnä. Heteronormatiivisuus näkyy muun muassa diskursseissa, ”joissa viattoman oloisesti sivuhuomautuksina viitataan aviomiehiin ja -vaimoihin, ydinperheeseen, lapsiin tai ainakin toiveeseen saada sellaisia” (Karkulehto 2011, 64). Toki nämä seikat voivat olla aivan yhtä tärkeitä myös henkilölle, joka on seksuaalisuudeltaan kinky. Kinky ei tarkoita välttämättä poikkeamaa heteronormatiivisuudessa. Se on kuitenkin poikkeama seksuaalisessa

normatiivisuudessa. Kinkylle saattaisi olla tärkeää saada puhua löytäneensä uuden masterin tai ostaneensa hienon korsetin seuraaviin bileisiin samoin kuin seksuaalisesti normatiiviselle henkilölle on tärkeää kertoa uudesta poikaystävästä tai uudesta juhlamekosta. Myöskään esimerkiksi se, että muuten varsin normatiivinen heteropariskunta rakentaa vierashuoneeseensa sadomasokistista kidutuskammiota, tai että lomamatkan muistot liittyvät lähinnä paikallisiin kinky-bileisiin museoiden sijaan, eivät välttämättä ole työpaikan kahvipöytäkeskustelussa esiin nostettavia aiheita. Näin kinkystä puhuttaessa ei tarvitsisi puhua seksistä sinänsä sen enempää kuin mitä vaikkapa lause ”me yritämme hankkia lasta” antaa ymmärtää. Kinky on siis ei-normatiivista seksuaalisuutta, josta vaietaan. Tässä yhteydessä voidaan ottaa esille kaapin käsite ja toisaalta sieltä vapautuminen.

Kaappi ja emansipaatio

Kinkyn yhteydessä saatetaan käyttää kaapissa olemisen ja sieltä ulos tulemisen käsitteitä. Tämä tuli esille myös aineistossani. Karkulehto (2011, 84) toteaa alun perin Eve Kosofsky Sedgwickin esille tuomasta kaapin käsitteestä: ”kaappi (*the closet*) puolestaan on jo yleisesti tunnettu salatun seksuaalisuuden metafora: nykyisin kenellekään ei jääne epäselväksi, mistä on kyse, jos jonkun sanotaan olevan kaapissa”. Karkulehto lisää, että ”käsitteellä on kuvattu normienvastaisten seksuaalisuuksien piilottelua ja salassapitoa”, jotakin, ”josta ei voi puhua julkisesti eikä ääneen” (ibid. 160–161). Hän mainitsee myös yhteiskunnassa vallitsevan kaksoisstandardin, jonka mukaan vaikkapa mediassa seksuaalisuudesta puhutaan ja se on usein esillä, mutta samalla se on myös piilossa (ibid. 58). Lisäksi esimerkiksi tv-sarjoissa queerit hahmot rakennetaan heteronormatiivisen maailman tarpeita silmälläpitäen: ei saa olla liian homo. Lisäksi heteronormatiivista poikkeava seksuaalisuus on yleensä nimenomaan länsimainen, hyvin toimeentuleva ja hyvin pukeutuva homoseksuaali tai lesbo – siis henkilö jonka näennäistä normaaliutta ja sopivuutta heteromaailmaan korostetaan. Homoseksuaaliseen seksiin viitataan korkeintaan vitseissä. (Ibid. 136.) ”Mediaviihteen queer onkin usein arkinen ja hajuton ja mauton, ennen kaikkea seksitön, monesti myös seksuaali-identiteetitön” queerin toiseus halutaan kahlita ja sitä halutaan hallita. Toisenlainen queer halutaan pitää pois näkyviltä. (Ibid. 137.)

Kinkyä seksuaalisuutta pidetään liian poikkeavana. Suurin osa informanteistani oli sitä mieltä, että kinky on hyvä osittain pitää edelleen kaapissa, mutta asenteita sitä kohtaan pitäisi saada muutettua suvaitsevaisemmiksi. Yksi vastaajista totesi, että ”Kinkydestä voisi tulla enemmän mainstreamia. Kinkyskenen paikka on jokaisen ihmisen ulottuvilla” (T2). Hän ei pohtinut vastaustaan tarkemmin, joten en voi olla varma tarkoittiko hän sitä, että kinky olisi valtavirtaa, kuten heteronormatiivinen seksuaalisuus. Moni kirjoittaja kuitenkin jakoi yhden kirjoittajan mielipiteen: ”Kaapista saa ja pitää tulla ulos, mutta ei pidä mennä kaapin päälle huutamaan” (T1). Saman sanoo kenties eksplisiittisemmin toinen kirjoittaja: ”Katson kinky-scenen kuuluvan jokaisen partnerin omaksi asiaksi, mutta julkisuuteen sitä ei tulisi tuoda niin kuin ei mitään muitakaan seksisuuntausta ole tuotu” (T9). Kirjoittajat eivät kuitenkaan näytä tulevan ajatelleeksi sitä, että heteronormatiivinen ei-kinky seksuaalisuus on julkisesti hyväksyttyä, se itse asiassa on julkisuudessa esillä koko ajan. Tv-sarjojen seksikohtaukset ovat romanttista kahden ihmisen kesken tapahtuvaa heteroseksuaalista rakastelua, kun taas esimerkiksi sadomasokismin esitys on joko vitsi tai seksuaaliseen väkivaltaan liittyvä tilanne. Kinky seksi on liian pervoa edes viittauksena. Ja siinä missä homoseksin esittäminen mediaviitteessä on hajutonta ja mautonta, ei siellä ole kinky-seksiä laisinkaan. Ymmärrän, että kirjoittajat eivät halua jakaa sen tarkemmin omia henkilökohtaisia mieltymyksiään tai seksitarinoitaan julkisessa elämässään, mutta eiväthän niin tee (välttämättä) ei-kinkyt henkilötään – heteronormatiivinen ei-kinky seksuaalisuus yksinkertaisesti on tiedostamattomasti kaikkialla, kun taas liian queerit seksuaalisuudet jäävät näkymättömiksi. Toisaalta sama kirjoittaja, jota edellä siteerasin (T9), toteaa: ”Kinkyt tekevät jossain kohdin sitä julkisesti yhteisymmärryksessä, mitä vaniljamaailmassa tehdään hyssytellen ja toiselta osapuolelta peitellen”. Kirjoittaja pohtii siis sitä, mitä Karkulehto toteaa liian queeristä seksistä: se on olemassa, mutta se pidetään piilossa (Karkulehto 2011, 58).

Henkilökohtaisiin kaappikokemuksiin viittasi myös moni vastaaja, vaikka kysyin kinkyn kaapissa olemisesta yleisellä tasolla. Kirjoittajat vertaavat myös kinkyn paikkaa yhteiskunnassa siihen asemaan, mikä homoseksuaalisuudella oli vielä jokin aika sitten. Yksi vastaajista peilaa myös omia erilaisia kaapista ulostulemisen kokemuksiaan toisiinsa:

[M]ietin, miksi minulle ei ollutkaan helppoa kohdata kinky-puoltani, vaikka olin jo kulkenut samankaltaisen prosessin läpi lesbouteni hyväksymisessä ja ulostulossa. Huomasin, että kinkynä oleminen on jopa vaikeampi juttu, sillä tieto ja asenteet asiaa kohtaan ovat vielä selvästi jäljessä siitä, miten homoseksuaalisuutta ymmärretään ja hyväksytään. Silti tiesin, että edessä on henkinen kuolema, ellen voi toteuttaa alistuvuuttani ja masokistisuuttani mitenkään. (T11)

Tieto ja asenteet kinkystä ovat usein stereotyyppien ja väärin oletusten leimaamia. Mediassa saatetaan puhua sadistisesta väkivallasta määrittelemättä sen tarkemmin tapahtuman luonnetta. Oletus on, että sadistisessa toiminnassa joku tahtomattaan kärsii, mikä ei lainkaan pidä paikkaansa todellisen sadomasokismin kohdalla. Toinen kirjoittaja toteaa kinkystä: ”Toivoisin kuitenkin, että sairausleima ja stigma häipyisivät sen ympäriltä, jotta ihmisten olisi helpompaa toteuttaa taipumuksiaan turvallisesti ja kaikessa rauhassa” (T8). Asenteet liittyvät usein juuri näihin seikkoihin: fetisismiä pidetään sairautena, sadomasokismia väkivaltana. Yksi vastaajista myös tuo esille naurunalaiseksi joutumisen pelon: ”yleinen hyväksymättömyys ja naurun kohteena oleminen tulisi korvata ymmärryksellä aiheen ympärillä” (T6). Kinky koetaan siis usein sairaaksi tai naurettavaksi. Tällaisten stigmojen olemassaolo voidaan nähdä tiettyyn ryhmään kohdistuvana sortona.

Sorron käsitettä on käytetty erityisesti feministisessä teoriassa ja se linkittyy vahvasti emansipaation käsitteeseen. Anu Koivunen (2004b, 35) toteaa, että teoriat sorrosta, hallinnasta ja alistamisesta muodostavat keskeisen osan feminististä ajattelua yhdessä emansipatoristen visioiden kanssa. Sorto liittyy vahvasti vallan epätasapainoon, siitä saatetaan puhua toisinaan syrjintänä, toisinaan riistona, mutta se käsittää myös marginalisoinnin ja kontrollin käsitteet. (Ibid.) Kinkyn kohdalla näkisin sen olevan nimenomaan marginalisoidussa asemassa. Kuten yllä jo mainitsin, näkyy tämä marginalisoiminen esimerkiksi mediavihteessä, jossa kinkyä ei joko ole olemassa tai se saa negatiivisen leiman. Toisaalta informanttini pohtivat sitä, että kinkyn ehkä kuuluukin olla marginaalinen ilmiö:

Kinky on jo tullut tiettyssä määrin osaksi valtavirtaa, mutta se on silti samalla jotakin joka on yhä paheksuttua ja salaista. Mielestäni sen täytyykin olla, jotta siihen oleellisesti kuuluva transgressiivisuus ei katoa (T8).

Sosiaalisesti hyväksytyin rajan ylittäminen on kirjoittajan mielestä olennainen osa kinky-ilmiötä. Tietyntyylinen salamyhkäisyys ja paheellisuus leimaavat kinkyä, mutta ehkä se onkin tärkeä osa sen viehätystä. Osa tästä viehätyksestä katoaisi, mikäli kinkystä tulisi ”yhtä arkipäiväistä kuin maksalaatikosta” (T6). Kinkyn yhteydessä sortona voidaan kuitenkin nähdä nimenomaan se sosiaalinen stigma, joka yhä leimaa sen erilaisia muotoja: elokuvissa nähdyt nahkahappuun pukeutuneet miehet, seksikkäät dominoivat naiset tai iltpäivälehtien otsikot sadomasokistisesta murhaajasta.

Emansipaatio edellyttää jonkinlaisen sarron tai alistettuna elämisen tilan. Vapautuminen on mahdollista vain, jos olosuhteet eivät sitä alun alkaen ole.

Moni informanteistani kirjoitti tullessaan eheäksi kinkyn seksuaalisuuden löytämisen tai sen hyväksymisen myötä. Tätä kokemusta voidaan pitää kokemuksena emansipaatiosta, vapautumisesta. Anu Koivunen selittää emansipaation käsitteen näin:

Emansipaatio ymmärretään prosessiksi tai liikkeeksi, jossa yksilöt ja/tai ryhmät vapauttavat itsensä alistavista rakenteista ja käytännöistä. Tämä vapauttamisen prosessi tai liike merkitsee myös kyseisen yksilön tai ryhmän subjektiivisuuden rakentumista. (Koivunen 2004a, 77.)

Emansipaatiolla tarkoitetaan siis tapahtumaa, jossa yksilö vapauttaa itse itsensä. Subjektiivisuuden tai identiteetin rakentuminen voidaan nähdä ehjän minän ja ehjäksi tulemisen tunteina, joista informantit kertovat. En varsinaisesti edes kysynyt eheyden kokemuksista, mutta moni teemakirjoitukseen vastanneista kertoi kokemuksestaan siitä huolimatta. Ehjä minuus on siis yksi tärkeä teema aineistossani. Erityisesti naiset mainitsivat eheyden tunteen seksuaalisuuttaan ja minuuttaan pohtiessaan: ”En epäile olevani poikkeava, vaan tiedän olevani ehjä” (T9), ”Ja mikä ihmeellisintä; koen jopa olevani sen [oman seksuaalisuuden] suhteen ehjä!” (T4). Miehet puolestaan toivat esille ennemminkin yhteisön positiivisen vaikutuksen ja tärkeyden: ”Kinkyskeneen osallistuminen on ollut ... minulle ehdottomasti voimauttava asia elämässäni” (T8). Kuitenkin näkisin että informantit puhuvat jokseenkin samasta asiasta: hyväksytyksi tulemisesta ja sen huomaamisesta, ettei ole yksin.

Identiteetti

Emansipaation käsite liittyy läheisesti myös identiteetin käsitteeseen. Kuten jo edellä totesin subjektiuden rakentumisessa yksi tekijä voi olla ehjän minuuden, ehjän identiteetin, kokemus. Hyvin raa’asti yksinkertaisten voitaisiin sanoa, että siinä, missä subjekti on toimiva minä, on identiteetti pikemminkin sen näkyvä, tiedostettu ja poliittinen osa. Onkin puhuttu identiteettipoliitikasta (Koivunen 2004a, 96). Koivunen toteaa, että emansipatorisen toiminnan lähtökohtana voidaan pitää sortoa. Toisaalta ”[i]dentiteettipoliitiikan käsite viittaa poliittisen toiminnan perustamiseen tietoisuudelle omasta identiteetistä ’jonakin’ ja ’jostakin’ eroavana. Tällöin identiteettiä – sitä, millaisena yksilöt ja ryhmät käsittävät ja tiedostavat oman historiansa – pidetään emansipatorisen toiminnan perustana”. (Koivunen 2004a, 96.) Kinkystä tulee näin poliittista, kun yksilöt kokevat samankaltaisuutta toistensa kanssa, toteavat olevansa marginaalissa ja haluavansa saada äänensä kuuluviin. Näin identiteetin pohjana on ”jaettu sorron kokemus”, joka ajaa ryhmää eteenpäin (Koivunen 2004a, 97). Myös moni informanteistani piti tärkeänä ryhmän olemassaoloa, mikä luo tunteen siitä, ettei ole yksin. Tästä puhun kuitenkin enemmän luvussa *Yhteisöllisyys*.

Täytyy kuitenkin muistaa, että vaikka aineistossani toistuvatkin itsen löytämisen ja ehjäksi tulemisen teemat, ei jälkistrukturalistisena aikana voida pitää identiteettiä yhtenä ja pysyvänä kokonaisuutena. ”Identiteetti ei ole ’totuus’ tai ’olemus’, joka löydetään vaan elämänmittainen purkamisen ja rakentamisen prosessi”. (Koivunen 2004a, 98.) Toisaalta informantini puhuvat vain yhdestä minuutensa osa-alueesta: seksuaalisuudestaan. Ja vielä tarkemmin tämänkin osa-alueen tietystä piirteestä itsessään: kinkystä seksuaalisuudesta. Kuten Kaskisaari (2000, 8–9) ja Karjulakin (2010, 48) toteavat, kirjoittamishetkellä on mahdollisuus vaikuttaa omaan identiteettiin ja rakentaa siitä haluamansa. Informanttini antavat kuvan itsestään kinkyinä subjekteina, henkilöinä, joilla on vahva kinky identiteetti siksi, koska pyysin heitä kertomaan siitä. He eivät kerro koulumuistojaan eivätkä he kerro perheestään, elleivät ne liity kinkyyn, koska nämä asiat ovat irrelevanteja heidän kinky identiteettinsä muodostumisen kannalta. Näin minulle tekstien tulkitsijana avautuvat kirjoittajien identiteetistä ne palaset, jotka he ovat päättäneet minulle kertoa: sen hetkinen kuva siitä identiteetistä, josta olen heitä pyytänyt kirjoittamaan. Koivunen (2004a, 97–98) mainitseekin ajatukset ”tukahdutetuista” identiteeteistä,

jotka täytyy ”löytää” sekä ”identiteeteistä, jotka eivät ole olleet sosiaalisesti luvallisia mutta jotka voidaan muodostaa, luoda tai ’saavuttaa’”. Kinky identiteetti näyttäytyy aineistossani juuri tämänkaltaisena sosiaalisesti luvattomana ja usein myös tukahdutettuna identiteettinä, joka saattaa vaatia saavuttamisen, löytämisen ja luomisen prosesseja. Toisaalta kinky identiteettikään ei ole välttämättä pysyvä: mieltymykset saattavat muuttua tilanteiden ja ajan myötä, toisaalta yksilöllä saattaa olla useita mieltymyksiä samanaikaisesti, jotka nousevat tärkeiksi eri yhteyksissä ja eri aikoina. Myös aiemmin mainitsemani intersektionaaliset erot saattavat vaikuttaa kinkyn identiteetin mukautumiseen erilaisiksi eri tilanteissa. Esimerkiksi parisuhteessa täytyy tehdä kompromisseja erilaisten seksuaalisten mieltymysten suhteen ja tällöin jokin tietty fetissi tai mieltymys saattaa nousta suurempaan rooliin sen hetkessä elämässä. Toisaalta myös henkilön ammatti, työ ja muut sosiaaliset suhteet saattavat puolestaan vaikuttaa siihen, kuinka avoimesti henkilö voi kinkyä identiteettiään tai seksuaalisuuttaan toteuttaa tai tuoda julki. Näin tukahdutetun kinkyn identiteetin löytäminen ei olekaan ristiriidassa sen seikan kanssa, että identiteetti ei ole pysyvä tila tai ihmisen ydin. Myös kinky identiteetti on muuttuva, kehittyvä prosessi, mutta usein tämä identiteetti on jouduttu tukahduttamaan esimerkiksi sosiaalisen leimautumisen pelon takia.

Nainen ja sadomasokismi

Vaikka työni fokuksessa onkin kinky laajana erilaisia ei-normatiivisia seksuaalisuuden muotoja käsittävänä kokonaisuutena, on sadomasokismi kuitenkin jollakin tapaa kinkyä määrittävä osa-alue. Lisäksi kinky saatetaan joskus käsittää tarkoittavan vain nimenomaan sadomasokismia. Tämän työn feministisen otteen vuoksi koen myös tärkeänä ottaa esille naiset ja sadomasokismin. Etenkin feministien keskuudessa on kiistelty siitä, onko sadomasokismin mahdollista olla nautinnollista myös naiselle. Varsinkin jos hetero nainen on viehätynyt alistuvana osapuolena toimimiseen, saatetaan tämä nähdä patriarkaatin uusintamisena ja miehisen vallankäytön lujittamisena (Califia 1996, 231). Tätä on pohtinut Staci Newmahr (2011, 182–184), jonka mukaan naisen alati kokema väkivallan uhka ja pelko tulevat symbolisesti kohdatuiksi SM-sessiossa. Nainen kokee väkivallan pelkoa useammin kuin mies, joka toisaalta suuremmalla todennäköisyydellä todellisuudessa joutuu väkivallan kohteeksi. Näin nainen ”voi katsoa silmiin miestä, joka näyttää siltä, että voisi raiskata tai tappaa tämän, ja sekä tuntee että uhmaa

miehen valtaa ja jopa yllyttää siihen”, Newmahr jatkaa: ”Nämä naiset eivät juhli pahoinpitelyä, vaan aktiivisesti vastustavat kulttuurista oletusta sen pelossa elämisestä”. (Ibid. oma käännös) Lisäksi naisen on mahdollista kokea vallan tunne ikään kuin selvitessään miehen käsistä – vaikka todellista vaaraa ei missään vaiheessa olisi ollutkaan. Tätä tunnetta Newmahr vertaa vaikkapa laskuvarjohypyn aikaansaamaan tunteeseen (”rush”) luonnonvoimien voittamisesta. (Ibid.) Naiselle SM voi siis tarjota tilan käsitellä pelkoja ja selviytyä niistä voittajana.

Toisaalta kysymys voi myös olla aktiivisesta kokemusten hakemisesta tilanteessa, jossa vaihtelevat kontrollin säilyttäminen ja sen menettämisen pelko. (Newmahr 2011, 183.) Newmahr tuo esiin myös SM-leikin tasa-arvoisuuden ja sen, että itse asiassa naisen alistuminen SM-leikissä on ikään kuin käänteisesti feministinen teko: ”Jopa SM:ssa (kenties erityisesti SM:ssa) minusta tuntui, että naisia pidetään *potentiaalisesti* samanarvoisina miesten kanssa. Konsensuaalisessa tilanteessa mies, joka lyö naista, asettaa naisen ensisijaisesti päätöksentekijäksi eikä tilanteen heikommaksi osapuoleksi; mies kieltäytyy suojelemasta naista” (Newmahr 2011, 197; oma käännös). Newmahr huomauttaa kuitenkin, että väkivalta, etenkin naisia kohtaan, itsessään on patriarkaalista, rakenteellista ja hierarkkista, mutta se eroaa SM-session väkivallasta juuri siinä, ettei sen kokija tunne tulleen kohdelluksi väärin (ibid.). Pat Califia puolestaan toteaa sadomasokismista: ”Avainsana sadomasokismin ymmärtämiseen on *fantasia*. Roolit, dialogi, fetissiasut ja seksuaalinen toiminta ovat osa draamaa tai rituaalia. (--) Sadomasokistinen alakulttuuri on teatteri, jossa seksuaaliset draamat voidaan näytellä ja jossa niitä kyetään arvostamaan”. (Califia 1996, 232; oma käännös.) Myös J. Tuomas Harviainen (2011) tarkastelee sadomasokismia fantasian toteuttamisena ja vertaa sitä live-roolipelaamiseen. Hänen mukaansa sadomasokistinen akti on live-roolipeli siinä mielessä, että siihen osallistujilla on selkeät roolit ja toiminnalla on selkä päämäärä. Sadomasokismi ei siis missään nimessä ole – tai ainakaan sen ei tulisi olla – seksuaalisen väkivallan muoto.

Newmahrin (2011) tutkimuksessa esille tulevat lähinnä heteroseksuaaliset pariskunnat ja heidän julkisesti tapahtumissa harjoittamansa sadomasokismi. Hän on tutustunut yhteisöön, joka on suunnattu erityisesti master-miehille ja alistuville naisille ja jossa piiskaaminen on suuressa roolissa. Pat Califia (1996) puolestaan

tarkastelee artikkelissaan omia kokemuksiaan lesbona feministinä sadomasokistisissa piireissä. Omassa aineistossani pariskunnat ovat niin hetero- kuin homoseksuaalisiakin, mutta kirjoittajat eivät juurikaan pohtineet tätä eikä sitä nostettu millään tavalla ongelmaksi. Kirjoittajista monet itsensä alistuvaksi identifioineet naispuoliset vastaajat mainitsivat olevansa biseksuaaleja tai välillä myös vaihtavansa roolia dominoivaksi (T1, T2, T3, T12). Aineistossani juuri naiset mainitsivat ehjäksi tulemisen kokemuksen sekä minän löytymisen useammin. Kirjoituksissaan he käsittelevät kinkyn puolensa löytämistä siis erilaisen diskurssin kautta kuin miehet. Tästä ei tietenkään voida tehdä yleistyksiä tai miehet vastaan naiset -asetelmaa, mutta koska tämä seikka näkyi aineistossani niin selkeästi, on se mielestäni tarkastelun arvoinen. Yksi informantti kertoo:

(--) sekä ajatus- että kokemusmaailmani ovat laajentuneet ja rikastuneet kinkkyden kautta. Kosketus omaan mieleen ja kehoon on vahvistunut, uskallan olla enemmän oma itseni muillakin elämänalueilla. Arvostan ihmisten erilaisuutta aiempaa enemmän. (T11)

Kirjoittajista juuri naiset kokevat kinkyn kokonaisvaltaisesti, tai ainakin ilmaisevat asian niin.

Feministisessä teoriassa puhutaan voimaannuttavista kokemuksista (”empowerment”). Holland, Ramazanoglu, Sharpe ja Thomson käsittelevät naisen seksuaalista voimaantumista suhteessa miehiin. He toteavat, ettei naisen voimaantuminen tarkoita miehen alistamista, vaan keinojen löytämistä neuvotteluun miehen kanssa, minkä kautta voidaan lisätä naisen valtaa omaan seksuaalisuuteensa. (Holland et al. 1996, 250–151.) Aineistossani naiset kertovat olevansa ehjiä (T9, T4). Tämä voidaan nähdä kertomuksena seksuaalisesta voimaantumisesta: eheyden tunne ja tunne siitä, että on tyytyväinen omaan seksuaaliseen puoleensa. Usein tässä voimaantumisen prosessissa avainasemassa on ollut kumppani, jonka kanssa on todella pystynyt neuvottelemaan seksuaalisista käytännöistä. Voimaantuminen liittyy kuitenkin myös muualle elämään kuin pelkkään seksuaalisuuteen, toisaalta seksuaalisuuskaan ei ole eristetty itsenäiseksi osa-alueekseen. Yksi informantti kirjoittaa nykyisestä kumppanistaan: ”Hän vasta sai kannustuksellaan minut kukoistamaan, leikkasin hiukseni sellaisiksi kuin itseäni miellyttää ja pukeudun

nykyään juuri niin kuin haluan” (T3). Seksuaalisuudestaan ja sen kinkystä puolesta sama kirjoittaja kertoo osittain me-muodossa, ”Meidän pervouteemme kuuluu olennaisesti myös pukeutuminen (--) Emme kuitenkaan pukeudu kumiin tai köysiin jokapäiväisessä elämässä” (T3). Voimakas me-ajattelutapa korostaa parisuhteen tärkeyttä kirjoittajan elämässä ja seksuaalisuuden muotoutumisessa. Oman ulkonäön muokkaaminen sellaiseksi kuin kirjoittaja itse haluaa, sekä seksuaalisen tason symbioottisuus puolison kanssa ovat kirjoittajalle voimaannuttavia ja kokonaisvaltaisia kokemuksia.

Ruumiillisuus

Ruumis on jotakin mitä usein pidetään itsestäänselvyytenä. Jokaisella on ruumis. Ruumiiden kuitenkin voidaan nähdä edustavan mitä moninaisimpia asioita. Usein ruumiilla representoidaan vaikkapa tiettyä sukupuolta, sosiaalista asemaa tai ikää. Tutta Palin (2004, 238) toteaa, että ”ruumiillisuuden tuottamiseen voidaan siis osallistua aktiivisesti”. Ruumis on usein tarkastelun kohteena feministisessä tutkimuksessa, mutta sitä voidaan katsoa myös kulttuurianalyttisesti. Ruumis itsestäänselvyytenä voi kulttuurianalyysin kautta avata uusia merkityksiä, joita se pitää sisällään – tai kantaa pinnallaan, kuten ruumis feministisessä teoriassa voidaan nähdä (Palin 2004, 237). Toisaalta on myös huomioitu (Jackson & Scott 1996, 11), että seksuaalisuutta teoretisoidessa ja käsitteellistettäessä, saattaa seksuaalisuuden ruumiillinen puoli olla vaarassa unohtua. Näin seksuaalisuus olisi täysin ruumiitonta (”disembodied”). Ruumis tulisikin nähdä sosiaalisesti rakentuneena, unohtamatta historiallisia ja kulttuurisia ruumiin merkityksiä. (Ibid.) Ruumis on siis ainakin feministisessä teoriassa läheisesti yhteydessä seksuaalisuuteen ja sukupuolisuuteen, koska ruumiin kautta näitä on mahdollista ilmaista. Toisaalta jos ruumis ajatellaan queerinä, se voidaan esittää tilanteesta riippuen hyvinkin eri tavoilla: ruumis ei ole pysyvä tietyn sukupuolen tai seksuaalisen näyttämö vaan pikemminkin muuttuva ja kyseenalaistava.

Ruumis yhdistetään myös tilan käsitteeseen: ”Ruumiskokemus eletään aina konkreettiseen tilaan paikantuneena, ja naiset ja miehet asettuvat tilaan ja ottavat sen haltuunsa eri tavoin. Ruumis ja tila rakentuvat suhteessa toisiinsa” (Palin 2004, 240). Ruumiillisuuden suhde kinky-ilmiöön näkyy ehkäpä parhaiten bileissä ja kenties muutenkin erilaisissa fetissikuvastoissa, siis tietyssä tilassa ja kontekstissa. Bo

Lönnqvist (2000, 168) huomauttaa, kuinka ulkonäöllä usein tavoitellaan nuorekkuutta ja kuinka hoikka ruumis on kuritettu soveliaaksi liikunnalla. Taina Kinnunen puolestaan pohtii sitä, kuinka naiseus ja mieheys rakennetaan erilaisin, jopa hyvin radikaalein keinoin: naiset haluavat olla pieniä, siroja ja suuririntaisia, miehet puolestaan kovia, isokokoisia ja lihaksikkaita. Lisäksi hän toteaa, että ”[n]uoruus, hoikkuus ja urheilullisuus mielletään itsestään selviksi normatiivisen seksuaalisuuden edellytyksiksi niin miehillä kuin naisillakin”. (Kinnunen 2010, 232.) Kinky-bileissä tämä hegemoninen ruumiin kauneusihanne ei kuitenkaan ole niin selkeärajanen, tai ainakin ilmapiiri on hyväksyvämpi siitä poikkeavia kohtaan. Toisaalta ei olekaan kysymys normatiivisesta seksuaalisuudesta, josta Kinnunen edellisessä lainauksessa mainitsee. Kinky-bileet on tila, jossa myös epäsovinnaiset ruumiit saa tuoda esiin seksualisoituna ja esittää eroottisina. Informanttini kertovat esimerkiksi siitä, kuinka sukupuolirooleille tyypillisillä asuilla voi leikitellä (H1, T6) ja toisaalta, kuinka paljaan ruumiin voi tuoda esille rohkeammin seksualisoituna (H5, T2, T11).

Feministisen teorian ”käsitys ruumiista semioottisena tekstinä, pintana, johon kulttuuri piirtyy” (Palin 2004, 240), näkyy kinkyn yhteydessä ruumiiden tekemisessä pervoiksi: bileissä ruumiit on usein puettu epäsovinnaisesti tai ne saattavat olla alastomia. Naiset voivat pukeutua ”horahtavasti”, kuten eräs informanttini asian ilmaisi (T2), miehille on sallittua pukeutua ehkä muulloin feminiinisinä pidettyihin elementteihin, kuten pvc-housuihin (T6), hameeseen tai puuhkaan (H1). Myös trans- tai cross-pukeutuminen on sallittua niin miehille kuin naisillekin, eli ei-omaa sukupuolta edustavia vaatteita ja asuja voi käyttää vapaammin kuin julkisesti. Pukeutuminen on lisäksi usein hyvin karnevalistista, yliampuvaa ja näyttävää. Jan Löfström (2000, 215) toteaa, että ”kulttuurianalyysin kannalta voidaan ajatella, että sellaiset vaatekappaleiden ominaisuudet, kuten väri, materiaali ja koristelu ovat nekin jo itsessään merkityksellisiä”. Kinky-pukeutumisessa materiaaleilla on selkeästi aivan erityisiä merkityksiä, sillä ne voivat toimia fetisistisinä elementteinä. Tällaisia voivat olla vaikkapa lateksi eli kumi, nahka tai pvc-muovi. Löfström (ibid.) toteaa esimerkiksi vaaleanpunaisen värin kantavan suomalaisessa arkikulttuurissa vahvoja merkityksiä ja pelkkä väri vaikuttaa tulkintaan esineestä olipa se mikä hyvänsä. Vaaleanpunainen on Löfströmin mukaan vahvimmin feminiiniseksi koodattu väri (ibid. 220). Kinky-pukeutuminen on usein mustaa, mutta toisaalta myös muita värejä

näky – myös vaaleanpunaista. Värien merkityksiä tarkastelen lisää seuraavassa luvussa. Värien lisäksi ruumiit puetaan tiettyihin symbolisiin asusteisiin: korkokengät, korsetit, kaulapannat ja kahleet ovat vahvoja merkityssisältöjä kantavia elementtejä pukeutumisessa (H1, H2, Pohtinen 2010, 19).

Kaulapanta nähdään tavallisesti eläimen kaulassa. Eläin on ihmisen alistama, mutta samalla usein myös rakastettu lemmikki. Lönnqvist (2000, 163) mainitsee kuinka ihmisen ruumis on haluttu erottaa luonnosta, näin eläimiin, seksuaalisuuteen ja ruumiin vammoihin liittyviä nimityksiä onkin usein käytetty pilkkaamiseen. Bileissä voi kuitenkin nähdä tämänkin epäsovinnaisuuden omaksuttuna toisin: orjia kuljetetaan usein talutushihnassa, he saattavat istua lattialla ns. emäntänsä tai isäntänsä jaloissa ja saattavat olla puettuina vain osittain (esimerkiksi naiset rinnat paljaana). Orjan ruumis on siis täynnä merkityksiä, joista tämän aseman voi lukea. Totta kai tämä kaikki tapahtuu orjan roolin ottavan omasta halusta ja yhteisymmärryksessä emännän tai isännän kanssa, mutta jollakin tasolla ihminen muutetaan tällaisessa valtapelissä eläimenkaltaiseksi ja usein orjista käytetäänkin nimitystä ”lemmikki”. Orja ei siis ole niinkään ihmisorjan tai orjatyövoiman kaltaisessa asemassa, vaan pikemminkin hellittävän, mutta käskyjä tottelevan kotieläimen asemassa. Samalla kun eläimen kaltainen rooli alistaa ihmisen ja tavallaan tekee tästä pilkkaa, on olemassa kuitenkin varmuus siitä, että orja on rakastettu lemmikki, josta pidetään hyvää huolta.

Roolit

Vaikka arjen roolit ja statukset eivät kinky-yhteisössä merkitsekään juuri mitään, liittyy kinkyyn kuitenkin tärkeitä omia statuksia ja rooleja. Näitä ovat selkeimmin esimerkiksi master, domina, orja ja sub. Perinteisestihän kuvitellaan sadomasokismin olevan sitä, että keski-ikäinen, keskiluokkainen mies menee silloin tällöin maksullisen dominan piestäväksi ja alistettavaksi. Toisin sanoen kyseessä on tilanne, jossa ”kulttuurissamme etuoikeutetuiksi määritellyt heteroseksuaaliset miehet luopuvat edes hetkellisesti vallastaan ja asettuvat alistetun, alennetun ja nöyryytetyn toiminnan kohteen asemaan” (Hekanaho 2007, 117). Tällaiset roolit toki pitävät paikkansa myös ei-maksullisessa kinky-yhteisössä. Tämän stereotyyppinen kuva antaa lisäksi hyvän esimerkin sellaisesta rajanylityksestä, jonka voidaan katsoa tapahtuvan myös muissa tilanteissa kuin masokististen keski-ikäisten heteromiesten

fantasioiden toteutuksessa. Tämän stereotypian lisäksi on myös paljon muunlaisia rooleja, jotka voidaan nähdä rajanylityksinä arkisen identiteetin ja kinky-identiteetin välillä. (Rajan ylityksestä roolin muuttamisen kautta ks. luku 7.)

Omassa aineistossani tuli esille erilaisia kinkyjä rooleja, joihin kirjoittajat identifioituivat. Kirjoittajien joukossa oli fetisistejä, domina, mastereita, subeja, bondagesta kiinnostuneita ja ekshibitionisti sekä switchereitä. Lisäksi useimmista kirjoituksista kävi ilmi, oliko kirjoittaja esimerkiksi hetero- tai biseksuaali tai minkälaisessa parisuhteessa tällä hetkellä on. Kaikista kirjoittajista en voi siis tietää, onko kyseessä esimerkiksi hetero- vai biseksuaali. Subiksi itsensä identifioineista suurin osa oli naisia, samoin heistä, jotka mainitsivat olevansa biseksuaaleja. Masteriksi itsensä nimeäviä naisen kanssa parisuhteessa olevia miehiä aineistossani oli kaksi, alistuvia miehiä aineistossani oli yksi, eikä hän ollut missään nimessä kiinnostunut masterin roolista. Aineistoni perusteella ei tietenkään voi tehdä minkäänlaista yleistystä niistä syistä, miksi henkilö on vaikkapa master. Vaikuttaisi kuitenkin, että roolit ovat jossain määrin häilyviä tai ainakin joustavia tilanteen mukaan. Yksi informantti totesikin bileissä toimivansa usein piiskaajana tai saavansa siellä piiskaa, mutta olevansa pääasiassa kiinnostunut bondagesta (T12). Kukaan tuskin tekee kinkynkään saralla mitään epämieluisia (esimerkiksi toimii bileissä piiskaajana vasten tahtoaan), mutta jossain määrin saattaa olla tietoinen valinta mihin rooliin kulloinkin identifioituu. Aineistossani kaikki eivät myöskään olleet sadomasokisteja. Suomalaiset kinky-yhdistykset ovat pääsääntöisesti kaikille itsensä kinkyksi kokeville avoimia ja vaikka bileissä piiskaamista ja alistusleikkejä tapahtuukin, ei se ole kaikille pääasia.

Asuvalinnat ja värit

Mainitsin pukeutumiseen liittyvän värien symboliikan jo edellisessä luvussa. Vaatteilla ja asusteilla voidaan viestiä erilaisia rooleja ja väreillä on usein vahvat merkityssisällöt. Jan Löfström mainitsee kuinka vaatteiden materiaalivalinnoilla ja erityisesti väreillä viestitään usein maskuliinisuutta tai feminiinisyttä. Naisellisiksi mielletyissä vaatteissa on usein pehmeä ja kevyt kangas, vaaleita värejä, kaarevia, pyöreitä muotoja ja huoliteltu, koristeellinen tyyli. Miehekkyyttä puolestaan edustavat vaatteet, jotka ovat tyyliltään yksinkertaisia, joissa kangas on kovaa ja karkeaa, värit tummia ja muodot kulmikkaita ja suoraa. (Löfström 2000, 218.)

Mainitsin jo edellä, että kinky-bileissä vaatetus on usein mustaa – niin miehillä kuin naisillakin. Löfström (ibid.) toteaa mustan pukeutumisen merkitsevän vakavuutta, asiallisuutta ja luotettavuutta sekä itsekontrollia ja rationaalisuutta. Löfström (ibid.) kuitenkin jatkaa: ”Mutta mustalla on myös merkityssisältöjä, jotka liittyvät kuolemaan ja hävitykseen, pahuuteen, kärsimykseen, kauhuun sekä mystiikkaan ja okkultismiin”, hän toteaa, että esimerkiksi sadomasokistisessa pornografiassa nämä teemat ovat nimenomaan esillä. Löfströmin ajatusta jatkaen myös kinky-bileissä, joissa siis on läsnä muitakin kuin sadomasokisteja, samat teemat ovat läsnä mustan pukeutumisen kautta. Kenties musta pukeutuminen liittyy pikemminkin mystiikkaan, kuin kuolemaan kinky-bileissä – missään nimessä ei voida sanoa kinky-bileissä kävijöiden olevan kuolemaa ihannoivia okkultisteja. Löfström kuitenkin jatkaa ajatustaan toteamalla mustan symboliarvon kaksijakoiseksi:

toisaalta mustuus on rationalisoivaa asiallisuutta ja laskelmoivaa harkintaa, toisaalta taas kuolemanpalvontaa ja tuhon kautta uudelleen synnyttävää transgressiota, rajojen ylittämistä. (--) Mutta kummassakin tapauksessa musta tuntuu olevan jotakin painokasta ja voimakasta; se on eräänlainen ”ehdottomuuden väri” (Löfström 2000, 219).

Mustaan pukeutuminen siis voidaan nähdä myös eräänlaisena rajanylityksenä. Aiemmin otin jo esille erään informanttini toteamuksen siitä, että kinkyn kenties kuuluukin olla vähän salamyhkäistä, että sen transgressiivisuus ei katoaisi tyystin. Kinky siis kenties jopa tarvitsee tällaisia elementtejä, jotka tekevät siitä arjesta poikkeavan ja erilaisen pysyäkseen kiinnostavana ja säilyttääkseen mielenkiintoisuutensa.

Löfström oli lisäksi kysynyt kenttätöissä yläasteen 9. luokkalaisilta vaatteiden symboliikasta ja miellelyhtymistä. Löfströmin esimerkkivaate oli musta nahkatakki. Hän halusi nähdä, millaisia merkityksiä niin sanotulla moottoripyöränahkatakilla on teini-ikäisten keskuudessa ja minkälaisia tulkintoja takille annetaan. Motoristitakkia käyttävät henkilöt miellettiin ”rajuiksi ja villeiksi jatkiksi”. Löfström epäilee tämän rajuuden johtuvan osittain myös siitä, että takki oli koristeltu metallisin heloin. (Löfström 2000, 219–222.) Musta kinky-pukeutuminen täyttää melko pitkälti samat kriteerit: mustaa, nahkaa, metallisia tai kiiltäviä yksityiskohtia, toisin sanoen rajua ja rankkaa. Kinkyn rajua ja rankkaa puolta edustaa ehkä selkeimmin sadomasokismi.

Kuitenkin kinky-pukeutuminen näyttäisi olevan hyvin samankaltaista kaikilla, vaikka henkilöllä ei sadomasokistisia intressejä olisikaan. Sadomasokismi kuitenkin luo mielle yhtymiä johonkin rajuun ja villiin. Mustaan pukeutuminen on maskuliinisuuden ja rajuuden ilmentämistä, kinky-yhteisössä mustaan voivat pukeutua kuitenkin niin miehet kuin naisetkin, se luo jonkinlaista uskottavuutta. Mustat vaatteet ja etenkin niin sanotut maskuliiniset kovat materiaalit rakentavat roolin, joka henkii mystiikkaa ja rationalistisuutta, mutta samalla jotakin kesyttämätöntä ja rajua. Toisaalta 1920-luvulla Coco Chanelin luoma ”pikkumusta” (Haye 2005, 251), yksinkertainen lyhyt musta mekko, yhdistää maskuliinisen mustan kovan materiaalin feminiinisyyteen ja seksikkyyteen.

Mustaan pukeutuminen saattaa toisinaan vaikuttaa suorastaan normilta. Toisaalta mustan runsauteen saattaa vaikuttaa se, että myynnissä olevat fetissi-vaatteet usein ovat pääosin mustia. Kuitenkaan kaikille kinky pukeutuminen ei ole mustaa – ainakaan kaikissa tilanteissa. Esimerkiksi valkoinen, punainen, vaaleanpunainen, pinkki, armeijanvihreä ja kukkakuosi, sekä erilaiset Löfströmin (2000, 218) feminiiniseksi luokittelemat pehmeät materiaalit ovat myös edustettuina bileissä ja kinky-kuvastossa. Yksi informanttini toteaa pvc:n ja lateksin leimaavan miehen homoseksuaaliksi kinky-yhteisön ulkopuolella ja naisella samat materiaalit puolestaan korostavat tämän seksuaalista viehätysvoimaa tehden siitä jopa ylikorostetun (T6). Pvc:tä ja lateksia voidaan näin pitää feminiinisinä materiaaleina, vaikka ne usein mustana vaikuttaisivatkin kovilta ja jopa maskuliinisilta. Toisaalta naisen yllä ne korostavat tämän rajua puolta: seksuaalisuutta.

Kuitenkin myös perinteiset fetisoidut materiaalit, kuten pvc tai lateksi, voivat olla muun värisiä kuin mustia. Värit ja materiaalit luovat kantajilleen erilaisia rooleja. Toisaalta fetissi-asun ei tarvitse olla nahkaa tai kumia, myös aivan tavallisista arkisista materiaaleista voi saada aikaan fetissi-luomuksia. Siinä missä musta koetaan rationaaliseksi, asialliseksi ja luotettavaksi, voidaan kukallinen tai muuten monivärinen kangas nähdä ennemminkin boheemina, kevytmielisenä ja epävakana. Nämä ominaisuudet yhdistetään feminiinisyyteen ja naiseuteen. (Löfström 2000, 218.) Kinky-yhteisössä tällaiset feminiinisyyteen liitetyt värit luovat usein merkityksiä alistumisesta ja alistuvasta roolista. Etenkin valkoinen tai vaaleanpunainen saattavat olla tällaisia värejä. Kirkkaanpunaisella värillä puolestaan

luodaan miellelyhtymä erotiikkaan ja pornoon. Löfström mainitsee (2000, 220), että yhdeksäsluokkalaiset totesivat, ettei motoristin nahkatakki voi olla esimerkiksi pinkki: vaaleanpunainen on mustan symbolinen vastaväri ja ne edustavat päinvastaisia arvoja. Värivalinnoilla voidaan kuitenkin representoida muutakin kuin alistuvaa tai valtaa käyttävää roolia. Lisäksi näitä representaatioita voi myös toteuttaa tietoisesti vinoon, queeristi. Kinky-bileissä näkee usein miehiä pukeutuneena hyvin feminiiniseen asuun (kukkamekko) ja toisaalta naisia pukeutuneena hyvinkin maskuliinisesti (puvun housut, paita, solmio, liivi). Tällainen sukupuolirooleilla leikittely ja niin sanottu *gender blending* voidaan nähdä fetisistisenä ja perinteisiä sukupuolirooleja tietoisesti hyväksikäyttävänä ilmiönä. Toisaalta sukupuolirooleilla voi tietoisesti leikitellä myös niitä korostaen: Naiseuden korostaminen jopa yliampuvasti vaikkapa korseteilla ja korkeilla koroilla ja toisaalta maskuliinisuuden esille tuominen vaikkapa armeija-henkisellä asulla. Erilaiset autoritääriset roolit voidaan myös ilmaista korostuneesti, jopa rooliasumaisesti (esimerkiksi poliisi).

Henkilön rooli arkielämässä ei määritä hänen rooliaan kinky-yhteisössä. Tämä arkirooli voi olla miltei mikä tahansa status, esimerkiksi ammatti tai poliittinen tai taloudellinen asema. Juha Laine (2006, 68) tarkastelee lavatansseja ja toteaa, että lavatanssit ovat pakopaikka arjen rutiineista, mutta myös ”yhteiskunnallisesta asemasta: lavalla jokaisella tanssijalla on juuri se asema, jonka hän omalla tanssitaidoillaan ja -tyylillään sekä käyttäytymisellään haluaa tai pystyy ottamaan”. Jossain määrin tämä pätee myös kinky-bileissä ja laajemminkin kinky-yhteisössä. Kandidaatintutkielmassani kirjoitin Laineen lavatanssi-ajatukseen viitaten:

Samalla tavalla kinky-bileissä yksilön statusta ei määritä hänen yhteiskunnallinen asemansa, tai muutkaan statukset vaan hän saa määrittää sen itse omien kiinnostuksenkohteidensa mukaisesti. Huomattava on myös, että siinä missä lavatansseissa sukupuoli on pysyvä ja hyvinkin voimakkaasti uusinnettu rooli, kinky-bileissä tämäkin on mahdollista muokata uudenlaiseksi ja itselle sopivaksi. (Pohtinen 2010, 19.)

Olin kerran tilanteessa, jossa eräs henkilö esitti kysymyksen: Pukeutuvatko ihmiset yleensä juuri omien fetissiensä mukaisesti, vai pikemminkin sen mukaan, mikä koetaan soveliaaksi? En tullut kysyneeksi tätä kuitenkaan teemakirjoituspyynnössäni, vaikka vastaus olisi kiinnostava. Kandidaatintutkielmassani annan ymmärtää, että se

status, jonka kukin bileisiin itselleen luo, on valinta. Toisaalta jos ajatellaan, että ihmiset todella pukeutuvat sen mukaan, mikä heidän fetissinsä ja mieltymyksensä on, ei kyse ole enää samankaltaisesta mahdollisuudesta valita. Kumifetisisti ei varmastikaan pohdiskele valintaa kumin ja nahkan välillä: hänelle kinky identifioituminen ei ole valinta. Toisaalta fetissejä voi olla useita, eivät ne välttämättä ole kaikki yhtä voimakkaita. Toisaalta joku saattaa tulla bileisiin vain siksi, että saa pukeutua seksikkäästi. Tällöin valinnanmahdollisuus säilyy. Kandidaatintutkielmassani kirjoitin: ”asunsa kautta sama henkilö voi viestittää eri bileissä hyvinkin erilaisia merkityksiä” (Pohtinen 2010, 19). Kenties sama henkilö haluaa toisinaan pukeutua huoramaisesti, kun taas toisella kertaa ylväästi ja tyylikkäästi, ehkä kolmannella kerralla hän leikittelee sukupuolirooleilla. Tämä voidaan Goffmanin näyttämöteorian (1971) mukaan nähdä esityksenä, joka luodaan tiettyä tilannetta varten, eikä sillä ole merkitystä, kuinka todellinen yksilön rooli kulloinkin on. Goffmania olen käsitellyt tarkemmin luvussa 5.

7. MERKITYKSET ARJESSA

Arki on jotakin, johon emme kiinnitä huomiota ennen kuin siinä tapahtuu jokin muutos. Arki ikään kuin vain tapahtuu ilman suurempaa vaivannäköä. Arkisuus koetaan tavalliseksi: turvalliseksi, mutta toisaalta myös helposti tylsäksi. Usein puhutaan arjesta pakenemisestä tai irtautumisesta ja toisaalta paluu arkeen on aina ankea. Eeva Jokinen (2005, 22) tuo esille arjen määrittelyssä sen, että arki on kaikesta huolimatta jotakin, jota jokainen kokee elävänsä omalla erityisellä tavallaan. Ihmisellä on tarve löytää *omat* rutiininsa, koska se edellyttää vapauden ja onnen tunteen saavuttamista. Omat rutiinit ja oma rytmi koetaan tärkeiksi. Arjessa voidaan nähdä myös rajanylitys julkisen ja yksityisen välillä, tässä luvussa pohdin tätä tarkemmin Pekka Junkalan artikkelin (2000) avulla, jossa tulee esille se, kuinka subjektin suhde materiaalisuuteen korostuu eri tavoilla yksityisessä ja julkisessa tilassa. Materiaalisuus näkyy erityisesti vaatteiden vaihtamisen prosesseissa, jolloin voidaan nähdä tapahtuvan siirtymä julkisesta tilasta yksityiseen. Materiaalisuuden merkityksistä vaatteiden vaihtamisen kautta kirjoittaa myös Bo Lönnqvist (2006), mutta siinä, missä Junkala kuvaa rajanylitystä julkisesta yksityiseen, kuvaa Lönnqvist arjesta irtautumisen kokemusta. Pukeutumisen ja riisuutumisen prosessi

voidaan nähdä hetkellisenä mahdollisuutena ”irtautua elämän kahleista” (Lönqvist 2006, 63). Tarkastelen kinkyä näiden ajatusten kautta, vaikka pukeutuminen ja materiaalisuus eivät aina näyttelekään siinä pääosaa. Toisaalta materiaalisuuden voidaan ajatella näkyvän myös valtasuhteissa ja muissa ei selkeän materiaalisissa ilmiöissä. Lisäksi valtaleikkiinkin usein liittyy jotakin esineellistä, oli se sitten huomaamaton symbolinen kaulapanta tai huomattavan seksikäs pukeutuminen. Kinkyä ei aina mielletä arjesta irtautumiseksi, vaan arjen luonnolliseksi osaksi. Luonnollistettu ja rutiininomainen arki voidaan nähdä myös sellaisten silmälasien läpi, jotka eksotisoivat tylsän rutiinin. Kulttuurianalyttisestä näkökulmasta tarkasteltuna arki voidaankin nähdä joukkona erilaisia rituaaleja ja symbolisia merkityksiä. (Ehn ja Löfgren 1982.)

Arjen rajat

Kysyin kirjoituskutsussani kinkyn näkymisestä arjessa. Vastauksista huomaa suhtautumisen arjen käsitteeseen. Arkea ei pidetä minään ihmeellisenä ja koska jo kysymyksenasettelussa oletan kinkyn olevan osa arkea, ei näiden yhdistämistä pidetä merkittävänä seikkana. Kinkyn näyttäytymistä elämässä jopa vähätellään. Henkilö joka kertoi käyvänsä bileissä ja toimivansa siellä aktiivisesti niin piiskaajana kuin piiskattavanakin ja mainitsi bileiden olevan tärkeä paikka ihmisiin tutustumisen kannalta, totesi, ettei kinky näy arjessa ”mitenkään muuten kuin miiteissä käymällä ja parisuhteessa. Yleensä vain neljän seinän sisällä” (T2). Kulttuurianalyttisesti tämänkaltaisessa diskurssissa voidaan nähdä se, kuinka arki luonnollistetaan eikä sitä pidetä päällisin puolin merkittävänä. Kuitenkin kun tällaisiin ilmaisuihin perehtyy tarkemmin, voi huomata piilotetut merkitykset, jotka informantti tuo esiin tiedostamattaan. Tässä toteamuksessa on kolme seikkaa, jotka määrittelevät kinkyn arjen rajoja. Ensinnäkin ”miitit”, eli vapaamuotoiset tapaamiset (esimerkiksi baarissa vietetyt illat muiden kinkyjen kanssa), koetaan osaksi arkea: ne eivät ole sama asia kuin bileet, jossa pukeudutaan ja jossa voi toteuttaa kinkyjä fetissejään. Miiteissä keskitytään yhdessäoloon muiden samanmielisten kanssa, mikä lähenee tilannetta, jossa istutaan iltaa ystävien seurassa. Toiseksi kirjoittaja kokee tuovansa esiin kinkyä puoltaan ”vain neljän seinän sisällä”. Kuitenkin hän kertoo bileistä, joissa osallistuu esimerkiksi piiskaukseen. Tämä ristiriita voidaan kuitenkin nähdä arjen käsittämisenä kotiin liittyväksi, kun taas bileet edustavat pakoa arjesta. Kolmanneksi nähdään kinkyn arjen liittyminen parisuhteeseen ja kahden ihmisen väliseen

kanssakäymiseen. Myös muut informantit (T1, T3, T5, T9) toteavat arjen ja kinkyn yhdistämisen kuuluvan vain parisuhteeseen, jonka vastakohtana ovat bileet ja siellä kenties tapahtuva sessioiminen. Parisuhdetta ja sen merkityksiä tarkastelen lisää seuraavaksi.

Yksinäisyydestä parisuhteeseen

Eksplisiittisen arjen pohdiskelun lisäksi informanttien vastauksissa näkyy arki, jota ei tiedosteta. Yksi vastaajista kirjoittaa teini-ikästään: ”Siinä missä toiset halusivat itselleen isorintaisia tyttöystäviä, itse halusin löytää kumppanin, joka ymmärtäisi minun fetissini” (T6). Kirjoittaja merkitsee eron itsensä ja muiden halujen välillä kumppanin löytämisen suhteen, joka on myös arkea, koska (hetero-) parisuhde käsitetään sen osaksi (ks. Jokinen 2005). Tämä näkyi myös selkeästi aineistossani. Kumppanin puuttuminen ja sen löytäminen ovat merkittäviä diskursseja informanttien kirjoituksissa. Yksinäisyys koetaan ahdistavaksi ja oikeanlaisen kumppanin löytyminen vapauttaa ja eheyttää ihmisen. Oikeanlainen kumppani tässä tapauksessa on se, jonka kanssa voi tutustua kinkyn puoleensa ja kokea omien halujensa olevan normaaleja. Kirjoittajien kertomukset ovatkin usein vaikeuksista voittoon -tarinoita, joissa lohduton tilanne on muuttunut tunteeksi siitä, että on ehjä. Ehjäksi tuleminen kertomuksia voidaan nähdä kahdenlaisia: eheyden kokemus sellaisen kumppanin kautta, joka *jakaa* omat kinkyt mieltymykset, ja toisaalta eheyden kokemus parisuhteessa, jossa kumppani tai kirjoittaja *hyväksyy* toisen mieltymykset, mutta ei jaa niitä. Kirjoittajistani vain yksi kertoo olevansa sinkku (T7). Hän myös puhui kinky-yhteisöstä kriittisimpään sävyyn, eikä kertonut erityisesti kokeneensa kinkyn eheyttäneen elämäänsä.

Kirjoituspyyntöön vastanneista 12:sta informantista 11 kertoi elävänsä parisuhteessa. Näistä suurin osa elää monogamisessa parisuhteessa (seurustelee, avo- tai avioliitossa eri tai samaa sukupuolta olevan kumppanin kanssa), muutama kertoi olevansa polyamorinen³. Kertomukset parisuhteessa elävien kesken eivät kuitenkaan juuri poikenneet toisistaan, vaikka ne päällisin puolin saattavakin näyttää erilaisilta. Parisuhde liitettiin osaksi arkea ja arjen kinkyjä kokemuksia. Osmo Kontula toteaa,

³ Polyamoriolla viitataan monisuhteisuuteen, eli ”kaikkien osapuolten yhteisymmärrykseen perustuviin intiimeihin, seksuaalisiin ja romanttisiin suhteisiin joissa on *enemmän kuin kaksi osapuolta* tai joissa osapuolilla on *rinnakkain useampia rakkaus- tai seksisuhteita*” (Www 6).

että ”kaipuu parisuhteen solmintaan on ihmisen elämän perustavimpia tarpeita” ja että ”seksuaalisuus on varsinkin nykyisin pariutumisen keskeisin motiivi” (2008, 139, 141). Tämä näkyy informanttien kertomuksissa juuri vaikeuksista voittoon - tarinoina ja eheytyksen kokemuksina. Yksi informantti kuvaa seurustelukumppanin löytymistä näin:

Kun vaihdoin maisemaa uuteen kouluun mennessä tapasin elämäni rakkauden (--) Ajatusmaailmat kohtas kuin palapelin palat, kaikissa kohdin! (--) Hän ymmärtää ja hyväksyy kaikki seksuaaliset puolet itsessään ja minussa, ja on opettanut mulle, että ne on luonnollisia, kauniita, nautiskeltavia asioita eikä niissä oo mitään pahaa! (T4)

Sama kirjoittaja lisää vielä hyväksyneensä seksuaalisuutensa monien vaikeuksien jälkeen ja toteaa: ”koen jopa vihdoinkin olevani sen suhteen ehjä!”. Samankaltaisista kokemuksista kertovat myös muut kirjoittajat. Monilla tarina etenee vanilja-suhteen ankeudesta sinkkuelämään, jolloin pohditaan omia mieltymyksiä tarkemmin ja ehkä löydetään kinky-yhteisö. Tätä seuraa ”elämän rakkauden” löytäminen, jonka kanssa omat kinkyt mieltymykset voi jakaa tai joka ei niitä ainakaan täysin tyrmää. Toisaalta muutama informantti kertoo parisuhteen pysyneen entisellään, vaikka toisen kinky puoli onkin tullut esille sen aikana. Parisuhteen aikana kinkyyn tutustunut informantti kertoo kokemuksistaan näin:

Löysin erilaiset nettisivut ja muitakin virikkeitä bdsm:n alalta. Aloin ymmärtää, että olen alistuva masokisti ja tajusin myös monia nuoruusajan juttuja aivan uudella tavalla. Aluksi olin hurmoksessa, oli niin upeaa löytää itsensä. Sitten tuli todellisuus eli parisuhde vastaan. (T11)

Pelko siitä, ettei puoliso ymmärrä, on suuri. Joillakin tilanne johtaa eroon. Kyseisellä kirjoittajallakin ero oli ollut lähellä ja puoliso oli aluksi järkyttynyt kumppanissaan tapahtuvista muutoksista. Pikkuhiljaa parisuhteen kriisi oli kuitenkin laantunut ja kirjoittaja oli puolisoineen alkanut yhdessä tutustua sadomasokismiin ja valtaeikkeihin. Tämä kuvaus tuntuu ihanteelliselta esimerkiltä tasapainoisesta parisuhteesta, jossa molemmat osapuolet kunnioittavat toistensa mieltymyksiä ja sietävät muutoksen tuomaa painetta ja kriisiä. Varsinaisesta eroon päättämisestä toisen osapuolen kinkyjen mieltymysten takia ei kirjoituksissa mainita, mutta usein kuvataan suhdetta ”vanilja-ihmiseen”, jonka kanssa suhde on ennen pitkää päättynyt

(T3, T4, T8, T10). Teksteissä ei kuitenkaan eritellä syitä suhteen loppumiselle. Mahdollista kuitenkin on, Kontulan (2008, 141) tutkimuksenkin valossa, että toisistaan poikkeavat seksuaaliset mieltymykset ovat aiheuttaneet suhteen päättymisen.

Kinky kuitenkin usein lävistää arjen ilmiöt. Kinky tulee arjessa useimmiten ilmi pariskunnan välisessä seksissä, mutta toisaalta ilmenee myös yksinäisyytenä ja erilaisuuden kokemuksina. Kinky voi näyttäytyä arjessa kuitenkin myös muuten kuin ”makuukamarissa”. Eräs kirjoittajista oli jo varhaisteininä huomannut pitävänsä erityisen paljon kiiltävistä ihoa myötäilevistä materiaaleista ja Batmanin Kissanainen oli lopulta ”viimeinen läpimurto” sen tiedostamisessa, että on erilainen kuin muut (T6). Näin kinky tulee mukaan arjen tapahtumiin kuin huomaamatta. Esimerkiksi elokuvien katselua voidaan pitää arkisena toimintana. Kinky henkilö kuitenkin saattaa nähdä elokuvissa jotakin muuta kuin mitä ei-kinky henkilö näkee: vaikka Kissanainen esimerkkinä saattaakin olla jo yleisesti ottaen seksikkäänä pidetty hahmo, on siitä mahdollista löytää myös toinen puoli, joka saa uusia kinkyjä merkityksiä. Myös Osmo Kontula toteaa virikkeiden löytyvän usein elokuvista, joiden mieleenpainuneista kohtauksista ammennetaan inspiraatiota omiin kokeiluihin ja leikkeihin. Kontula ottaa esimerkiksi bondagen ja toteaa, etteivät kaikki suinkaan reagoi samalla tavalla nähdessään elokuvan hahmon tulevan sidotuksi: jos sen kokee ahdistavaksi, tuskin sitä haluaa kokeillakaan. (Kontula 2008, 200.) Samoin Kissanaisen kumiasu voi yhden mielestä olla seksikäs juuri kyseisen hahmon päällä, kun taas toinen haluaa itse verhoutua vastaavaan ja tuntea näin oman olonsa yhtäläillä seksikkääksi.

Julkinen ja yksityinen kinky

Kulttuurianalyttisessä tarkastelussa yksi tapa lähestyä tutkittavaa aineistoa on vastaparien muodostaminen (Ehn ja Löfgren 1982, 111–112). Käsiteltäessä arkea tällainen jaottelu voidaan tehdä julkisen ja yksityisen välillä. Usein koti, yksityinen ja naiseus liitetään toisiinsa (Jokinen 2005, 14), koska nainen on perinteisesti hoitanut kodin ja liikkunut näin siis enimmäkseen yksityisellä alueella miehen käydessä työssä kodin ulkopuolella. Arki on siis jotakin, mikä tapahtuu kotona. Koti puolestaan on nähty usein ”rauhan satamana”, jonne palataan turvaan ulkopuolisen kovan elämän rasittamina (Nenola 1986, 11). Kotona palaudutaan, uusiudutaan ja

kerätään voimia ulkopuolisen maailman haasteiden kohtaamiseen. Pekka Junkala (2000, 110–111) puolestaan tarkastelee julkisesta tilasta kodin yksityiseen siirtymistä rajanylityksenä Joel Lehtosen *Putkinotko* -romaanin hahmon, Muttisen, kautta. Muttisen siirtyessä lähemmäs kotia vaihtaa hän vaatteitaan sitä mukaa kotoisammiksi. ”Siirtyessään eri ’kehille’ kohti yksityistä Muttinen kontrolloi yhä tarkemmin ympäröivää tilaansa. (--) (Kesä) kodissa Muttisen subjekti on tavallaan ’lähempänä’ materiaalista ympäristöä kuin julkisessa tilassa” (ibid. 111). Yksityisessä tilassa subjekti siis on lähempänä materiaalista ympäristöä, kun taas julkisessa loittonee siitä. Sama voidaan nähdä kinkyssä, kun yksityisessä tilassa uskalletaan ottaa esille oma fetissi ja kiinnostuksenkohteet ja nauttia niistä, kun taas julkisessa tilassa oma kinky-subjektius pidetään kauempana ja piilossa.

Moni kirjoituskutsuun vastaajista toteaa, ettei oman seksuaalisuuden näyttäminen arjessa kannata, ”koska ihmiset eivät läheskään aina ymmärrä roolin olevan [ainoastaan] seksuaalinen” (T2). Sama kirjoittaja jatkaa: ”Itse olen alistuva makuukamarissa, mutta arjessa hyvinkin määrätietoinen ja otan helposti johtajan aseman” (T2). Kirjoittaja siis viittaa siihen, että mikäli joku ei-kinky saisi tietää tämän olevan alistuva makuukamarin puolella, saattaisi tämä ei-kinky olettaa henkilön olevan alistettu myös muuten elämässään. Alistumisen ja alistettuna olemisen ero on kuitenkin merkittävä. Kinkyssä alistumisessa on nimenomaan kysymys halusta alistua ja sen osapuolen toiveiden noudattamisesta, joka alistuu. Tässä mielessä kinky-minä ja arki-minä eivät eroakaan niin paljo toisistaan, miltä pintapuolisesti saattaa näyttää. Toisaalta kaikki kirjoituskutsuun vastanneet eivät edes välttämättä identifioi itseään kinkyksi: ”Itse koen olevani lähinnä seksuaalinen ihminen, joka on nyt naimisissa alistuvan ihmisen kanssa” (T10). Kyseiselle kirjoittajalle kinky merkitseekin enemmän avoimuutta ja uusien asioiden kokeilemistä. Lisäksi kinky puoli rajoittuu seksiin, eikä sitä tuoda mitenkään muuten esille.

Billy Ehn ja Orvar Löfgren muistuttavat (1982, 111), että vastaparin muodostavat käsitteet eivät välttämättä ole toisensa poissulkevia. Toisin sanoen se mikä on yksityistä, ei välttämättä ole täydellisen ei-julkista ja julkisessakin on yksityinen puolensa. Jotkut puolestaan omaksuvat arjen, joka on jo itsessään kokoaikaisesti kinkyä: kinky ja arki eivät siis eroa toisistaan, vaan ovat yksi ja sama asia. Yksi

kirjoittaja kertoo elävänsä kokopäiväisessä valtasuhteessa ”Rouvan orjattarena” (T11), ja erottaa toisistaan työ-minän ja orja-minän sen sijaan että erottaisi arki-minän kinkystä. Työrooli on väliaikainen ja hetkellinen olotila, joka on poikkeus ”normaalista” orjan roolista. Kirjoittaja kertoo kuitenkin aina pukeutuvansa lukittuun metalliseen kaulapantaan suhteen merkinä. Näin yksityinen ja julkinen sekoittuvat ja julkiseen elämään otetaan mukaan palanen yksityistä. Ulkopuoliselle tämä panta on luultavasti vain kaulakoru.

Työn ulkopuolella elän omistajani ehdoilla: teen sitä, mitä Hän minulta milloinkin haluaa. Meillä on tietyt rituaalit, jotka päivittäin vahvistavat valtasuhdettamme mukavalla tavalla. (--) Arkeni on sitä, että palvelen Häntä eri tavoin, pääasiassa kotitöitä tekemällä. (T11)

Tämänkaltainen kokoaikainen orja-elämäntapa on harvinainen saamieni tekstien perusteella. Moni muuten valtaleikeistä pitävä sanoo, ettei lähtisi kokeilemaan niin sanottua 24/7-elämäntapaa (esim. T5). Kokopäiväistä valtasuhdetta voidaan helposti pitää patriarkaalisena vallankäyttönä, jossa toinen osapuoli on väistämättä uhrin asemassa. Mainitsemassani tapauksessa on kuitenkin kyse rekisteröidyssä parisuhteessa elävistä naisista, jotka ovat löytäneet sadomasokismin siinä vaiheessa, kun ovat jo olleet hyvän aikaa parisuhteessa. Parisuhteen pohjana ei siis ole valtasuhteessa eläminen. En väitä, etteikö naisten välisessä suhteessa voisi tapahtua epäreilua vallankäyttöä, mutta tämänkaltaisessa tapauksessa en sanoisi kyseen olevan siitä. Eeva Jokisen (2005, 146) mukaan ihminen haluaa elämänsä tuntuvan ”omalta vapaalta tahdilta”. Kirjoittajan tapauksessa arjen vapauden vieminen on hänen oma tahtonsa ja elämäntavan valintansa. Hän on tyytyväinen tilanteeseensa: hän siis elää hyvinkin oman tahtinsa mukaisesti, joskin se poikkeaa normaalina arkena pidetystä jonkin verran.

Kaikki itsensä kinkyksi identifioivat eivät kuitenkaan pidä valta-asetelmaleikeistä tai nauti kivusta ja sen tuottamisesta tai sitoudu 24/7-elämäntapaan. Silti kinky voi olla esillä jokapäiväisessä elämässä. Yksi vastaajista kirjoittaa: ”Fetissini ovat läsnä elämässäni lähes päivittäin. Kun olen yksin, hyvin usein haluan pukeutua erilaisiin asuihin ja leikkiä leluilla, kahleilla yms jutuilla” (T6). Kirjoittaja on parisuhteessa, mutta kumppani ei innostu tämän fetisseistä niin paljon kuin kirjoittaja itse. Sen vuoksi hän toteuttaa fetissiään yksin ollessaan. Tässä asetelmassa Junkalan (2000)

kuvaama yksityisen ja julkisen ero tulee kenties selkeimmin esille: kotona, turvassa ulkomaailmalta, subjekti lähenee materiaalista ympäristöä, kun taas julkisessa tilassa sama subjekti loittonee samasta materiaalisesta ympäristöstä säilyttäen yksityisen koskemattomuutensa. Kirjoittaja pohtii sitä, miksi ei pukeudu vaikkapa pvc-housuihin tai lateksiin julkisessa arkielämässä:

Miehellä pvc-housut leimaavat miehen melko varmasti homoseksuaaliksi, vaikka hän ei sitä olisikaan. Itse pidän pvc-housuista ja ne saavat minussa aikaan ”syntisen seksikkään” olon. Silti olen täysin hetero (--) Lateksiasut menevät melko samalla kaavalla. Lateksin suhteen rakastan myös sitä, että voin pukeutua siihen päästä kantapäähän. Tällainen pukeutuminen koetaan arkimaailmassa jo todella oudoksi. (T6)

Homoseksuaaliksi leimautumisen pelko ja yleinen paheksunta ovat syynä kirjoittajan pidättäytymiselle pukeutua fetissinsä mukaisesti. Vaikka kinkyn sisällä sukupuoliroolien rajoja voi rikkoa, on silti tärkeää säilyttää heteromiehen status. Jokinen ottaa esille myös sen, kuinka heteronormatiivisesta parisuhdemallista poikkeavien henkilöiden oletetaan perustelevan valintojaan (2005, 140). Samoin muista vallalla olevista normatiivisista elämäntavoista poikkeavilta odotetaan jotakin selitystä tai perustelua. Tämä on kenties myös yksi syy siihen, miksi kinky halutaan pitää piilossa: ei haluta joutua tilanteeseen, jossa täytyy selittää omaa käytöstään, pukeutumistaan tai ylipäätään elämäntapaansa. Jokisen käsite ”heterotapaisuus” on käyttökelpoinen myös kinkyä pohdittaessa: heterotapaisuutta pidetään luonnollisena, ymmärrettävänä ja yleisesti hyväksyttynä tapana toimia. Kuitenkaan se ei ole ihmisen synnynnäinen ominaisuus. (Jokinen 2001, 140–141.) Näin ollen poikkeamia heterotapaisuudesta tulisi pitää aivan yhtä luonnollisina ja hyväksyttävänä.

Aili Nenola (1986, 48–49) toteaa, että naiset ovat tietyssä mielessä verrattavissa valtakulttuurista marginaaliin jääviin ryhmiin, joiden ”on omaksuttava valtakulttuurin näkemys itsestään pystyäkseen elämään sen ehdoin”. Samalla periaatteella kinky henkilö pysyy mieluummin kaapissa, koska ei halua leimautua omituiseksi pervoksi. Tietyllä tapaa kinky on myös hyvä pitää kaapissa, koska näin kukaan ulkopuolinen ei voi myöskään määritellä, mitä kinky on. Tämä näkyy myös esimerkiksi tapahtumien järjestämisessä. Bilepaikan halutaan olevan tarpeeksi piilossa julkiselta katseelta, mikä helpottaa niinkin arkista toimintaa kuin tupakointia

bilepaikan ulkopuolella. Kaupungin keskustassa baarin ulkopuolella olevat hyvinkin eriskummallisesti pukeutuneet juhlijat saattaisivat herättää negatiivista huomiota julkisessa tilassa. Julkisen ja yksityisen eroa on pohtinut myös Taru Liski Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetyössään kinky-tapahtumien tuottajan näkökulmasta ja erityisesti tapahtumien tiedottamiseen liittyen:

On selvää, että kaikkia ei kinkykulttuuri kiinnosta, joten sen sijaan, että pyrkisi saamaan tapahtumalle mahdollisimman paljon näkyvyyttä, kannattaa kinkykulttuuri-tuottajan keskittyä löytämään kanavat, jotka tavoittavat asiasta kiinnostuneet (Liski 2011, 30).

Kinkyä ei haluta tuoda liian esille leimautumisen pelon takia. Kontrasti julkisen ja yksityisen välillä on kinky-yhteisössä perustavanlaatuinen kysymys, jonka kanssa ollaan tekemisissä jopa päivittäin.

Arjesta irtautuminen

Fetisisti

Edellä kuvaamani kirjoittajan kokemus siitä, kuinka arjessa ei julkisesti haluta pukeutua fetissiasuun, voi liittyä myös siihen, että sama kirjoittaja toteaa fetissien olevan hänelle ”totaalinen irtautuminen arjesta” (T6). Kinky voi olla jotakin, joka halutaan erottaa arjesta tai jonka halutaan tekevän arkeen miellyttävän poikkeaman. Bo Lönnqvist (2006, 63) kirjoittaa: ”statuksen kaikkiin muotoihin kyllästynyt moderni länsimainen ihminen hakee yhtä aikaa sekä vapautta että autenttisuutta”. Kun informantti kertoo yksin ollessaan pukeutuvansa mielellään kumiin ja pvc:hen ja kertoo fetissinsä oleva totaalista arjesta irtautumista, voidaan hänen katsoa hakevan vapautta arkisista rooleista ja odotuksista. Näitä voivat olla vaikkapa roolit miehenä, työntekijänä ja poikaystävä. Kirjoittaja toteaa, että vastaava pukeutuminen leimaaisi miehen äkkiä homoseksuaaliksi, ellei kontekstina olisi kinky. Heteromiehelle leimautuminen homoseksuaaliksi on ikään kuin miehisyyden poistaminen, leimautuminen ei-mieheksi. Toisaalta informantti kertoo myös siitä, kuinka saattaa joskus täydentää fetissiasuaan naisten asusteilla, koska miehille suunnatut vaatemallistot ovat niin suppeita. Kinky tavallaan antaa laavammat rajat miehisyyden esittämiselle eikä homoksi leimaamisen pelko ole niin suuri.

Fetissipukeutuminen on hetkellistä vapautta ja autenttisuuden hakemista. Informantit eivät pohtineet sitä, pukeutuisivatko he joka päivä fetissinsä mukaisesti, mikäli se olisi sosiaalisesti hyväksyttyä: kokevatko he itsensä kokonaisemmiksi ja autenttisemmiksi pukeutuessaan vaikkapa kumiin. Lönnqvist huomauttaa pohtiessaan opiskelijahaalarien merkitystä, että ”Haalari on merkki siitä, että tapahtuu jotakin merkillistä vaikka mitään ei tapahdu” ja toisaalta ”tilanne ja konteksti tarjoavat ne merkityskehukset, joiden puitteissa haalari elää. Arjen vaate saa hetkellisen, arjesta poikkeavan viehätysten, joka kuitenkin edellyttää, että käyttötilanne vaatii lisämerkityksillä kyllästettyä toimintaa” (2006, 54, 57). Vaikka Lönnqvist tarkastelee opiskelijahaalaria ja sen arkista alkuperää työvaatteena, voidaan samankaltaisia merkityksiä nähdä myös fetissipukeutumisessa. Kenties fetissiasu menettäisi merkityksensä, jos siitä tulisi jokapäiväinen arkivaate, sillä vaateen käyttötilanne olisi tällöin eri. Yhtäältä fetissipukeutumisessa näkyy se, mitä kulttuurianalyyssissäkin on pohdittu: että jotakin merkillistä on meneillään, vaikka mitään ei varsinaisesti tapahdu. Jotakin kuitenkin on meneillään. Fetissipukeutumisen erottaa normaalin arjen pukeutumisesta se, että käyttäjälle tulee ”syntisen seksikäs” (T6) olo. Kinkyn pukeutumisen konteksti voi näin olla näkymätön. Konteksti on seksuaalinen ja fetissiasusta saatava mielihyvä on verrattavissa seksuaaliseen kokemukseen. Tämä kokemus liitetään usein lisäksi estetiikkaan ja kauniista asioista nauttimiseen ylipäänsä. Toisaalta pukeutuminen liittyy usein myös tilanteeseen, jossa tapahtuu jotakin aktuaalista kinkyä toimintaa, esimerkiksi erilaisilla leluilla (piiskoilla ym.) leikkimistä tai valtapeliä. Kinky tai fetissivaate elää näiden lisämerkitysten ja merkityskehysten puitteissa.

Bileet

Arjesta irtautuminen voi olla myös konkreettisempaa kuin vaatteiden vaihtamisen prosessi. Esimerkiksi bileet on tällainen selkeä arjesta poikkeava tapahtuma, jonne menoa suunnitellaan hyvissä ajoin etukäteen. Kulttuurianalyyttisesti (Ehn ja Löfgren 1982) tarkasteltuna valmistautuminen voidaan nähdä rituaalinomaisena toimintana, jossa symbolien (meikkaaminen, hiusten laittaminen, vaatteiden esille ottaminen ym.) avulla luodaan rajanylitys arjesta biletapahtumaan. Lisäksi ilta usein jatkuu vielä itse bileiden jälkeenkin jatkoilla ja tästä eteenpäin muistelulla siitä, mitä bileissä tapahtui. (Esim. T2, H3, H4.) Bileisiin mennessä täytyy todella irrottautua kodin ja arjen piiristä ja lähteä fyysisesti toiseen paikkaan, jossa pätevät eri säännöt

kuin arjessa. Bileissä tapahtuu totaalinen arjesta irtautuminen niin fyysisesti kuin symbolisestikin.

Bileet eroavat tavallisesta baari-illanvietosta monella tapaa. Ensinnäkin kinky-bileitä on kahdenlaisia: *Dress code* -bileisiin sisäänpääsy vaatii pukeutumista asianmukaiseen asuun. Näin varmistetaan läsnäolijoiden omistautuminen asialle. Lisäksi on pukukoodittomia bileitä, jonne kaikki asiasta kiinnostuneet ovat tervetulleita, vaikka sitten arkivaatteissakin. Pukukoodittomia bileitä on enemmän ja ne koetaan hyvänä keinona saada ensikertalaiset mukaan, koska kynnyks lähtemiseen ei ole niin suuri. Pukukoodittomissa bileissä kuitenkin suurin osa on pukeutunut jollain tavalla tavallisesta baari-illasta poikkeavasti. *Dress code* -asu usein määritelläänkin niin, ettei vastaavassa asussa lähtisi tavalliseen baariin tavallisena iltana. Kinky-bileet on kuitenkin paikka, jossa asu on vapaa ja siksi moni haluaakin tehdä eron arkipukeutumisen kanssa. Toiseksi bileissä on konkreettiset säännöt, joita osallistujien on noudatettava. Näitä ovat kiellot valokuvaamisesta, muiden juhlijoiden luvattomasta koskettelusta tai sessioon sekaantumisesta ja se, ettei kerro jälkeenpäin mitä tai ketä bileissä on nähnyt. Näin taataan viihtyisä ja turvallinen bilekokemus kaikille mukanaolijoille. Sääntörikkomuksia tapahtuu toisinaan ja useimmiten tilanne saadaan hoidettua puhumalla. Harvemmin on tilanteita, joissa henkilö joudutaan saattamaan ulos baarista ja vielä harvemmin niitä, joissa henkilö täytyy poistaa paikalta väkisin. (H3.) Kolmantena seikkana, joka erottaa kinky-bileet tavallisesta baari-illasta, voidaan pitää leikkimistä, eli sessiointia, johon bileissä annetaan puitteet tarjoamalla vieraiden käyttöön erilaisia laitteita. Ne ”ovat vanhanaikaisista kidutuslaitteista inspiraatiota ammentavia vekottimia, joihin alistuva osapuoli voidaan laittaa kiinni eri tavoin laitteesta riippuen” (Pohtinen 2010, 6). Useimmiten laitteessa kiinni olija saa dominaltaan/masteriltaan piiskaa tai sitten vaikkapa kutittelua tai hänen päälleen saatetaan kaataa kynttilän steariinia – alistuvan osapuolen ehdoilla ja toiveiden mukaan. Laitteet ovat usein sen verran tilaavieviä ja kalliitakin, että monella ei ole mahdollisuutta hankkia niitä kotiinsa. Bileissä niitä kuitenkin on mahdollisuus hyödyntää omissa leikeissä. Monelle laitteet ovat myös ensikosketus kinkyyn, bileissä on matala kynnyks pyytää piiskausta siihen kussakin tapahtumassa erikseen nimetyiltä henkilöiltä. Tällöin piiskausta haluava saa valita laitteen, johon hänet kiinnitetään ja jossa piiskaus tapahtuu. (Ibid. 11; H5.)

Bileet voidaan nähdä myös niin, että jos ajatellaan kinkyn usein jo itsessään olevan poikkeama arjessa, ovat bileet poikkeama kinkyssä. Yksi haastateltavistani kiteyttikin asian hyvin:

No tietty se bilekuva on iha eri ku mitä se oikee homma sit loppupeleis on, mut se antaa sellast, mutku sen onki tarkoitus olla bileet. Ni se on kiva, et se näyttää jotenki sitä hirveen ilosta ja räikeätä puolta siitä.
(H3)

Bileissä tulee siis esiin hiukan erilainen kinky, siellä korostuu karnevalistisuus ja hauskanpito. Lisäksi bileissä korostuu myös pukeutuminen ja toinen informantti vertaakin bileitä muotinäytökseen, jonne tullaan esittelemään oman vaatekaapin sisältöä (H4). Toisaalta yleistä on myös rakentaa pukunsa itse tai uudistaa vanhaa. Näin siis esille pääsevät myös luovat ja taidokkaat itse tehdyt ratkaisut valmiina ostettujen hyvin kalliidenkin asujen rinnalla. Juuri pukeutumisen ja muun tapahtumien kulkuun osallistumisen kautta bileet voidaan nähdä karnevalistisena: ”Karnevaali on juhlatapahtuma ilman parrasvaloja ja ilman jakoa esiintyjiin ja katsojiin” (Bakhtin 1984, 122; oma käännös). Kinky-bileissä kaikki paikalle saapuneet ovat mukana karnevaalin juhlahumussa, eikä kukaan ole paikalla esiintymässä muille. ”Karnevaali ei ole suunniteltu, itse asiassa se ei ole edes esitetty: siihen osallistuvat *elävät* siellä, he elävät siellä niin kauan kuin karnevaalin lait ovat voimassa, toisin sanoen he elävät *karnevalistista elämää*” (Bakhtin 1984, 122; oma käännös, kursiivi kuten alkuperäisessä). Karnevalistinen elämä on lisäksi ikään kuin elämää käännettynä ylösalaisin tai sisäpuoli ulospäin, koska se on niin poikkeavaa normaalista (ibid.). Kinky-bileet voidaankin nähdä paikkana, jonne ihmiset tulevat elämään eri tavalla, näyttäytymään, mutta ilman osallistumista viralliseen esitykseen tai olematta yleisöä. Lisäksi kaikki tietävät, että bileissä tuodaan esille kinkyn räikeä puoli, joka poikkeaa tavallisesta arjesta. Kaikki ovat mukana ja yhtäläillä osallisia juhlan onnistumisessa ja tunnelman luomisessa.

8. KINKYN ARKISUUS

Kinky seksuaalisuus on yhtä arkinen, kuin mikä tahansa seksuaalisuus – arkinen, mutta kuitenkin siitä erottuva. Se ei siis ole ”yhtä arkipäiväistä, kuin maksalaatikko”

(T6). Tämä minulla oli oletuksena jo ennen kuin lähdin kokoamaan aineistoa. Huomasin kuitenkin, että informanttieni tarinat tukivat ajatustani. Sain sähköpostiini syvällisiä analyysejä seksuaalisuuden kehittymisestä, vaikeuksista kohdata oma erilaisuus sekä itsen hyväksymisestä sellaisena kuin on. Kertomuksissa vuorottelivat epätoivo ja unelmien täyttymys sekä vapautuminen. Halusin alun alkaenkin antaa työni kautta äänen kinkyiksi itsensä nimeäville henkilöille itselleen. Aineistoni kautta nostin esiin teemoja, jotka olivat tärkeitä informanteille, mutta joita en välttämättä edes osannut odottaa. Näitä olivat esimerkiksi parisuhteen tärkeys, eheyden tunne, kaapin käsite ja yhteisön olemassaolon tärkeys. Halusin tarkastella myös seikkoja, jotka eivät tulleet esille jokaisessa kirjoituksessa, kuten yksinäisyyttä, alistuvaa miestä tai fetisismiä. Kaikki saamani kirjoitukset eivät olleet myöskään elämäkertatyyppejä tarinoita, vaan suoria vastauksia antamiini kysymyksiin. Nämä eivät suinkaan olleet vähemmän arvokkaita tai tärkeitä ja jokaisen informantin vastaus pääsi mukaan työhöni ja oli omalta osaltaan hyödyllinen.

Kinky on ensisijaisesti seksuaalisuus, mutta sitä voidaan tarkastella myös ilmiönä, alakulttuurina, yhteisönä tai identiteettinä. Yksi informanteistani mainitsi myös kinkyn olevan hänelle harrastus (T7). Luvussa 4 pohdin kulttuurin määritelmää ja kinkyn asemaa ala-, osa- ja vastakulttuurina. Kinkyä voidaan kutsua alakulttuuriksi tai osakulttuuriksi, sillä samalla kun kinky-yhteisö toteuttaa valtakulttuurista poikkeavia elämäntapoja, tehdään se silti valtakulttuurin sääntöjen puitteissa. Osakulttuuri puolestaan olisi osuva ilmaus siinä mielessä, että viittausta ala- ja yläkulttuureihin ei ole ja näin valta-asetelman ajatus on poissa. Totesin toisaalta, että kinky on kattokäsite ja sisältää jo itsessään osakulttuureita, mikä puoltaa alakulttuurikäsitteen toimivuutta. En miellä kinkyä sen sijaan vastakulttuuriksi, koska se ei pyri kapinoimaan yhteiskunnan normeja vastaan, vaan toimimaan sen antamissa puitteissa. Tämä näkyi myös aineistossani, kun informantit lähinnä halusivat ymmärrystä ja hyväksyntää, mutta ei sen suurempaa näkyvyyttä kinkyä kohtaan.

Työssäni olen kuitenkin käyttänyt suurimmaksi osin kinkystä termiä ilmiö. Tämän valinnan tein siksi, että kulttuurin käsitteeseen liittyy ongelmia. Marjut Anttonen pohdiskelee näitä ongelmia ja toteaa, että ”kulttuuri määritellään ryhmän yhteiseksi symboliseksi merkitykseksi”, että kulttuurien väliset rajat ovat sattumanvaraisia ja että nykyisin ei voida enää puhua yhtenäisenä ja samanlaisena jatkuvasta kulttuurista

(Anttonen 199, 205). Lisäksi Anttonen mainitsee, että kulttuurin käsitteellä saatetaan virheellisesti olettaa tarkoitettavan yhdenmukaista yhteisöä (ibid.). Kulttuureja ei voida myöskään pitää ”kokonaisina, erillisinä ja homogeenisina kokonaisuuksina” (ibid.). Kulttuurin käsite saattaa myös luoda ajatuksen kulttuurin olemassaolosta itsenäisesti, vaikka kulttuurin olemassaolo edellyttää yksittäisiä ihmisiä ja heidän tekojaan (ibid. 206). Tietyssä mielessä voidaan sanoa, että kinky on oma kulttuurinsa, mutta tämän työn puitteissa koin ilmiö-termin käytön mielekkäämmäksi. On mahdotonta tehdä kattavaa tutkimusta, joka käsittäisi kinkyn kokonaisuutena eikä se ollut tarkoituksenani tai edes tavoitteenani. Ilmiö on käsitteenä kuitenkin hetkellisempi ja laajempi käsite kuin kulttuuri, joten se oli tämän työn kannalta parempi termi.

Kinky voidaan käsittää yhteisönä kahdella tavalla: laajana, kaikki itsensä kinkyksi nimeävät henkilöt käsittävänä kokonaisuutena tai yhdistyksinä, jotka järjestävät toimintaa ja tapahtumia ja joissa mahdollistuvat kohtaamiset kasvotusten. Molemmat yhteisöllisyyden muodot koettiin aineistossani tärkeiksi. Yhteisöön kuulumisen kautta informantit saivat tunteen siitä, etteivät ole yksin mieltymystensä kanssa. Tärkeäksi informanttien kirjoituksissa nousi lisäksi se, että yhteisön kautta saa tunteen siitä, että oma seksuaalisuus on normaali ja hyvä asia. Yhteisöllisyyttä tarkastellessani kiinnitin huomiota myös kokemuksiin erilaisuudesta ja toisaalta yksilöllisyyden tavoittelemisesta. Kinky-yhteisö on moniääninen, ja olisikin hankala tehdä kuvausta siitä kuka tai minkälainen henkilö on kinky.

Staci Newmahr (2011, 54) tuo esiin ajatuksen, että kinky-yhteisöihin hakeutuvat ne henkilöt, jotka tuntevat itsensä erilaisiksi myös muilla elämän osa-alueilla. Feministisessä teoriassa puolestaan puhutaan intersektionaalisuudesta eli erojen limittymisestä ja niiden vaikutuksista toisiinsa. Yksi informantti kertoi kokeneensa aina näyttäneensä erilaiselta kuin muut ikäisensä (T3), toiset informantit kertoivat sairauksistaan jotka vaikuttavat elämään (T9, T10), kaksi informanteista puolestaan kertoi kokeneensa tai aiheuttaneensa itselleen väkivaltaa (T1, T4). Yksi informantti toi myös esille sen, kuinka hän oli tullut kaapista kahteen kertaan: ensin lesbona, sitten sadomasokistina (T11). Aineistoni siis tukee Newmahrin ajatusta erojen limittymisestä kinky-yhteisössä. Yhteisö koettiin kuitenkin paikaksi, jossa kaikki saavat olla omia itsejään (esim. H3, H5). Toisaalta omia eroavaisuuksia saatettiin

myös haluta korostaa. Bileissä halutaan erottautua muista pukeutumisen kautta ja toisaalta saatetaan ajatella, että on hienompaa olla kinky kuin ”tavis-vanilja” (T7). Individualismi näkyi aineistossani myös siinä, että omaa yksityiselämän kokemusta pidettiin tärkeämpänä kuin vaikkapa bileissä saatua kokemusta. Usein kinky koettiin lisäksi parisuhteen sisäiseksi ja neljän seinän sisällä tapahtuvaksi asiaksi.

Pohdiskelin työssäni paljon myös bileitä, jotka tuovat esille yhteisöllisyyden karnevalistista puolta. Bileet olivat esillä niin paljon siksi, että itselleni bileet ovat tuttu ympäristö sekä siksi, että kandidaatintutkielmani (Pohtinen 2010) käsitteli nimenomaan bileitä. Bileet on lisäksi tutkijalle helppo tapa lähestyä kinkyä, koska julkisiin tapahtumiin on helppo päästä sisälle. Toisaalta bileet on vain pieni pinnallinen osa kinkyä: bileissä eivät käy kaikki, eivätkä bileiden tapahtumat välttämättä vastaa sitä, kuinka kinky seksuaalisuus toteutuu muulloin. Bileet ovatkin irtiotto arjesta. Yhtäältä se on karnevaali, jossa kaikki osanottajat ovat mukana yhtä paljon yleisönä kuin katselijoinakin, toisaalta näyttämö, jonne tullaan esiintymään muille esityksessä mukanaolijoille. Bileissä kiteytyy yhteisöllisyyden moniäänisyys kun kaikki ovat samalla aikaa omilla tavoillaan erilaisia: kaikkia yhdistää kinky, mutta jokaiselle se merkitsee hiukan erilaisia asioita.

Seksuaalisuuden ja sukupuolisuuden käsitteet liittyvät kinkyyn siten, että kinky on ensisijaisesti seksuaalisuus, mutta sen sisällä on tilaa myös erilaisille sukupuolisuuksille. Näen kinkyn queerina seksuaalisuutena, jolla tarkoitan kinkyn antamaa tilaa erilaisuudelle. Kuten eräs informanttiniikin totesi, seksuaalisuus ei ole ongelma kinkyille itselleen, mutta ympäröivälle maailmalle se saattaa sitä olla (T9). Moni informanteistani totesikin kinkyn olevan kaapissa. He pohtivat myös henkilökohtaista kaappi-kokemustaan ja sitä, tulisiko kinkyn olla sieltä ulkona. Kirjoittajista moni totesi, että kinkyn tulisi saada hyväksyntää ja ymmärrystä, mutta ei kuitenkaan sen enempää julkisuutta kuin mitä seksuaalisuus ylipäänsä saa. Kuitenkin on hyvä myös huomata heteronormatiivinen hegemonia, joka kuin huomaamatta tuo esiin hyväksytyä heteroseksuaalisuutta. Tällainen normatiivisen seksuaalisuuden yleinen hyväksyminen näkyy muun muassa mediavihteessä, jossa kaikki siitä poikkeava esitetään piilotetummin tai tiettyjen konventioiden mukaisesti. Sanna Karkulehto (2011, 137) toteaa homoseksuaalisen ja queerin seksin olevan elokuvissa ja tv-sarjoissa hajutonta ja mautonta. Kinky seksuaalisuus puolestaan on

yleensä vitsi tai viittaus seksuaaliseen väkivaltaan. Näiden esittämisen tapojen kautta kinky seksuaalisuus näyttäytyy aina jokseenkin omituisena ja epäilyttävänä.

Kinky identiteetti rakentui informanttien kirjoituksissa hyvin emansipatorisesti. Kirjoittajilla saattoi olla takana paljon itsetutkiskelua ennen kuin kinky seksuaalisuus koettiin hyväksi ja elämää rikastuttavaksi seikaksi. Monen informantin kirjoitus oli eräänlainen vaikeuksista voittoon -kertomus, jossa parisuhde ja yhteisön löytyminen oli usein ollut se seikka, joka oli saanut aikaan tunteen kotiin löytämisestä ja eheydestä. Kirjoittajat totesivat nyt olevansa ehjiä itsensä tai seksuaalisuutensa suhteen (T4, T9). Yhteisön olemassaolo koettiin voimaannuttavaksi ja tärkeäksi oman eheyden tunteen luojaksi. Oma identiteettiä pyritään myös rakentamaan bileissä pukeutumisella ja asusteilla. Ruumis on pinta, jolle tietty rooli rakennetaan. Erilaiset materiaalit ja värit luovat omat mielleyhtymänsä erilaisiin rooleihin, samoin kuin tietyt vaatekappaleetkin. Esimerkiksi kaulapanta kuuluu orjalle tai subille, eli sadomasokistisen suhteen alistuvalle osapuolelle. Sukupuolirooleilla voi myös leikitellä pukeutumisen kautta, ja toisaalta miehen maskuliinisuus ei välttämättä ole menetetty vaikka tämä käyttäisikin korsettia ja puuhkaa. Kinky-pukeutumisessa materiaalit ja vaatteet saavat fetisoituja merkityksiä. Myös hegemonisesta kauneushanteesta poikkeavat ruumiit saa esittää eroottisina ja tuoda esille. Kinky pukeutuminen on estetiikkaa, joka poikkeaa arjen estetiikasta. Ihmisten roolit ja statukset muuttuvat pukeutumisen myötä toisiksi, eikä ole enää väliä onko henkilö ammatiltaan opettaja vai siivooja.

Tutkimusaineistoni mukaan kinky seksuaalisuus näkyy arjessa niin yksityisessä kuin julkisessakin elämässä. Informantit saattoivat kertoa kinkyn näkyvän ainoastaan yksityisessä tilassa, mutta toisaalta sitä saatettiin peitellä julkisemmissa tilanteissa. Oma seksuaalisuutta ei haluttu tai uskallettu tuoda esille samalla tavalla kuin niin sanottu normaali seksuaalisuus tuodaan. Toisaalta omasta erilaisesta seksuaalisuudesta saatettiin olla myös hyvin ylpeitä. Parisuhde saattoi olla hankala löytää tai saada kestämään, kun kumppani ei jaakaan samoja fetissejä tai kiinnostuksenkohteita. Informanttien kertomukset usein toivat esiin sen, kuinka parisuhde kuitenkin lopulta oli löytynyt tai kuinka puoliso oli hyväksynyt ja itsekin innostunut toisen kinkyistä intresseistä. Parisuhde koettiin tärkeäksi ja ennen kaikkea osaksi arkea ja arjen kinkyä.

Kinky on myös irtiotta arjesta. Kumivaatteisiin pukeutuminen tai sadomasokistinen sessio vapauttavat arjen rooleista ja odotuksista. Fetissin merkitys korostuu juuri siinä, ettei se ole läsnä koko ajan, vaan se on sallittu vain tiettyinä hetkinä. Konkreettisempi arjesta irtautuminen tapahtuu bileissä, jonne mennessä tapahtuu rajan ylitys niin fyysisesti kuin symbolisestikin. Bileisiin lähdetessä poistutaan kotoa eli tutusta arjen ympäristöstä sekä pukeudutaan asuun, joka poikkeaa jokapäiväisistä vaatteista. Vaatteiden vaihtamisen myötä saatetaan ottaa myös arjesta poikkeava rooli vaikkapa dominana tai tuhmana koulutyttönä. Pukeutuminen on arjesta irtautumista, mutta myös symboliikkaa, jolla rakennetaan kinkyjä rooleja.

Aineistoni perusteella kinky seksuaalisuus näyttäytyy informanteilleni seksuaalisuuden osana, joka saattaa olla seksiaktin lisämauste tai laajimmillaan elämäntapa, joka tulee esille jokapäiväisessä elämässä. Näen kinkyn myös queerina ilmiönä, joka kyseenalaistaa vallitsevat normit ja ihanteet. Kinky sallii esimerkiksi vanhan tai lihavan naisen ruumiin katsomisen seksuaalisena ja eroottisena. Toisaalta se sallii myös ihmisen vajoamisen luontokappaleen tasolle ilman pilkan kohteeksi joutumista. Kinky katsoo näin valtakulttuuria ja hegemonisia käsityksiä ruumiista ja jopa ihmisyydestä toisin. Oman kinkyn puolen kohtaaminen ei kuitenkaan välttämättä ole yksilölle helppoa. Usein yhteisöjen olemassaolo koetaan tärkeäksi. Eräs informantti totesikin: ”Kinky-yhteisö on siinä mielessä tärkeä, että en koe olevani sekopää tai yksin maailmassa mieltymysteni kanssa” (T2). Jo pelkkä tieto toisten samanlaisten olemassaolosta voi olla riittävä.

Informanteistani suurin osa oli parisuhteessa. Näin työssäni jäivätkin vähemmälle huomiolle yksinäiset kinkyt. Olisi mielenkiintoista selvittää kuinka sinkku toteuttaa kinkyjä kiinnostuksenkohteitaan ja minkälaisena paikkana yhteisö ja bileet näyttäytyvät hänelle. Lisäksi pukeutumista erityisesti bileympäristössä voisi pohtia laajemminkin. Aineistostani ei esimerkiksi käynyt ilmi pukeutuvatko informanttini aina juuri oman fetissinsä mukaiseen asuun vai ehkä pikemminkin sen mukaan miten olettavat että kinky-tapahtumaan kuuluu pukeutua. Pukeutumista voisi tarkastella myös tarkemmin yksilöllisyyden korostamisen näkökulmasta. Mielenkiintoista oli myös se, kuinka tiettyihin asuvalintoihin päädytään ja minkälaisia merkityksiä kantavat valmiina ostetut asut ja toisaalta itse tehdyt kokonaisuudet. Kinky-bileitä

voisi lisäksi tarkastella myös laajemmin ja pohtia bile-ympäristöä sukupuolittuneena tilana. Tässä työssä en myöskään käsitellyt vallankäyttöä ja siihen mahdollisesti sisältyvää vallan väärinkäyttöä, mikä sekin olisi tärkeä aihe tuoda esille. Kinky on aihe, jota on kyllä tutkittu, mutta usein ainoastaan sadomasokismin näkökulmasta. Voisikin olla hedelmällistä pohtia tarkemmin sitä, mikä ylipäänsä on kinkyä: missä menee se raja, jolloin henkilö kokee olevansa kinky. Tässä työssä käyttämäni etnologinen tarkastelutapa poikkeaa myös muusta tutkimuksesta siinä, että minulle tärkeintä on ollut saada kinkyn kokijoiden omat kertomukset esiin ja tätä kautta antaa ääni yhteisön sisällä olijoille. Feministinen ja queer-teoria sekä kulttuurianalyttinen näkökulma kinkyyn antavat tilaa yksilöille ja kinkyn moniäänisyydelle ja monipuolisuudelle.

LÄHTEET

Painamattomat lähteet

Kulttuurin tutkimuksen arkisto, Turun yliopisto

Teemakirjoitukset

Tekstissä käyttämäni koodi, kirjoittajan ikä ja arkistointitunnus

T1, 20, TYKL/spa/1474a

T2, 22, TYKL/spa/1474b

T3, 23, TYKL/spa/1474c

T4, 23, TYKL/spa/1474d

T5, 23, TYKL/spa/1474e

T6, 28, TYKL/spa/1474f

T7, 30, TYKL/spa/1474g

T8, 38, TYKL/spa/1474h

T9, 41, TYKL/spa/1474i

T10, 43, TYKL/spa/1474j

T11, 43, TYKL/spa/1474k

T12, 56, TYKL/spa/1474l

Haastattelut

Tekstissä käyttämäni koodi, sukupuoli, ikä ja arkistointitunnus

H1 mies, 32, TYKL/aud/1474m

H2 nainen, 31, TYKL/aud/1474m

H3 nainen, 19, TYKL/aud/1474n

H4 nainen, 20, TYKL/aud/1474n

H5 nainen, 29, TYKL/aud/1474o

Taideaineiden ja antropologian laitos Oulun yliopisto

Kangasvuo, Jenny, 2006. *Koettu ja kirjoitettu biseksuaalisuus. Biseksuaalisuuden määrittely lehtiteksteissä ja biseksuaalien haastatteluissa vuosituuhannenvaihteen Suomessa*. Kulttuuriantropologian lisensiaatintutkimus.

Kulttuurien tutkimuksen arkisto, Turun yliopisto

Karjula, Emilia, 2009. *Rekisteröityjä rouvia ja kahden sulhasen pareja. Parisuhteen rekisteröinti siirtymäriittinä*. Folkloristiikan pro gradu -tutkielma.

Humanistinen ammattikorkeakoulu, Turku

Liski, Taru, 2011. *Kinky-bileet – ketä kiinnostaa? Alakulttuuritapahtuman tuottamisen ominaispiirteet ja haasteet*. Kulttuurituotannon koulutusohjelman opinnäytetyö.

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos, TYKL-arkisto, Turun yliopisto

Pohtinen, Johanna, 2010. *Piiskan läiskettä ja PVC:n kahinaa. Kinky-bileet yhteisöllisenä arjesta irtautumisen paikkana*. Kansatieteen HuK-tutkielma.

Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos, Helsingin yliopisto

Pääkkölä, Anna-Elena, 2011. *Bad Romance. Sodomasochistic Power Relations in Musical and Audiovisual Representations*. Musikologian pro gradu -tutkielma.

Elektroniset lähteet

Www 1 <http://www.londonfetishscene.com/wipi/index.php/Shibari> (14.3.2011)

Www 2 <http://www.tuntematonmaa.net/TMWiki/index.php?title=Ekshibitionismi> (29.3.2011)

Www 3 <http://forum.turunbaletti.net/index.php> (3.2.2011)

Www 4 <http://www.tuntematonmaa.net> (17.3.2011)

Www 5 http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/uutinen?id=25489 (29.9.2011)

Www 6 <http://www.polyamoria.fi/poly.html> (17.10.2011)

Painetut lähteet

Anderson, Benedict 2007. *Kuvitteelliset yhteisöt. Nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelua*. Tampere: Vastapaino.

Bakhtin, Mikhail M. 1984. *Problems of Dostoevsky's Poetics*. Minneapolis: University of Minnesota

Bennet, Andy 2004. *Virtual subculture? Youth, Idenetity and the Internet*. Teoksessa

- Bennet, Andy, Kahn-Harris Keith (toim.) *After Subculture. Critical Studies in Contemporary Youth Culture*, 162–172. New York: Palgrave Macmillan.
- Brame, Gloria G., Brame, William D., Jacobs Jon 1997. *Different Loving. The World of Sexual Dominance and Submission*. Lontoo: Century.
- Bäsén, Anna, Långström, Niklas 2006. *Pervers? Om sex utöver det vanliga*. Tukholma: Bokförlaget.
- Chaney, David 2004. Fragmented culture and subcultures. Teoksessa Bennet, Andy, Kahn-Harris, Keith (toim.) *After Subculture. Critical Studies in Contemporary Youth Culture*, 36–48. New York: Palgrave Macmillan.
- Ehn, Billy, Löfgren, Orvar 1982. *Kulturanalys. Ett etnologiskt perspektiv*. Malmö: Liber.
- Ehn, Billy, Löfgren, Orvar 2001. *Kulturanalyser*. Malmö: Gleerups.
- Eskola, Jari, Suoranta, Juha 2000 [1998]. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Jyväskylä: Vastapaino.
- Frykman, Jonas, Löfgren Orvar 1979. *Den kultiverade människan*. Malmö: Kleeerups.
- Geertz, Clifford 1973. *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*. New York: Basic Books.
- Goffman, Erving 1971 [1959]. *Arkielämän roolit. Oikeille jäljille rooliviidakossa*. Porvoo: WSOY.
- Haavio-Mannila, Elina, Kontula Osmo 2001. *Seksin trendit meillä ja naapureissa*. Helsinki: WSOY.
- Hannerz, Ulf 1996. *Transnational Connections : Culture, People, Places*. Florence, KY, USA: Routledge.
- Hansen, Kjell 2003. The Sensory Experience of Doing Fieldwork in an ‘Other’ Place. Teoksessa: Frykman J. & Gilje N. *Being there*, 149–167. Lund: Nordic Academic Press.
- Harinen, Päivi, Itkonen, Hannu, Rautopuro, Juhani 2006. *Asfalttiprinssit – tutkimus skeittareista*. Helsinki: Liikuntatieteellisen seuran julkaisu nro 159.
- Harviainen, J. Tuomas 2011. Sodomasochist role-playing as live-action role-playing: a trait- descriptive analysis. *International Journal of Role-Playing*, 2, s. 59–70.
- Haye, Amy de la 2005. Chanel, Gabrielle (Coco). Teoksessa Steele, Valerie (toim.) *Encyclopedia of Clothing and Fashion*. Vol. 1 s. 249–254. Charles Scribner’s Sons: Detroit.
- Heiskanen Ilkka, Mitchell, Ritva 1985. *Lättähatuista punkkareihin. Suomalaisen*

valtakulttuurin ja nuorisokulttuurien kohtaamisen kolme vuosikymmentä.

Helsinki: Otava.

- Hekanaho, Pia Livia 2007. Mitä mies haluaa? Fem-Dom-porno ja miehinen masokismi. Teoksessa Kalha, Harri (toim.) *Pornoakatemia!* s. 115–151. Turku: Etos.
- Helsti, Hilikka 2005. Hedelmällisen tiedon jäljillä – teemakirjoitukset tutkimuksen lähteinä. Teoksessa Korkiakangas, Pirjo & Olsson, Pia & Ruotsala, Helena (toim.), *Polkuja etnologian menetelmiin*. Helsinki: Ethnos ry.
- Holland, Janet, Ramazanoglu, Caroline, Sharpe, Sue, Thomson, Rachel 1996. Pressured pleasure. Young women and the negotiation of sexual boundaries. Teoksessa Jakckson, Stevi, Scott, Sue (toim.), *Feminism and Sexuality. A Reader*. s. 248–262. Edinburgh: Edinburgh University
- Huq, Rupa 2006. Beyond Subculture. Pop, Youth and Identity in a Postcolonial World. London & New York: Routledge.
- Huuska, Maarit et al. 2010. Esitys ICD-luokituksen muuttamiseksi. SETA ry. Noudettu 29.9.2011 osoitteesta http://www.seta.fi/doc/uutiset-kohtaan/101015_Esitys_ICD-luokituksen_muuttamiseksi.pdf
- Hänninen, Jorma 1994. Seksitarinan pornografisen käsikirjoitus: minä sain, olen siis mies. Teoksessa Roos, J.P. ja Peltonen, Eeva (toim.) *Miehen elämää*. s. 106–139. SKS: Helsinki.
- Jackson, Stevi, Scott, Sue 1996. Sexual skirmishes and feminist actions. Twenty-five years of debate on women and sexuality. Teoksessa Jackson, Stevi, Scott, Sue (toim.) *Feminism and Sexuality. A Reader*. s. 1-31. Edinburgh: Edinburgh University.
- Jagose, Annamarie 1996. *Queer Theory. An Introduction*. New York: New York University Press.
- Jokinen, Eeva 2005. *Aikuisten arki*. Helsinki: Gaudeamus.
- Junkala, Pekka 2000. Kulttuurin ovet ja portit. Teoksessa Lönnqvist, Bo (toim.) *Arjen säikeet – aikakuvia arkielämään, sivilisaatioon ja kansankulttuuriin*, s. 95–115. Jyväskylä: Atena.
- Jurvansuu, Sari 2002. *Paikallisyhdistysten menestystekjät. Tutkimus kansalaistoiminnan hyvistä käytännöistä*. Humanistinen ammattikorkeakoulu, Sarja A. Tutkimuksia 2.
- Karkulehto, Sanna 2011. *Seksin mediamarkkinat*. Helsinki: Gaudeamus.

- Kaskisaari, Marja 2000. *Kyseenalaiset subjektit*. Jyväskylän yliopisto: SoPhi.
- Kinnunen, Taina 2010. Sukupuolen ja seksuaalisuuden ruumiillinen muoto-oppi. Teoksessa Saresma Tuija, Rossi, Leena-Maija., Juvonen, Tuula (toim.) *Käsikirja sukupuoleen* s. 226–240. Tampere: Vastapaino.
- Koivunen, Anu 2004a [1996]. Emansipaatio. Teoksessa Koivunen, Anu ja Liljeström, Marianne (toim.) *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen*, s. 77–99. Tampere: Vastapaino.
- Koivunen, Anu 2004b [1996]. Sorto. Teoksessa Koivunen, Anu ja Liljeström, Marianne (toim.) *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen*, s. 35–75. Tampere: Vastapaino.
- Koivunen, Anu, Liljeström, Marianne 2004a [1996]. Kritiikki, visiot, muutos. Teoksessa Koivunen, Anu ja Liljeström, Marianne (toim.) *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen*, s. 9–34. Tampere: Vastapaino.
- Koivunen, Anu, Liljeström, Marianne 2004b [1996]. Paikantuminen. Teoksessa Koivunen, Anu ja Liljeström, Marianne (toim.) *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen*, s. 271–292. Tampere: Vastapaino.
- Kontula, Osmo 2008. *Halu & intohimo. Tietoa suomalaisesta seksistä*. Helsinki: Otava.
- Kosonen, Päivi 2004 [1996]. Subjekti. Teoksessa Koivunen, Anu ja Liljeström, Marianne (toim.) *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen*, s. 179–205. Tampere: Vastapaino.
- Kuhn, Thomas S. 1970. *Structure of Scientific Revolutions*. Chicago: University of Chicago.
- Laine, Juha 2006. Haavemaa – lavatanssit. Teoksessa Lönnqvist, Bo, Aro, Laura (toim.) *Autenttinen ihminen. Tulkintoja irtautumisen etnografiasta*. s. 65–81. Jyväskylä: Atena.
- Lehtonen, Juhani U. E. 2005. Kansatieteen tutkimushistoria. Teoksessa Korkiakangas, Pirjo, Olsson, Pia, Ruotsala, Helena (toim.) *Polkuja etnologian menetelmiin*, s. 11–24. Helsinki: Ethnos
- Löfström, Jan 2000. Musta nahkatakki. Teoksessa Lönnqvist, Bo (toim.) *Arjen säikeet – aikakuvia arkielämään, sivilisaatioon ja kansankulttuuriin*, s. 215–233. Jyväskylä: Atena.
- Lönnqvist, Bo 2000. Paljastettu ruumis. Teoksessa Lönnqvist, Bo (toim.) *Arjen säikeet – aikakuvia arkielämään, sivilisaatioon ja kansankulttuuriin*, s. 160–

169. Jyväskylä: Atena.
- Lönnqvist, Bo 2006. Opiskelijahaalari ja kalsarikänni – pukeutumien ja riisuutuminen matkalla autenttisuuteen. Teoksessa Lönnqvist, Bo, Aro, Laura (toim.) *Autenttinen ihminen. Tulkintoja irtautumisen etnografiasta*, s.50–64. Jyväskylä: Atena.
- Maffesoli, Michel 1996. *Time of the Tribes. The Decline of Individualism in Mass Society*. Lontoo: Sage.
- Maffesoli, Michel 1995. *Maailman mieli. Yhteisöllisen tyylin muodoista*. Tampere: Gaudeamus.
- Mains, Geoff 2002 [1984]. *Urban Aboriginals. A Celebration of Leather Sexuality*, Los Angeles: Daedalus.
- Matero, Johanna 2004 [1996]. Tieto. Teoksessa Koivunen, Anu ja Liljeström, Marianne (toim.) *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen*, s. 245–270. Tampere: Vastapaino.
- Montgomery, Martin, Durant, Alan, Fabb, Nigel, Furniss, Tom, Mills, Sara 2000 [1992]. *Ways of Reading. Advanced Reading Skills for students of English Literature*. London: Routledge.
- Moser, Charles 1998. S/M (Sadomasochistic) Interactions in Semi-Public Settings. *Journal of Homosexuality*, 36 (2), s. 19–29.
- Moser, Charles, Madesson, JJ. 1999. *Bound to Be Free. The SM Experience*. New York: Continuum.
- Nenola, Aili 1986. *Miessydäminen nainen. Naisnäkökulmia kulttuuriin*. Helsinki: SKS.
- Newmahr, Staci 2011. *Playing on the Edge. Sadomasochism, Risk, and Intimacy*. Indiana: Indiana University.
- Nordling, Niklas M. 2009. *Many Faces of Sadomasochistic Sex*. Turku: Psykologian laitos, Åbo Akademi.
- Nykyri, Tuija 1996. *Naiseuden naamiaiset. Nuoren naisen diskoruumiillisuus*. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 48. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Olsson, Pia 2005. Tutkijan vastuu ja velvollisuus – tutkimuksen eettisiä kysymyksiä. Teoksessa Korkiakangas, Pirjo, Olsson, Pia, Ruotsala, Helena (toim.) *Polkuja etnologian menetelmiin*, s. 281–290. Helsinki: Ethnos ry.
- Palin, Tutta 2004 [1996]. Ruumis. Teoksessa Koivunen, Anu, Liljeström, Marianne

- (toim.) *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen*, s. 225–244.
Tampere: Vastapaino.
- Raunola, Ilona 2010. Osallisuus ja dialoginen paikantuminen etnografisessa kenttätöyssä. Teoksessa Pöysä, Jyrki, Järviluoma Helmi, Vakimo Sinikka (toim.) *Vaeltavat metodit*, s. 285–314. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.
- Rojola, Lea 2004 [1996]. Ero. Teoksessa Koivunen, Anu, Liljeström, Marianne (toim.) *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen*, s. 159–178..
Tampere: Vastapaino.
- Ross, Marlon B. 2002. Race, rape, castration: Feminist theories of sexual violence and masculine strategies of black protest. Teoksessa Gardiner, Judith Kegan (toim.) *Masculinity Studies & Feminist Theory. New Directions*. s. 305–343.
New York: Columbia University.
- Ruotsala, Helena 2002. *Muuttuvat palkiset. Elo, työ ja ympäristö Kittilän Kyrön paliskunnassa ja Kuolan Luujärven poronhoitokollektiiveissa 1930–1995*.
Kansatieteellinen arkisto: 49. Suomen muinaismuistoyhdistys.
- Stebbins, Robert A. 1992. *Amateurs, Professionals and Serious Leisure*. Montreal: McGill-Queen's University.
- Tresch, John 2001. On going native: Thomas Kuhn and anthropological method. *Philosophy of the Social Sciences*. Vol. 31, nro 3, 2001. s. 302–322.
- Uotinen, Johanna 2010. Kokemuksia autoetnografiasta. Teoksessa Pöysä, Jyrki, Järviluoma, Helmi, Vakimo, Sinikka (toim.) *Vaeltavat metodit*, s. 178–189.
Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.
- Vakimo, Sinikka 2010. Periaatteista eettiseen toimijuuteen – Tutkimusetiikka kulttuurintutkimuksessa. Teoksessa Pöysä, Jyrki, Järviluoma, Helmi, Vakimo, Sinikka (toim.) *Vaeltavat metodit*. s. 79–113. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.
- Valovirta, Elina 2010. Ylirajaisten erojen politiikkaa. Teoksessa Saaresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija, Juvonen, Tuula (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. s. 92–105.
Tampere: Vastapaino.

LIITTEET

Liite 1

Teemakirjoituskysymykset

Miten sinä koet kinkyn elämässäsi? Mitä merkitsee olla kinky?

Kerro oma kinkyelämäkertasi tai -tarinasi. Vapaamuotoiset tekstit voivat käsitellä niitä asioita jotka tekevät kinkystä *sinulle* tärkeän, sitä kuinka kinky näkyy arkielämässäsi tai arjen pakopaikkana, minkälainen yhteisö ”kinky-skene” on ja minkälainen osa tätä ovat bileet. Voit myös pohtia kinkyn poliittisuutta ja erilaisia sukupuolisuuksia ja sukupuolirooleja. Kiinnostuksen kohteena ovat siis sinun kokemuksesi ja kinkylle antamasi merkitykset. Alla on avuksi kysymyksiä, joiden on tarkoitus auttaa tekstin laatimisessa. Tyyli on vapaa, eikä tekstin pituudelle ole rajaa. Voit olla aivan uusi tulokas kinky-skenessä tai vanha konkari. Jokainen vastaus on tärkeä.

Teen pro gradu –tutkielmaa Turun yliopiston Kansatieteen oppiaineeseen kinkyn merkityksistä kinkyille itselleen. Työ on jatkoa kandidaatin tutkielmalleni *Piiskan läiskettä ja PVC:n kahinaa: Kinky-bileet yhteisöllisenä arjesta irtautumisen paikkana*, jossa tarkastelin erityisesti bileitä. Tarkoitukseni on saavuttaa ymmärtävä ote kinkyn maailmaan, joten jokaisen henkilökohtainen kokemus aiheesta on tärkeä.

Vastauksia käsitellään anonymisti, myös niissä esiintyvät seikat, jotka saattavat edesauttaa jonkun henkilön tunnistamista häivytetään siten, ettei ketään pysty tunnistamaan minkään tuntomerkkien perusteella.

Käytän tässä sanaa ”kinky” hyvin laajassa merkityksessä, pervo lienee lähin synonyymi, mutta koska sillä saattaa olla negatiivisia mielleyhtymiä, pidän kinkyä parempana.

Kinkyn monet merkitykset itselle

Taustatiedot

-ikä

-sukupuoli

-ammatti/työ, siviilisääty, perhe, minkä kokoiselta paikkakunnalta olet

-Kerro kinky-historiasi. Esim. milloin koit olevasi ”kinky”, milloin kävit ensimmäisen kerran bileissä tai kuinka kauan olet ollut toiminnassa mukana, miten oma yhteisö on löytynyt?

Kinkyn merkitys ja pukeutuminen

-Mitä ”kinky” merkitsee sinulle? Mitä/mikä/kuka on *kinky*? Kuka *ei* ole?

-Mitä bileet merkitsevät sinulle? Kuinka pukeudut bileissä? Mitä teet siellä? Kuvaile bile-tapahtumaa.

-Pohdi minkälaisia normeja tai kirjoittamattomia sääntöjä pukeutumiseen liittyy ja miten ne näkyvät omassa puketumisessasi.

Ryhmään kuuluminen, yhteisö

-Tunnetko kuuluvasi ryhmään? Kuvaile ryhmään kuulumisen/ ei-kuulumisen kokemuksiasi.

-Minkälainen yhteisö kinky-porukka on? Missä se sinulle sijaitsee (arki, bileet, Internet, järjestöt... jne)?

-Pohdi minkälainen rooli kinky-yhteisön olemassaololla on elämässäsi?

Kinky ja arki

-Miten kinky tulee esille arjessasi?

-Eroavatko kinky-minä ja arki-minä toisistaan?

Poliittisuus

-Onko kinkyssä mielestäsi poliittisuutta? Onko kinky-pukeutuminen kannanotto?

-Haluatko viestiä jotakin ulkopuolisille?

-Pohdi kuuluuko kinky kaappiin, vai pitäisikö siitä tulla mainstream-kulttuuria? Missä on kinky-skenen paikka?

Sukupuoli, sukupuolisuus, roolit

-Miten näkisit sukupuolen ja sukupuolierot kinky-piireissä?

-Kuvaile kinky-skenen sisäisiä sukupuolisuuksia ja sukupuoliin kohdistuneita rooleja.

-Kuvaile minkälaisia rooleja kinky-piireissä esiintyy. Voit esim verrata arkielämän rooli-odotuksia kinkyihin rooleihin.

Muuta?

-Voit kertoa vapaasti kinkyyn liittyvistä asioista jotka eivät kenties vielä tulleet esille.